

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Replica Ioan. Eckii Adversvs Scripta secunda Buceri
apostatæ super actis Ratisponæ**

Eck, Johannes

Ingolstadii, 1543

VD16 E 416

urn:nbn:de:hbz:466:1-30106

RIBVS
ENTO
LETI
IVERSVS

OTT

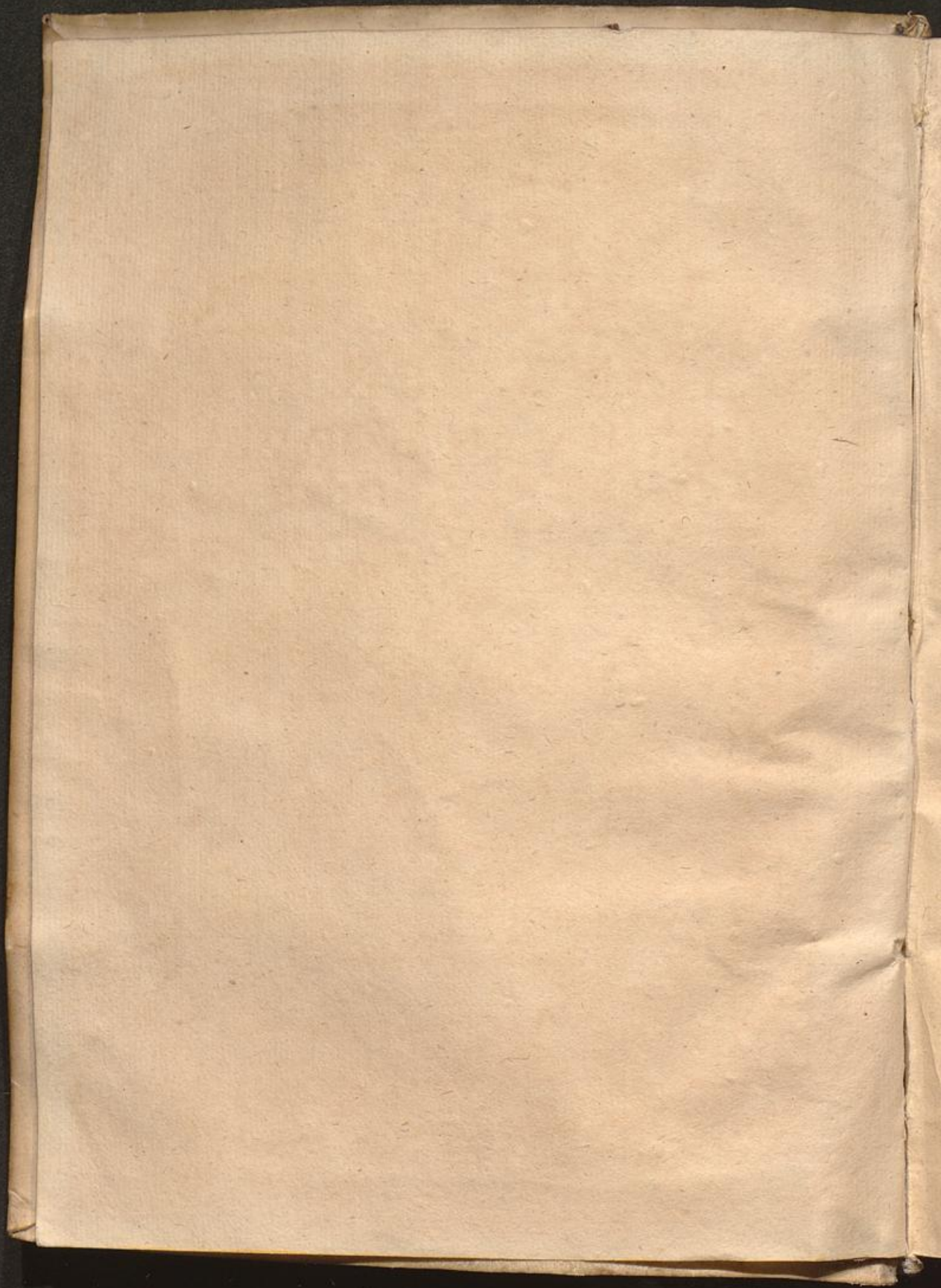
18

Th. 1318.

(Paderborn

f. VIII
4

REPLICA

IOAN. ECKII ADVERSUS SCRIP-
pta secunda Buceri apostatae super
actis Ratisponae.

Accusatur contumacia Buceri nihil respondentis ad
obiecta in Apologia.

Expurgatio Eckij à mendaci infamatione,
quia adhuc viuit Eckius.

Oblatio Eckij facta in Apologia fol. 108. hic reperitur.

EGO SVB PERICVLO CAPITIS MEI OFFERO
me gloriosissimo Imp. nostro CAROLO & catholicis statibus, omnia me
defensurum in negotio fidei recessu Augustiano contenta, aduersus Buce-
rum ac omnes Suermeros, uel coram sacro Concilio generali, uel statibus
Imperij, aut Theologis Academicarum, Parrhisij, Salamini, Compluti, Lo-
uanij, & Parauij. Agite quotquot estis, contra unum insurgite ECKIUM;
an adiutorio dei non de uobis omnibus ueritas fidei trium-
pher, & uictoriam reporter?

Cum gratia & Priuilegio Cæsareæ Maiest.

M. D. XLIII.

REVERENDISS:

IN CHRISTO PATRI, AC ILLUSTRIS-
simo Principi & Domino, D. Ioanni Lodouico Treuiros-
rum Archiepiscopo, sacri Rom. Imperij Principi Electori,
ac per Gallias & regnum Arelaten, Cancellario, Ca-
tholicæ ecclesiæ communionem habenti, do-
mino suo pientissimo, Gratiam
DEI optat.

Maxētius.

R

Reuerendissime in Christo pater, præforibus sunt pericu-
losissima tempora a saluatore & apostolis prædicta: &
turbulenta secula Arrianorum, Nestorianorum ac Iko-
noklastarum obuersantur nobis ante oculos, & d. cere
possum cum Maxentio seruo dei, patrono monachorū
Scithiæ contra Nestorianos. Si in hoc seculo posset esse finis menda-
cij, maneret utiq; quæta ecclesiæ: sed quia inextricabile quodammo-
do malum nunq; desinit humana corda pulsare, atq; inopinatis argu-
mentis fidem inquietare catholicam: necesse est sectatoribus verita-
tis prudenter captiosas sententias præuidere, sapienter quoq; dete-
gere, prolataq; in medium malleo veritatis cohibere, & vsq; ad ef-
fusionem sanguinis contra eas pro veritate certare. Eodem consilio
contra hostem ecclesiæ, fidei & veritatis Bucerum mihi agendum est,
qui ctsi Myriades hæresum teneat inflatus, & turbines mendacio-
rum, respondi tamen eius nugiendo libro super actis Ratisponæ,
in quo detraxit Rom. pont. eius legato inculpatisimo, ac catholicis
principibus & ordinibus Imperij. Detexi apostata dolos, respondi
illius calumnijs, & quæ falsa attulit, iubare veritatis illustraui: sed
nunquid habent finem verba ventosa? minime. Sed quia fabricator
est mendaciorum & cultor peruerforum dogmatum, vt ait Iob, re-
dijt nouo libro hæresibus, mendacijs, & iniurijs consutus (forte non
sine Theseo suo seducto) quem zelo fidei motus non potui præte-
rrire, quin Aristarchi virga illum iugularem ad cautelā simplicium
& fidelium consolationem.

Ioan. 16

Iob. 13

Hanc opellam Reuerendissimæ Celsitudinis tuæ dedicaui multis
permotus rationibus. Nam ecclesiæ sanctæ Treuironum es antistes,
in qua nullus vnq; hæreticus sedit, sicut in alijs quibusdā metropoli-
tanis ecclesijs, & deus det ne hodie deficiant. Ad hæc fuit Treueris
catholicorū doctorū perfugium. Illuc em̄ se contulit, vt ad asylum,
ex

ex Aegypto beatiff. Athanasius ad Maximinum Treuiforum epi-
 scopum, vt B. Hieronymus testatur, & in cisterna occultatus sym-
 bolum fidei edidit. Quicumq; vult saluus esse, &c. Huc venerunt S.
 Martinus Turonorū episcopus, huc venit B. Hylarius Pictauien.
 B. Hieronymus ciuitatem illam sanctam visitauit. Nam Petro apo-
 stolo autore fidem receperūt Treuiri, ad quos sanctos destinauit En-
 charium vnū ex lxx. discipulis domini, Valerium & Maternum, q-
 tactu baculi S. Petri a mortuis excitatus est. Prætereo tot sanctos e-
 piscopos, qui in hac sancta sede tua sederunt, ex quibus aliqui etiā
 martyrio coronati sunt. Paulinus, Bonosius, Leander, Basinius, Fœ-
 lix, Abrunculus, Britio, Maximus, Numerianus, Auspicius, Valen-
 tinus, Martinus, Marcellinus, Quirinus, Rusticus, Seuerinus, Flo-
 rentinus, Fibicius, Sebandus, Agricius, Nicetius, Hidulphus, Vuc-
 omadus, Legūtius, Marcus, Modovvaldus, Marcus, Fortunatus,
 Magnericus, Poppo Marchio Austriae, Modestus, Lupus, Cyril-
 lus, Celsus, & pleriq; alij. Vide amplissime princeps, quot habeas
 virtutum exempla, q̄ sanctis & Heroicis viris successeris. Adde q̄
 præter episcopos innumera turba martyrum & confessorū tubam
 archangeli apud vos expectat, S. Palmatus proconsul, S. Tyrus, Se-
 natores Treuiforum & martyres innumerabiles Thebæorū, S. Bo-
 nificij, S. Asteruli, Castor, Seuerinus, Ciriacus, Adelbertus, Goaris,
 Iustus, Beatus, Bantus, Lubentius & cæteri: Quibus accedūt Chri-
 sti & apostolorum ac martyrum reliquiæ, cura S. Helenæ illic loca-
 ta. S. Matthiæ vnici Germaniæ apostoli corpus totum, & ossa mul-
 ta S. Petri, S. Pauli, S. Philippi, S. Iacobi, S. Bartholomei, S. Matthei
 & aliorum maxima copia. Etiam hoc permouit non mediocriter, q̄
 prædecessores tui catholici episcopi, Richardus & Ioannes clemen-
 tes fuerunt in ECKIV M: & nemo dubitat te, vt catholicum præ-
 sulem decet, in eorum vestigijs permanfurum, qui nuper Gregoriū
 Vernbergerum tibi a sacris & concionibus huc ad nos misisti, ad
 synceram & puriorē Theologiam plenius capessendam: sicut &
 incomparabilis & nobilis vir D. Ioan. ab Entschringen tibi a libel-
 lis, vt aiunt, Cancellarius, pignora sua huc misit, vt inter catholi-
 cos catholice educarentur et catholica retinerentur religione. Qua-
 propter boni cōsule hunc laborem meum: dudum enim debueram
 tantum archiepiscopum & veteris religionis amantissimum, in au-
 spicijs dignitatis suæ aliquo demereri officio, quod iam fa-
 cio. Vale felicissime & imperterritum exhibe fidei
 defensorem. Ingoldstadij 10. Ianu. Anno
 gratiæ. M. D. XLIII.

a ij IOAN.

IOAN. ECKIUS ACCVSAT
 contumaciam Buceri, qui ad sequentes articulos in Apo-
 logia sibi obiectos non respondit, & petit in-
 stanter, vt à quolibet catholico lectos
 re vt conuictus condemnetur.

- Art. 1 Actum est, vt nulli parti collocutores præiudicent, sed ad Imp.
 M. ac ordines Imperij referatur. Fol. 1
 Cur ergo vrget tam vehementer, vt principes catholici debeant
 recipere articulos per collocutores permisos, cum diuus Imp. fe-
 cerit liberum? 1
- 2 Esse ordinatos, qui consignarent acta colloquij. 1
 Cur instante ECKIO non profers consignatores tuos?
- 3 Articuli & numero plures & præcipui sint reconciliati 1. & fol. 95
 Cur non respondes, cū obiecti 17. præcipuos articulos non esse con-
 ciliatos & ex conciliatis 11. non fuisse controuersos: & interea vix
 duo agre fuerint conciliati? 1
- 4 Negat suos docuisse deum proprie mala agere. 38
 Obiecti Melanchthoni, vt sit proprium opus dei non minus Iudæ
 proditio, Dauidis adulterium, quam Pauli vocatio.
- 5 Vnctionem extremam admiserunt prædicatores. 47
 Lutherani laici improbauerunt: hanc contradictionem non diluit
 Bucer.
- 6 Bucerani sepelierunt penitus missam Argentinæ. 53
 Quid ergo Bucer respondet confessioni Saxonicæ, Apologix Me-
 lanch. & catholicis?
- 7 Ecclesia habet potestatem discernendi verba dei a verbis hoim. 59
 Cur ergo non permittis ei potestatem discernendi sacramenta fidei
 ab alijs signis, & verum sensum discernendi a falso?
- 8 Maior est autoritas scripturæ, quam totius ecclesiæ. 59
 Cur ergo tribuis ecclesiæ, quod possit testificari quæ sit vera scri-
 ptura, & quod possit iudicia constituere doctrinarum?
- 9 Cum pane est corpus Christi. 61
 Cur iactatis sacram scripturâ, cū nec Matth. nec Marc. nec Lucas,
 nec Paulus vestre consentiant hæresi, dicentes: Hoc est corpus meum?
- 10 Paulatim creuerunt hæ poenæ satisfactionales. 69
 Cur non respondes, quod obiecti eas decreuisse, quia olim trienniu,
 quatr. quinquennium, septennium durabant, vbi iam vix dies se-
 ptem suscipiuntur?
- 11 Nulla est potestas ecclesiastica Bernæ. 72. 73
 Cur iam asseritis potestatem ecclesiasticam, sicut indoctus Hofander
 voluit.

- voluit Norimbergæ reducere excommunicationem
 12 Sancti non sunt inuocandi. 73
 Cur non respondes obiectionibus Hieronymi & ECKII?
 13 Oblatio missæ non fit pro alio. 76
 Obieci eos esse surdos & cæcos ex apostolo & sanctis patribus &
 vsu ecclesiæ a 138. annis vsq; nunc.
 14 Paulatim docēdo reuocauimus veterē morē cōmunicādi. 77
 Obieci, sæpe communicare bonū : sed quis a proximo decennio &
 amplius vel ter in anno vidit communicare Bucerum, Lutherum,
 Hofandrum?
 15 Veritas corporis Christi in eucharistia. 78. & melius 112
 Obieci Bucero, quod contrarium scripsit super Matthæo & Ioan.
 16 Prædictum, postrema tempora ecclesiæ periculosa. 81
 Obieci pericula nouissimi temporis esse prædicta propter hæreses,
 & probaui.
 17 Docuimus populū pie viuere, et mores corruptos emēdare. 82
 Obieci manifesta sacrilegia, votifragia, blasphemias, spoliationes,
 violentias, seditiones, luxum, libidinem, neglectum totius cultus
 diuini & similes virtutes Lutheranorum.
 18 Lex de cœlibatu est iniusta cōtra ius diuinū, & naturale, & vo-
 ta sunt contra secundum mandatum decalogi. 85
 Ostendi hoc esse conculcare Christum, Paulum & prophetas.
 19 Lutherani docent obedientiam erga principes & Cæsarem. 93
 In Apologia & in hac Replica adduxi, quō contemnatis Impe. &
 principes. Et Imp. non ignorat rebelliones vestras & ligas vestras
 contra decus Imperij Romani & regni Teutonici.
 20 Episcopi debebant Buceros conuincere erroris. 103
 Toties victi olim & nunc obstinati durant in pertinacia.
 21 Communio detur plebi sub vtraq; specie. 107
 Obieci, cum Bucer Bernæ, Argentinx, Marpurgi secutus sit Zuing-
 glium, & Lutherum impugnaverit, cur iam tuetur Ludderanos cō-
 tra panem pistorium Lutheranorum?
 22 Concilium generale directe determinauit contra verbum dei
 Bernæ. 111
 Obieci, cur ergo ecclesiæ tribuerit certum iudicium de scripturis &
 intellectu scripturarum?
 23 Sycophantiæ Buceri de missa. fol. 114
 Cur nihil respondes ad oblationem meam?
 24 Permittit Bucer sacerdotibus & monachis matrimonia.
 Sed respondeat obiectis de perpetuo & sacrilego eorum meretricio.
 115

- 25 Sequuntur communem consensum ecclesie catholice.
Hoc esse falsum ostendi, quia sequuntur dissentientem consensum
hæreticorum. 124
- 26 Spiritus dei est vicarius Christi in ecclesia.
Hanc hæresim Buceri improbaui cum Bernensibus cum alijs bla-
sphemis hæresibus. 124. 125
- 27 Multi sunt interfecti docti propter hanc doctrinam Lutheri
noua asperitate.
Ab antiquo hæreticos fuisse relegatos, occisos & combustos pro-
baui. 30. & seq.
- 28 Ostendi alias nationes Christiani orbis non receptoras cõclu-
sa nationalis Concilij hæreticorum.
- 29 Apud quem vnquam legisti, Papã esse caput ecclesie & Con-
ciliorum? docui, legi apud optimos.
- 30 Quanta detrimenta ecclesie ex diuitijs episcoporum.
Hanc esse hæresim Vadianorum ostendi, & certam ecclesie cõ hæ-
reticis concordiam. 148. & seq.

SEQUITVR ELENCHVS CON-
tentorum in hac Replica.

- Seditiosi hæretici plures hoc tẽpore nocentissimo Germaniæ. Fol. 1
- Bucer appellat ad Christum. 2
- Bucer omnes nationes Christianitatis contemnit. 2
- Hæretici amarissimi. 3
- ECKIVS solidis scripturis disputauit contra hæreticos. 3
- Bucer contra episcoporum ordinem in senatu Imperij. 4
- Articuli non reconciliati Ratisponæ. 5
- Ludderani non petunt antiquum statum ecclesie. 5
- Blasphemia Buceri contra cæremonias veteris legis. 6
- Bucer per maximam seipsum damnat & omnes Lutheranos 6
- Catholicorum opera bona & fides viua. 7
- Bernaardi verba de põpõs abbatibus torquentur in Buceros. 7
- Epicurismus Lutherannorum. 8
- Episcopi iuste principes non prædones, sicut Lutherani, qui episco-
patus & monasteria violenter prædantur. 9
- Hæretici odiunt veritatem, & in ecclesia mentiuntur euangelium
siluisse. 9
- Erasmum Bucer producit, tanquam hominem suæ impietatis affer-
torem, sed contrarium ostenditur, quid sentiat Erasmus de Lutheri
Zuingliani contrarij Lutheranis in pluribus. 11 (Itis. 10. 11)
- Luther ab initio hæresim habuit in cerebro & pulmone. 12
Luder

Luder afferuit purgatorium cōstantissime, & postea damnauit.	12
Ludder iuste condemnatus a Papa.	13
Hæresis Ludderanorum de sola fide.	14
Lutherani non sunt multum docti, sed in conuitijs potentes.	15
Secta Epicureorum in ecclesijs Luderanis.	15
Quod quæsiuit Luther, inuenit, lupam & opes.	16
Luder sanguinarius & irreuerens erga principes.	17
Bucer excusat Lutherum in peccatis, & culpat religiosos.	17
Vestales catholicæ quanto excellant porcas Lutheri.	18
Quis Ludder, et q̄ castiores & doctiores in ecclesia reperiantur.	18
Principes & ciuitates recedentes a recessu Augustano.	19
Fructus Lutherismi.	20
Elemosynæ maiores catholicorum quam Lutheranorum.	20
Bucer fatetur suos excessisse & lapsos.	21
Lutherani non vnum, sed diuisi extra ecclesiam.	21
Ludder dolose petit pacem lupinam sine episcopis & pontifice.	22
Reges boni amici prophetarum & sacerdotum.	22
Sedes Romana inerrabilis frustra impugnatur a Bucero.	23
Ridendi porci Lutherani a Bucero commendati	24
Conciliabulum Buceri. 25	24. & alias sæpe.
Scriptura difficilis a Lutheranis laicis non intellecta.	24
Concilia quæ errarunt.	25
Aphricana Cōcilia in causa Apiarij nō aduersabatur sed. apost.	26
Bucer iacet prostratus, quia sibi contradicit.	26
Concilia aliqua attulerunt damna.	27
De Parabaptistis & mordacitate Lutheranorum.	28
Bucer perpetuo mentitur & aperte malus est.	28
Errorem de lib. arb. reuocarunt Luderani.	29
Hæreses pessimæ nouæ Lutheri.	29
Deus potest alia & meliora facere quam fecit.	30
Melanchthonis grandia errata.	31
De causa peccati Melanchthonis errata blasphema.	32
Hofandri Herodiana tyrannis in infantes.	32
Luderi error de peccato originali post baptismum.	33
Zuinglianorum hæresis de peccato originali, quod non sit peccatum.	33
Paulus ad Rom. 7. loquitur in persona aliorum, probatur & hoc	
Lutherani coguntur fateri.	35
Ambrosius recte allegatus ab ECKIO consentit Origeni.	36
Melanchthon & Luther corruerunt Augustinum.	36
Catholici prius & multa & veriora docuerunt de fomite.	37
Adam	

Adam non creatus in gratia, & Luther falso imponit manifeste Aug.	39
Bucer non vidit doctores, & de sequela peccati originalis	39
Exemplar libri oblato Cafari non habuit ECKIVS.	40
Male negatum esse in peccatore imaginem dei	40
Error magistri sententiarum est tolerabilior, quam Lutheranoꝝ	41
Christus iustitia nostra quomodo intelligatur.	41
Buceri malitia & superbia Lutheranoꝝ.	41
Lutherani victi Vuormaciae.	42
Bucer seipsum destruit, & palam se ostendit mendacem.	42
Bucer si vicerit, destruet Lutherum & reuocabit Zuinglium.	43
In concordia Augustae exclusum, ne sola fides iustificaret.	43
Insaniae Buceri in vulgari libro & eius vocatio.	45
Plaustra infamationum Buceri, quia est mos Ludderanoꝝ	46
Zuinglij maliciosa detractio contra ECKIVM,	46
ECKIVS victor Parrhisiensis sententia.	46
Bucer fingit crimina in ECKIVM & sibi contradicit	47
ECKIVS se non intrusit Augustae, Romae, Vuormaciae & Ratibo nae.	48
Imp. non peccauit deputando ECKIVM.	49
Imp. nimis mitis Lutheranis.	49
Bucer excommunicatus, non ECKIVS.	50
Imp. Reges & principes contra Lutheranos.	50
ECKIVS non pluralis, sed iuuit nepotes.	50
ECKIVS vitam a pueritia studiosam duxit per omnem aetatem, si Et progressus doctrinae suae & promotionis.	53-54
ECKIVS abiit Friburgo.	55
ECKIVS cum timore tractat diuina.	56

FINIS INDICIS.

IN

IN NOMINE

TVO DVLCIS
IESV.

ESTATVR B. HIERO- Hierony.
 nymus veteres scrutās historias, in-
 uenire non potui aliquos alios sci-
 disse ecclesiam dei, & de domo do-
 mini seduxisse populum præter eos,
 qui sacerdotes à domino positi fue- Autores
schismatū.
 rant & prophetæ, id est, speculato-
 res, versi in laqueum tortuosum, &

in omnibus locis ponentes scandalum. Quod etsi nemo
 ambigat Hieronymum verissima locutum: at quantum ex-
 clamaret pro magno & feruenti zelo suo, malleus ille hæ-
 reticorum Hieronymus, si hodie monstra illa & portenta
 vidisset, quæ ex Luthero cucullato, ex Zuinglio Caphar-
 naita, Baldasaro anabaptista, sacerdotibus prodierunt: qua-
 rum viperarum genimina totam ferme infecerunt Germa-
 niam, Hosander, Pomeranus, Melanchthon, Coruinus,
 Musculus, Oecolampadius, cum complicibus suis, qui ma-
 lorum magistrorum pessimi discipuli, omne virus peruersæ
 doctrinæ exugentes, latissime ac perniciosissime sparserūt,
 cum magna dei blasphemia, cum perditissima animarum
 iactura, & omnium scelerum ac flagitiorum, rebellionis ac
 inobedienciæ & scissuræ implantatione. Neq; potuit infe-
 licius cadere hæresis omnium seditionum mater & impies-
 tatum, quàm hoc tempore: in quo si vnquam necesse fuit
 Germaniam esse concordem, oportuit profecto hoc infelis-
 ci tempore, dum sæuissimus hostis, Christiani sanguinis fr-
 tentissimus, Christianitatis vastator crudelissimus, excu-
 bat

Hæreticos
rum filij.

Hæresis se-
ditiosa.

A bat

Turca. bat ante fores Turca, Hungaria pro magna parte cum Bu
Hungaria. da regia vi occupata, ob intestina Hungariae mala, seditio-
 nes, discordias, factiones & domestica mala. Væ væ cœcæ
 Germaniæ, quam non faciunt aliena pericula cautam, pa-
 rics dum proximus ardet. Tam indurati, obstinati ac exco-
 cati inveniuntur hac lue hæresum corrupti, vt mallent A-
 mirsultano Turcarum parere, quàm mitissimo Imperatori
 Carolo V. regi catholico & à deo coronato. At non sunt
 experti importabile & grauissimum iugum Turcicum: ma-
 lioqui citius linguam dentibus morderent, quàm illa im-
 mania perferrentat agentibus pseudopredicatoribus, cor-
 ruptis doctrinis, ita dementati sunt & à mente alienati, vt
Isaia 2 bonum malum dicant, & malum bonum: tantum potest
 impia & hæretica doctrina.

Bucer. Ex hoc morbido grege prodijt serpens virulentissimus
 Bucer, ecclesiæ hostis, fidei apostata, excucullatus mona-
 chus, hæresum propagator & seminator perfidissimus, qui
 non contentus superiori anno acta fidei in Comitij Ratif-
 ponæ multis mendacijs & dolis ac imposturis in publicum
 dedisse, vt in Apologia nostra pro reuerendissimis ac illus-
 trissimis principibus catholicis adeo manifeste probaui, vt
 non posset clarius esse in sole. Adhuc tamen redit eandem
 cantilenã recinens, vt gloriosus scriptor apud suos apostas-
 tas videatur, & eos in perfidia pertinaciores reddat, dum
 volumina crescunt, velut Origenes de Celso conqueritur.
 Nihil enim huiusmodi scribit, vt errores reuocet aut emen-
 det, sed qui in sordibus est, adhuc sordescat, & qui nocet,
 noceat adhuc, vt Angelus Ioanni dixit: nec aliud expectans
Apoc. 22 dum fuit à lingua dolosa & labijs iniquis: à lingua, quæ
Psal. 179 concinnabat dolos: à lingua, quam acuit sicut serpentes, ve-
Iacob. 3 nenum aspidum sub labijs eius, & vt S. Iacobus ait: lingua
 inquietum malū, plena veneno mortifero. Possunt autem
 doli eius, fraudes, technæ ac mendacia facile ex Apologia
 nostra

mostra superiori deprehendi; verum propter simplices
 quosque, aut qui Apologiam lectam non retinent memo-
 ri mente, visum est prodesse, si ad catholicorum solatium
 percurram obiter illius impietates & blasphemias, ac obe-
 lo iugulemus infandos errores, vtricibus flammis dis-
 gnos, ne simplices impingant. Christus sapientia dei &
 verbum patris infallibile, cœptis feliciter aspiret,
 ad gloriam nominis sui, & hæresum
 extirpationem.

EXCVSSIO

TITVLI FALSI, ET
 Epistolæ liminaris.

DRAEFIXIT BVCER PE-
 stilentissimo libro heroicū titulū,
 vt librum faceret vendibiliorem, &
 huiusmodi melle venenum oblinis-
 ret: De vera ecclesiarum in doctrina,
 cæremonijs, & disciplina, reconcilia-
 tione. Legenti titulum istum mihi
 mox in mentem venit Apologus de
 asino Cumano, qui sub pelle leonina se Leonem mentieba-
 tur: Ita apostata ille veræ ecclesiæ aduersarius, cæremonias
 rum contemptor, doctrinarum falsator, promittit concilia-
 tionem, ac si ex diuo Paulo non essemus edocti: Quæ partis-
 cipatio iustitiæ cum iniquitate: aut quæ societas luci ad tes-
 nebras: Quæ conuentio Christi ad Belial: aut quæ pars fide-
 deli cum infideli: Et hic præcursor antichristi Bucius pro-
 mittit nobis cōpositionem ecclesiæ catholicæ à Christo sus-
 A R per

per petram fundatæ cum ecclesia malignantium, quam ordinavit dñs: stat permittamus homini, quem deus despexit, factum verborum. Veniamus ad nugacem eius epistolam.

Principio testatur suam bonam fidem, & syncerum studium in restituendis ecclesijs, de quo appellat iudicium domini, Pulchre hoc, id est, latronicet quis enim hæreticorum non appellavit ad Christum? Sic latrones, homicidæ, prædones, fures, proditores ad extremum provocant iudiciũ, at propterea non parcitur igni, rotæ, gladio, furcæ: verum appellare ad Christum familiare est hæreticis, vt in Husso patuit, Sauanorola, &c. Vult videri deinde alter Paulus & iactat quomodo tot curis & laboribus ecclesijs seruiuerit, & in pestilentia moriturus. Et hoc belle, q̄ eis impie persuasit extra ecclesiam mori, sine confessione, sine eucharistiæ viatico, sine sacra vnctione infirmorum, vt sic recta infernum peterent & Plutonia regna.

Appellatio
ad Christum.

Mortui
extra ecclesiam.

A. ij.
Bucer oēs
nationes
continet.

Carpit deinde homo facetus Germanos, Italos, Gallos, Hispanos & Anglos, quia nec veterem ecclesiæ doctrinam, quæ extat in libris sanctorum patrum, nec Lutheræ norum recte intelligant. Quis hic non aperte deprehendit Luciferianam superbiam (quæ est hæreticorum mater) an in totius orbis Christiani ecclesijs, doctissimi omnium nationum viri & acutissimi, non intelligant veterem ecclesiæ doctrinam, ac sanctos patres, sed ad scholas veniant & ferulæ se subdant hæreticorum, apostatarum, fidefragorum monachorum: Cum certissimus, & verissimus quoque sit catholicorum ex omni natione consensus, vestram doctrinam plane pugnare cum veteris ecclesiæ & Christi doctrina.

Promissio
Buceri.

Pollicetur repurgationem doctrinæ & disciplinæ Christi: Id quod omnes promiserunt hæretici, & nunquã præstiterunt, sed manibus & pedibus laborarunt destruere Christi doctrinã & Christum ipsum, cū nihil aliud maiori cura

cura & sollicitudine agant, quàm vt omnes in hæresi & apostasia conueniamus, in scissura & rebellionē.

Quis vero non detestetur Morionem illum ineptissimum, cum iudicat à secta sua & perfidia Christianos remorari amorem opum, carnalem tranquillitatem; & fugā crucis: ac si tota Germania nesciret Lutheranos esse auarissimos: vnde ex auaritia plures nati sunt Lutherani, vt aliena usurparent, bona ecclesiarum ac monasteriorum raperēt, meterent vbi nunquam seminarent. Quis à Christo passo magis accurate quæsiuit carnalem tranquillitatem: quis magis fugit crucem Christi, quàm vos scædi & Epicurei Christiani: qui ob id potissimum obtenditis libertatem euāgelicam, vt impune non beneficiatis: & quod Petrus prohibuit, libertatem habetis velamen malitiæ, vt nonni & nonnæ vestræ impudenter toti mundo declarant.

Is uiscus est principum & ciuitatum.

1. Petri a

Misericors apostata reprimere vult incendium schismatis nostræ patriæ, ac si ipse non esset inter primos, qui huic igni continuo fomenta subministraret, quo non solū Germania, sed totus mundus conflagraret: tam funesto animo sunt omnes hæretici in Remp. Christianam, quod eorum fauor in Turcam testatur.

Sinonios dolos lupi illius rapacissimi Bucij, qui insidiatur ouibus Christi, & nocturno tempore fremit circa caualas (vt Ambros. de hæreticis inquit) in Apologia nostra factis superq; deteximus. Nam ad eam peruenit dementiam, vt non modo Augustissimum Imp. nostrum vere Christianissimū, & sacri Romani Imperij proceres, prætextu cōcordiæ desiderasset in suas sordes, hoc est, Lutheranas hæreses pellicere: sed & parentes & proauos suos dudum incineratos libenter huic impietati, si posset, deuoueret.

2. 3.

Arroganter iactat se versatum in luce, quasi sui Rhenani nesciant quas tenebras quæsierit in varijs speluncis, vbi latuerit, vt nycticorax lucem fugiens.

CONTRA PRAEFATIONEM

Albertus Pighius praepositus S. Ioannis in Traiecto, vlt
 omnium disciplinarum peritia exercitus, quem in arenam
 vocat, suas recte tutabitur partes, vt arbitror, pro singulari
 sua eruditione. Cum autem meis impugnationibus ne-
 quit respondere Bucius, sicut nec tota haereticorum fex, cas-
 lumnijs agit pro more noui & falsati euangelij: conuitia
 appellat, & ea futilia quae scripsi. Agedum apostata, an in
 disputatione Lipsica contra vestrum patriarcham Luthe-
 rum, & huius obtusum propugnatorem Carlstadium, con-
 uitijs egi? aliud testimoniū perhibuit dux Georgius Saxo
 immortalis memoriae, & Christiana tunc Lipsensis Acade-
 mia, Sodes, an conuitijs egi aduersus apostatam Oecolam-
 padium fratrem tuum in Baden Suicerorum: at duodecim
 Contones Heluetiorum aliud testati sunt literis suis. Siste
 gradum, an in colloquio Vuormaciensi conuitijs egi aduer-
 sus Grammaticum tuum Melanchthonē: auritus es testis,
 me id non fecisse: quod si tam impudens esses, vt soles, vt
 hoc etiam ausus esses mentiri, tamen diui Imp. commissar-
 rius illustris D. à Granuella, cum tot principum oratoribus
 te mendacij conuinceret. Ad haec quia praenominatarum
 disputationum extant exempla, per notarios iuratos, etiā
 aduersariorum conscripta, quae manifestissime te mendacij
 coarguunt.

A. iij.

ECKIUS
 nō conui-
 tijs agit.

A. iij. A
 Haeretici
 negant se
 haereticos.

Conciliū
 Bucij pro
 pace.

Iactat apostata Lutheranos in nulla haerere haeresi, sed
 sequi sensum catholicum, cum quo pugnet aduersarij sui,
 &c. Quis autem haereticorum non contempsit simplicitatē
 ecclesiae, ait Hierony, simili verborum ampulla: quasi Arria-
 ni, Donatistae, Pelagiani, Vualden, & Pighardi, non sibi hu-
 iusmodi insolenter arrogauerint, vt in haereticis cum Au-
 gustino congressis liquet, Emerito, Maximino, Fulgentio,
 Feliciano, &c. Conuenit & hoc moribus apostatae commu-
 nem pacem huiusmodi medio suadetis, vt Imperator & Im-
 perij status impudentissimis de Concilio generali iudifica-
 tionis

tionibus pontificis valedicant, indictionem quoque Concilij Tridentini contemnant. At olfacio excucullati vaftricis emiveretur ne incendium Germaniæ per votifragos monachos & periuros sacerdotes suscitatum per Oecumenicum Concilium extinguatur. Ideo hæretici oēs Concilium oderunt peius angue: duntaxat vrgentes vt conciliabula, & spelūcæ latronū, & cōuenticula ex farina suorum hoīm cōgregentur: at beatus vir qui nō abñt in cōsilio impiorum.

At quid non audet effrenis excucullatus frater olim ex mendicantium ordine, cum temere submoueat prælatos et abbates ex confessu Imperij, ac si mendicus ille exititius ac vagabūdus, sacri Romani Imperij senatum in manu haberet, illuc locaret quos vellet, aut locatos expelleret. Cum à tempore cōstituti ordinis Imperialis assumpti fuerint prælati, vt non ignobilia membra Imperij, quo tempore nullus adhuc ordo mendicantium approbatus extabat. At hæc cacodæmon ex odio religionis illi suggestit & exulcerata inuidia, qui cuperet nullam religionem extare, nisi apostatarum.

Porro quis non excretur extremam apostatæ temeritatem qui ortum hæresum Zuinglianæ & Lutheranæ dicit esse tempus visitationis nostræ, & maiori impudentia dicit deum nos paterne & misericorditer ista visitatione reuocare, cum euentissimum signum sit irati dei, qui nos intus hæresibus, & foris flagellis Turcicis affligi permittit. Et Germani præcipue experti sumus, quantis calamitatibus pressi fuerimus à Lutherismo orto vsque in hanc diem. Quantum profecerit exercitus iam in Pannonia, qui vix ausus fuit, etsi numerosus, Budam in sex mensibus vel semel aspicere, perpetuo Germanorum opprobrio nemo non nouit: vt pueriliter iactet apostata, copias tam cōsentienter & prompte in Hungariam ab Imperio missas cum magna iactura impensarum, inedia quoque & morbo

Arrogat
bi Bucius
porestatē
in ordinē
Imperij.
Episcopi
in senatu
Imperij
antiquo.

Tēpus hæ
resum, tē
pus uisit
ationis.

CONTRA BUCERVM

morbo multis milibus in expeditione desideratis. At quæ potuisset esse spes victoriæ & rei bene gerendæ de exercitu, in quo erant tot impij & blasphemij hæretici, Sacramentarij, Iconoklastæ, dei ac sanctorum contemptores, excuculati monachi, periuri sacerdotes, qui contra veterum principum & bellatorum Germaniæ consuetudinem, nullos habuerunt sacerdotes, vix vnum & alterum, qui pro more Christiano tremenda sacrificia altaris pro salute exercitus, & pro necessitate ecclesiæ, D. O. M. suppliciter offerret. Rogemus dominum, ne totam Christianitatem finat periclitari ob hanc hæreticorum perfidiam: Sed respiscētibus hæreticis & perfidiam agnoscētibus Christianissimo Imp. nostro Carolo det de hostibus fidei felices successus, ac speciosos triumphos: Qui viuit in secula deus benedictus, Amen.

EXCVSSIO RAPSODI

matum Buceri.

Diuisio
scripti Bu
cerici.

222

LEctoris Christiani habentes rationem, partimur incōditam nugarum Buceri cōgeriem in tres partes: prima de Luterismo & Luteris, & de hæresi extirpanda per Concilium nationale, pingua habet mendacia. Secunda continet aliquos articulos Ratisponæ tractatos, cum verbosissima peccati originalis disceptatione. Tertia pars multis sophismatibus contendit homines sola fide iustificari. In his arbitratur Bucer veram ecclesiæ doctrinam, & cæremonias consistere. Orditur autem farraginem nugarum suarum à magnis mendacijs, nihil reueritus illustris D. Ludouici, Domini à Prato venerandam & Christianam integritatē affirmat enim plurimas controuersias fidei Ratisponæ esse compositas, & quæ maximæ existebant restare paucas numero, & non adeo magni momenti. Huiusmodi commentis vult imponere optimo principi, & incautum fallere Lectorem. Verum nos contrarium ostendimus ad oculum (vt aiunt) uere respondisse catholicos principes Augusto Cæsaris

Cæsari: Solum scilicet illos articulos conciliatos minoris momenti, & de quibus inter doctos antehac non magna fuit controuersia, & qui non tantum offenderunt populum Christianum, sicut reliqui non reconciliati, quibus tamen fides Christiana precipue nititur, ut sunt articuli de veritate corporis & sanguinis in eucharistia, de eius sacramenti adoratione ac reseruatione, de laicis non utraq; specie communicandis, de confessione ecclesie, de poenitentia & satisfactione, & similes: qui adeo non sunt conciliati, ut etiam vehemetissime sint ab aduersarijs impugnati, nec esse spem super illis conciliationem fieri posse. Et euidenter principes Lutherani testantur, cum finito colloquio in responso diuo Imp. dato solum tres articulos concordatos exprimunt, & eis opponunt non concordatos maximos. Recitauit catholicorum principum responsum in Apologia. Verissima autem principes catholicos respondisse Cæsari, ego euidenter commonstro aduersus impudentiam Buceri in eadem Apologia: ad illa oportebat Bucerum respondere, & se virum declarare: at illis præteritis, quibus nequit etiam respondere, verbosissime corrasit porteta verborum ad dementandos homines periculosos ac damnatis suis hæresibus. Ruit ergo ex adductis in Apologia totum Buceri fundamentum in hac dicaci farragine: pergamus tamē lapsus eius denudare, & quàm frustra diuus Imp. & catholici principes nitantur concordiam doctrinarum cum hæreticis facere, ac si vnquam tenebræ cum luce, & perfidia cum fide concordari possint.

Excursurus Bucer in longissima pererga de exordio hæresis Lutheranae (hoc non est concordiam facere, sed anti- qua vulnera recrudescere) facit duas partes in Germania (hoc enim quærunt factiosi illi, schismata & partes facere) Primos statuit, qui antiquam religionis formam retinent, qui iure & iuste Catholici ac Christiani appellantur: nam

B etiam

Articuli
magni nõ
reconcilia-
ti.

Fol. 99. 3

Fol. 2. & 3
& fol. 95
96.

Ruit fun-
damentũ
Buceri.

a a. ij. b.

Luthera:
ni non pe
tunt anti
quum sta
tum eccle
siae.
Hier. 2

etiam Plautus in Captiuis antiquos mores vsurpat p̄ pro
bis. Alij sint protestantes, qui ecclesiam in antiquū & puris
orem statum (ita eis tribuit) ac apostolicum ordinem resti
tuere cupiunt, iam supra 20. annos. Aduerte mi lector quā
decoro verborum fastu cupiat tibi imponere: ait suam ses
tam cupere antiquum & purum statum ecclesiae, cum ni
hil aliud faciant, quā fodere antiquas cisternas hæreticos
rum dissipatas, vt propheta ait, quæ non valent continere
aquas: purum cupiunt statum, cum eorum vita nihil sit in
purius, ingluuie etiam Sardanapalium vincentes, Apitiū et
Epicurum, Sybaritas effœminatos & Syracusanos. Ac di
siores in cultu nulla ætas vidit: longissime autem absunt, vt
quærant apostolicum ordinem quem lacerant, sed suæ fari
næ patriarcharum ordinem redire cupiunt, Arrij, Vigilantij,
louiniani, Donati, Nestorij, Aetij, Vualdensem pauperē
de Lugduno, Pighardi, Vuiclefi, Hussi, & huiusmodi dam
natæ memoriæ pseudapostolorum. Mirum cum XX. an
norum meminit, qd̄ nō venerint ei in mētem M. CCCC.
anni antiquæ nostræ religionis, quæ tot seculis excedunt
eorum hæresim nuper inter tam paucos annos natam.

22.3

Frustra adfert quomodo populus olim edoctus fuerit
placare deum, & est ensis Aiadis, q̄ interimit autorē: quon
iam in toto veteri testamento docetur auerti à vijs suis pes
simis, & conuerti ad dominum. Ecc̄ 17. Hier. 18. 3. Reg. 8.
2. Para. 8. Ezech. 18, &c. Et totum euāgelium inuitat ad pœ
nitentiam agēdam. Ideo ait Christus, facite dignos fructus
pœnitentiæ. Contra Ludderani solam fidem extollunt, &
suis dicunt, credite: Christus dixit facite, tantum absunt à
doctrina Biblica, vix memores pœnitentiæ.

Audite Lutherani, dānat pseudapostolus vester Bucer
Iudæos, qui gratiam dei arbitrabantur se consequi absq; vl
la corruptæ ac damnatæ vitæ pœnitentiæ: quid aliud prædi
cant seductores vestri, sola fides iustificat: solū credite pec
cata

cata remissa, & oīa peccata sunt vobis remissa, quia solū in-
credulitas damnat. Itaq; iudicio Bucij vestri estis damnati.

Sed audite blasphemiam Buceri: prophetæ, inquit, cæres-
monias, vt res deo maxime abominandas & execrādas des-
testantur, etiā eas quas deus ipse in lege sua commēdauit:
Citat Esa. 1. vbi respuit sacrificia, sabbata & solennitates lu-
daicas, tanq̄ abominaciones: intelligentia ergo Bucerana,
peccassent Iudæi reuersi in Iudæam, & antea, sacrificia offer-
redo, peccasset Maria in tēplo offerens secundū legē Moyfi
in die purificationis: mandasset Christus pctm̄ leproso, Va-
de ostende te sacerdoti, & offer munus tuum quod præces-
pit Moyfes. Ita hallucinantur in re tam aperta doctorelli,
dum à nemine volunt doceri: præsumentes magnā doctri-
nam, cum sint parum docti & in Theologia inexercitati: as-
lioqui per regulā sciuisent: nō oīa reprobata à pphetis re-
ferēda ad illud tēpus, q̄ scripserunt, sed ad tēpus futuræ Mes-
się, vt illud Malachia: Nō est mihi volūtas in vobis. &c. qd̄
non erat verū pro tpe Malachia, sed pro tpe Messia, qñ ab
ortu solis vsq; ad occasū magnū erat nomē dei in gentibus
cū cōcordātibus. Doctū itaq; pphetæ verbū de tpe futuro,
indoctus puerfor Bucius ad p̄sens retulit tēpus. Ite Ludde
rani & celebrate falsos vestros magistros, expositores, imo
verius corruptores sacrae literaę, sicut rationē literalē, cur
institutæ fuerint cæremonię, ignorauit, & deo oblatas nimi-
um extenuauit: de fiducia opeę in tertia parte tractabim⁹.

Antiquū est verbum, medicina nō debet esse nocentior
morbo: Bucerus, quia aliqui nimīū tribuant cæremonijs et
inuocationi sanctorū, prorsus illa reijcit, cū potius deberet
ostendisse rectum vsum illoę, reiectis abusibus, & lector sci
ret eligere bonū & reprobare malū: sic de audiēdis missis,
precibus monachorum, venerādis reliquijs sanctorum, ac
exornandis eorum imaginibus & similibus iudicandum,
si bona intentione, deuoto animo, ad gloriam dei, in quem

|B ij fir

Esaie 1
Blasphes
mia Buceri.
Luca 2
Matth. 8

Malach. 2

Lapsus Bu-
cer.

firmiter credunt, ante omnia charitatem habentes faciunt
nemo bonus illa mala dixerit, nisi summa impietate dicat
bonum malum, & malum bonum.

Audite Lutherani iudicium vestrum à Bucero, quoniã
etiam Cayphas prophetauit: & erit quicumque
audierit, tinnient ambæ aures eius.

bb. a
Maxima
Bucij in
tolerabis
lis sibi, Lu
thero et
omnibus
eius pseu
doposto
lus.

Q Vicunq; nõ spiritu Christi cupiditates carnis repris
munt, & veterem hominem cum ingenitis morbis
ac vitijs crucifigunt, ij vt non habent spiritum Christi, ita
Christi non sunt: & quamdiu in immunditia sua, ebrieta
te, libidine, lasciujs, superbia, rapinis, dolis, fraudibus per
stant, &c. nullam partem habere possunt in regno dei. Ergo
nullam habebitis partem vos Ludderani in caelo, qui
nihili ducitis hæc crimina, quia sola infidelitas damnat, &
sola fides iustificat: interea perficitis desideria carnis, etiam
qui vouistis perpetuam castitatẽ deo: carnem minime cruci
figitis, sed nepotamini, inebriamini, quotidie nuptias cele
bratis sacerdotes, etiam cum viduis, etiam cum meretrici
bus: & in summa, omne illud sequimini, quod caro deside
rat, & refugitis quæ carni molesta sunt & nobis in sacris li
teris sunt commendata. s. frugalitatem, cõtinentiam, sobrie
tatem, ieiunia, vigilijs, orationes, sicut & abstinentiam à car
nibus in quadragesima, in angaria & ferijs sextis, matuti
nas nocturno tẽpore, horas canonicas, confessionẽ, &c. vt
vita vestra magis conueniat scholę Epicuri, quàm Christi.

Christia
ni peccas
tores.

Inuehitur Butzer in corruptam vitam præsulorum eccles
iæ, episcoporum, cardinaliũ, &c. Reuera quotquot corrup
pte viuunt, malefaciunt, etiam si sint principes vel ciues Lu
therani: verum nostri feliciores, quod agnoscunt peccata,
scientes quia fides sine operibus mortua est, cõfitentur pec
cata sua, & poenitentiaẽ sacramentum & remedium in eccle
sia recipiunt iuxta præceptum Christi & ecclesie obseruan
tiam: alij qui spretis sacramentis soli fidei fidunt, confun
dentur.

dentur. Sanctius esset deo adhærere, eum summum bonũ colere, præcepta eius & ecclesiæ seruire, quàm illis contemp-
tis solam fidem in deum inaniter ac vane iactare, sine eu-
angelicis operibus.

Vere quadrat in Luderanos suos, quod ait. Veram car-
nis castigationem ignorant: sicut fide viuã carent, quia fi-
des sine operibus mortua est. Nos autem catholici, confes-
sionem & pœnitentiam in ecclesia dei habentes, in timore
eius ambulamus, agnoscentes defectus nostros clamamus. Quales Lu-
derani.
Imperfectum nostrum viderunt oculi tui: cœremonijs vero Psal. 138
non nihil erigimur ad dominum, & afficimur plurimum
pro hoc statu miseræ, vbi mortali sumus alligati corpori
& mundo, sensibili. Id quod suus Grammaticus Melanch-
thon aliquãdo fatebatur: Impossibile esse religionem con-
seruari sine cœremonijs. Melanch-
thon.

Bucerus cum intelligeret se nimis impudenter mentitũ, B. B. ij.
Bucer te-
mere iudic-
cat opera
nostra.
catholicos ignorare castigationem carnis, retractat illud,
& tribuit nobis ieiunia & abstinentias: at, inquit, fucata
sunt & nulla commoditate spiritus: at quàm inique hoc fa-
cis, prohibet Christus, nolite iudicare, & non iudicabimi-
ni, quod Beda post sanctos patres ad opera indifferẽtia ad-
aptat: quanto minus iudicare debemus opera in genere bo-
na: Deus scrutatur corda & renes, non Bucer aut Luther.
At habet quod dicat, quia catholici castigantes corpus in
ieiunijs, orationibus, vigilijs, & abstinentijs secundum do-
ctrinam euangelicam, non habent fidem viuam, sed quis
hoc reuelauit Bucero: nonne magis præsumendum est fa-
cientes opera euangelica habere viuam fidem, quàm ocio-
sos Lutheranos bonis operibus vacuos? Et catholicos ha-
bere fidem viuam argumento S. Iacobi euincimus: osten-
dat nobis Lutheranus fidem suam sine operibus: nos au-
tem catholici ex operibus ostendemus eis fidem nostram:
nisi enim crederemus, opera à deo præcepta vel cõsulta, &
quæ Catholico-
rum fides
uiuã.

quæ sancta mater ecclesia constituit, non faceremus: ideo à pijs eleemosynæ minime negliguntur, vt eis mendaciter imponit Bucer. Deus det vt viduæ, pupilli, ac pauperes non plus opprimantur à Lutheranis, quàm catholicis. Et toties nos catholici illa hæreticis diximus, nec pilo sunt meliores, sed obstinati in malo, sicut Pharao, indies fiunt deteriores: saltem Saluianū audiant, qui ante mille annos sic scripsit: Quæ ratio est, vt ipsi nos falsa opinione fallamus, vt bonum nomen nobis inter peccata opitulari possit, cum spiritus sanctus nec fidem quidem dicat Christianis sine operibus posse prodesse: atq; infra. Et tamen hunc ipsum fidei fructum, infructuosum apostolus sine operibus bonis testatur. Et ad longum lib. 4. prosequitur. Et eo antiquior consonat Theophylactus Alexandrinus lib. 1. Paschalis. Sermo, ratio, scientia, & fides absq; opere cassa sunt, & infra. Sic scientia absque opere, & opus sine fide, infirma sunt & caduca. Belle adfert bona monasteriorum & ecclesiarum esse pauperum: at viderit suos Lutheranos monasteria occupantes, quod nihil omnino perueniat ad pauperes: Imo pauperes eleemosyna quotidiana, quam habuerunt à monachis, modo spoliantur: rusticus dum vina, dū blanda pro censibus attulit, hospitaliter fuit cum iumentis susceptus à monachis. Iam nec Aue ei dicitur. Prælati facilliter subditis in tempore calamitoso subueniebant, vel partem reddituum remittendo, vel in annum expectando, aut egentibus mutuando. Iam nihil illorū fit, & pauperes tanto destituti sunt, monasterijs direptis per Lutherismum, præsidio: quæ omnia transit Bucer, & mendaciter iactat pietatem apud sectarios, quæ apud eos perditur. S. Bernardū adfert sermone 33. super Canticis. Mirū, q; qui alias virum sanctum & doctum exhibant, ac eius aspernantur auctoritatem, modo eum magni faciunt, dum inueniunt, qd culpet monachos. At is est mos hæreticorum, aliquoties sanctos

Bona monasteriorum diripiuntur

S. Bern.

sanctos (vellicatim saltem) legere patres, si quid inueniant, quod ad eorum insaniam faciat: Veluti hic de S. Bern. quem constat & abbatem & abbatum patrem, hunc statum prælatorum non improbasse, sed mores corruptos & abusus merito reprehendisse, quod omnes boni faciunt: vos autem Lutherani adulatorum à propheta improbamini, qui abusus & corruptiones vestris principibus & vitiosos contraetus ciuibus indicare non audetis. Væ qui consuunt puluillos, ait Ezechiel, sub omni cubito manus, & faciunt ceruicalia sub capite vniuersæ ætatis ad capiendas animas.

Ezee. 19

Si vellem exercere ingenium, quàm facile regererem ista verba Bern. in caput Buceri, & aptius quàm ipse torfit in prælatos: nam cum omnes hæretici iactent se amicos ecclesiæ & fidei, sunt tamen omnes inimici: domestici esse volunt et proximi, tamen quia quærunt omnes quæ sua sunt, nunquàm sunt pacifici: tot tumultus & turbas in ecclesia excitantes, & totam Germaniam pessundantes. Christi sunt, ita iactitant, & sponsa in Canticis eos appellat gregem sodalium: Sic Luther solebat ab initio singulis paginis præfigere, Iesus vel Christus, tam deuotus voluit videri impijssimus pharisæus: quia vt in Bernardo sequitur: Et seruiunt Antichristo. Honorati inceditis vos pseudapostoli & peruersi doctores, ex bonis domini, ecclesiarum scilicet & monasteriorum, quæ rapacissime deuoratis. Qui honorem domino non desertis, vt in eucharistia vel adoranda aut veneranda. Diabolus enim genua eis retinet inflexibilia, ne curuentur, & manus restringit, ne byrrha in honorem redemptoris nostri e capitibus leuent. Hinc nitor meretricius in Lutheranis prædicatoribus, dum lupis suis placere plus volunt, & mundo quàm deo. Et habitus eorum histrionicus, cum abiecto habitu clericali, more satellitio incedunt, sine superpelliceis, in byrrhis amplis, sicut præfecti bellogum aut vexilliferi. Inde aurum, nõ in frenis, sed in colle Hofandri:

In apostas
tas tor:
quæ uerba
Bern.

Cant. 2

Lutherani
præd. quas
les.

nam

nam eximie catena aurea se exornat, dum ad populum aduersus Papam impia dogmata declamat. Altaria tamen sic non fulgent, cum omni ornatu ac splendore sint spoliata, vel apud Capharnaitas altaria sunt funditus diruta. Hinc perpetua sunt apud eos conuiuia, comessationes quotidianæ, saltationes perpetuæ, vt suis scortillis salacibus legitimis morem gerant, & adeo quidemperate, vt nec sancto diei parasceues in magna & sancta septimana parcant. Proh hominū insolentiam plus quàm Barbaricam. Quod nisi lectoris rationem haberem, non esset mihi operosum huiusmodi per Bucero & complices citata, commodissime & vere in eos retorquere. At ne molestior sim lectori, deinceps studebo breuitati, cum nihil adferat Bucius, quod prius non destruximus in tribus disputationibus supra memoratis in Homilijs nostris, de tempore, de sanctis, de sacramētis, & decalogo. In libris nostris de primatu S. Petri, de poenitentia & eius partibus, de sacrificio missæ, de purgatorio, de non tollendis imaginibus, in confutatione disputationis Bernicæ. In Apologia contra Bucero, in Enchiridio & alijs scriptis nostris.

Bucero homo quietis impatiens, vt magnum ederet volumen, contra sanctorum implorationem excurrit nouus Vigilantius, ab ipso quoq; Hieronymo improbatus. Verum hæresim iugulauimus in Homilia Augustæ coram deo amabilissimo Imp. Carolo & ordinibus Imperij ac potentatum Oratoribus habita, & in Enchiridio ac disputationibus nostris, propterea hic transibimus. Calumnijs temere in vicarios Christi sparsis vehedimus, cum fidefractus ille apostata nō sit dignus, cui respondeatur, hoc dumtaxat ei dicamus. Principi populi tui non maledices. Et ibi lud: Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat domino deo tuo, ex decreto iudicis moriatur homo ille. Mentitur enim apertissime episcopus

Epicurismus Lutherorum.

ECKIANI libri.

Hierony. An. 1530.

Exod. 22
Deut. 17

episcopos potentiam contra ius & phas occupasse, cum Imperatorum, Regum, ac Principum (qui Christum in ministris suis honorarunt) munificentia, ac largissimis donationibus temporalia possideant. Nescit autem Bucerus iustum titulum esse possidendi donationem, de quo alias plura scripsimus, vt non opus sit omnibus iniurijs aduersus potestatem ecclesiasticam à Bucero hic impudenter effusis respondere.

Episcopi principes bb.3.

Opponit episcopis, q̄ omnem reprehensionem & admonitionem odiant: mirum quomodo bestia illa audeat hoc mouere, cum nullus sit ordo viuentium, qui magis odiat reprehēdi, quàm hæretici. Ita sunt feroculi, vt omnibus dicant, noli me tangere. Verum episcopi non dedignantur reprehendi per charitatem, quia sic vera iustitia compassionem habet, ait B. Greg. falsa vero iustitia dedignatio nem: & tota Homilia in superbientem ac ferocientem Bucerum conuenit.

Gregor.

Quàm vere autem affirmat hic Caiaphas: Regno mendacij omne verum exitiosum est. Ideo non mirum, cum hæresis sit regina in regno mendacij, q̄ omnes hæretici veritatem nec audire possunt, nec sustinere: præsertim si quis illorum licentiosas atq; effrenas libidines corripuerit: ita omni vi conantur suis hæresibus religionem opprimere, ac impietatem communire.

Hæretici odiunt ueritatem.

Simili mendacio asserit doctrinam euangelij à catholicis obscuratam, quæ tamen per hæreticos falsatur, corrumpitur & laceratur. Quod de recentibus dijs meminit, argumentum istud impius Porphyrius Christianis de Christo obiecit: rat nihil ad catholicos pertinet, qui Christum ab æterno dei filium, ex tempore hominem incarnatum, deum colunt, & sanctos non deos, sed dei amicos venerantur, sed alibi illa.

Falsum assumit euangelium siluisse, quia in omnem terram

bb.4.

C ram

Pfal. 13
Luc. 14 ram exiuit & exhibit sonus euangelicus, ac omni tempore dominus mittit seruos suos vocare inuitatos ad cenā. Hæreticis vero ducibus, loco pietatis omnis subiñt impietas, nequitia, & quoduis iniustitiæ genus.

Erasmus productus à Bucero. Erasmus à domino productum adfert, cū ecclesiæ oppressæ subuenire vellet. At agedum, Erasmus appellasti, eius suscipe sententiam, q̄ teneris facere, quod eum ex deo scripsisse testaris. Scripsit autē luculenter contra sectas, quas improbat tam in doctrina, q̄ in moribus, in epistola ad Vulturium, & alias sæpe, & adhuc absolutius in Apologetico contra Argentoratē, in quo nominatim etiam Bucerum perstringit: quod etsi totam Apologiam cauillis, iniurijs, & mendacijs Buceri sigillatim possem opponere, adeo non consentit sectis, volo tñ pauca eius verba ab initio referre,

Erasmus cōtra Lutheristas. vt pigeat & pudeat Bucere meminisse Erasmi. Primo enim dehortatur fratres Germaniæ inferioris à doctrina sectæ vestræ, ne quis eos dimoueat ab ecclesiæ catholicæ consortio, ne circūferant omni vëto doctrinæ, neq; cito trāsferātur ab euāgelio, q̄d à Christi spōsa traditū hactenus seruauerūt.

In Ecclesia mane re. Exhortatur porro eos, cōsistite, inq̄t, firmi in lapide Christo, cōtinete vos in arca, ne pereatis diluuiō: manete in nauicula Christi, ne vos fluctus absorbeāt: perseuerate in ouili ecclesiæ, ne fiatis p̄da lupis & satanæ. Saltē expectate religiosissimi Cæsaris ac principū ac reliqui cōsiliū decretū (Agebatur tūc Augustæ, Anno 1530. cōuentus Imperij): Ex vna secta cōplures indies nascuntur: certe prius finite, vt inter illos conueniat, quàm vosmetipsos huic aut illi addicatis.

Dogmata Lutherianum. Et ne euadat Bucerus, Erasmus noluisse improbare dogmata illorum: at vide quæ recenseat, an non sint ex catalogo perfidiæ vestræ. Ait enim: Blanda dicta sunt ista. Nullus obligatur ad confitendum sacerdoti; pontificum præscriptiones de ieiunijs ac delectu ciborum reijciendæ sunt. Nō est cur quisq; se maceret operibus satisfactorijs, Christus depens

dependit abunde pro nobis, nec ad salutem refert bona an mala sint opera nostra. Tantum crede illum pro te redimēdo mortuum, & saluus eris, qualiacunq; sint opera tua. In eucharistia non est nisi vinum & panis. Pontificum & episcoporum sanctiones non obligant quenq;. Vota vt suscipienda non sunt, ita rescindenda sunt, quæ susceperis. Ius cōtrahendi matrimonium nullius autoritate potest cuiq; interdici. Subdit: Hæc & similia prima specie blandiuntur auribus, sed etiam atq; etiam videndum est, ne poculum mel le prælitū, habeat aconitū dissimulatū. Agnoscis ne Bucere impia dogmata sectę tuę ab Erasmo improbata? quę tu discis, dñm ecclesię misertum primū in medium produxisse. Subdit Erasmus se ecclesiasticis Argētorati (e quorum numero tunc erat Bucere) non dedisse causam, vt verbo eum aspergeret, nisi forte contumeliā atrocē interpretentur, si qs nolit ab ecclesia catholica recedere, & ipsoꝝ euāgelio nomen dare. Vides Erasum nolle euāgelium vestroꝝ, sed ecclesię catholicę meminit ibi epistolæ à ministris ecclesię Argētorati scriptæ, in qua erat immodica loquacitas, summi plurimi, conuicia non pauca. Subdit: Vtinā in animis oīm esset millesima pars eius sanctimonix, quā libellus multis locis præ se fert. Habes ne Bucere iudicium Eras. de scriptis vestris? an non vestris vos depinxit coloribus? quid, n. aliud habet tuus astroꝝ liber, & præsens farrago, q̄ quæ Eras. vobis tribuit?

Eras. non
Lutter.

Recenset postea dolos vestros & malas artes, quibus imponitis simplicibus, nā Zuinglius cōmentarios totius perfidix suæ dicauerat regi Gallix, & in ficto noīe Felini Psalmos liminari epistola primogenito regis Galloꝝ Delphis no dedicasti: hunc in suspensionē vocans, ac si faueret impietati tuæ. At quātum fauerit, testatur Bercquin nobilis alioꝝ qui vir & locuples cum innumeris alijs ob hæreses à rege Francorū cōbustis. Testatur Caluini, Lāberti, Fauarelli sociorū tuorum & aliorum Gallorum fuga, qui flāmas ignis

debitas euaserunt. Mihi persuadeo, Buceꝝ in hac farragine
 ne vsum hoc dolo, & prius, q̄ illustri D. Ludouico à Prato
 inscripsit hunc libellum non alia ratione, quā cū sciat eum
 vere catholicū, atq; ab hēresibus Buceranis p̄cinitus abhor
 rentem, hac arte corā simplicibus voluit eū in suspicionem
 vocare, tanq̄ suarū impietatum fautorem ac defensorē. At
 D. Op. M. tantum vix ac Cæsareæ Maieſtati acceptissimū,
 suæ catholicæ conseruauit ecclesiæ. Hoc dolo toties impos
 uistis hominibus, cum tu Felini nomē vsurpaueris, Rieger
 Veleni, Leo Iud, Ludouici Leopoldi nomen: taceo de alijs
 iniquis fictionibus. Quā te Buceꝝ Luther & Pomeranus
 falsariū accusarunt: tot libelli famosi editi sunt fictis nomi
 nibus, in qbus Eckius monachus, coctus, dedolatus &c. De
 cent ne hæc virū honestum & probum, taceo Christianū.
 Meminit Erasmus quoq; hæc maliciā in Apologetico con
 tra Bucerum & Argentoratū. Sic prodierunt Karsthans,
 schuster, vveber, fritz, schaubhut, der turn & innumeri Dia
 logi infames. Pergit Erasmus de ministris ecclesiæ Argen
 torati. Vix interim temperabam à risu, quoties sese Chri
 sto & apostolis, Martyribusq; comparant, quod faciunt
 subinde. Hoc sibi sumunt pro confesso, q̄ docēt Christum
 pure, q̄ orbi syncere tradant euangelij veritatē. Vbiq; præ
 dicant sacras literas, quasi apud nos nec Christus sit, nec
 euangelium, nec sacræ literæ: postquā & à summo ponti
 fice, & à Cæsare, & à Theologorū scholis, deniq; maximo
 totius orbis consensu damnati sint hæreseos &c. Ipsi Arria
 nos habent pro hæreticis, Quo freti, nisi iudicio p̄sulum &
 orbis consensu: At Arriani pernegabant sese hæreticos, sed
 asseuerabant scripturam à cæteris p̄peram intelligi: quid ad
 hæc dicis Buceꝝ: an adhuc deus misertus ecclesiæ excitauit
 spiritū Erasmi, vt hæreses vestras detegeret? Propius morē
 tuū tangit, cū ait: In vitā pontificū, cardinalium, episcopos
 rū, mire disertis sunt, de quibus ita loquūtur, quasi inter eos
 nullus

nullus sit non sceleratissimæ ac deploratissimæ vitæ, quum
 arbitrer inter illos esse longe plures, qui Christo in synceri-
 tate spūs seruiunt, q̄ inter illos. Mirificis præstigijs exagge-
 rant, quā sobrie, quā caste, quā innocenter viuatur sub euā-
 gelio, quæ maiori fide alieno ore prædicarētur. Quid Argē-
 torati fiat, nescio, alicubi scio nusquā fuisse maiorē luxum,
 plus aduteriorū, quā inter euangelicos (sic enim appellari
 gaudent) nec hoc ipsum negāt euangelici. Scribit inter alia
 Erasmus: Senatus Basiliēn. vnum ex euangelij columnis
 iusserunt ire in exilium, quem satellites narrabant se nocte
 parasceues deprehēdisse non adorantem crucem, quod isti
 nephas esse ducunt, sed in Paphiæ deæ mysterijs operantē.
 Nonne Lutherus coactus est visitatores mittere, qui popu-
 lum in omnem licentiam ruentē cohiberent? Nonne idem
 dixit, se malle pristinum Papæ ac monachorum regnū, quā
 hoc hominum genus sub euangelij prætextu in Sogdiano
 rum vitam sese proripientiū? Nōne idem ad me (ait Eras.) Erasmus
 suis literis deplorauit Melāchthon? Nonne idem in collo- de malicia
 quio passus est Oecolampadius? Quin & ipsi non semel in Lutheris
 hoc libro deplorāt plurimos esse perditissime viuētes sub starum.
 euangelij titulo. Audis Bucere quales sint sanctuli tui, totis
 es etiam in præsentī farragine abs te falso laudati? Sequitur
 in Erasmo. Tantum hoc queror, quod nihil illis placet in
 hoc ecclesiæ statu: quodq; quum tam multa submoueant,
 nihil succedat melius. Et loquēs de Basilea inquit, Etiam cū
 agerem illic, tum dictis tum scriptis haud obscure præ me
 tuli, me dissentire ab istorum dogmatibus. Et infra: Plāne
 me spes ac metus deterrēt ab istorum sodalitiō: metuo ge-
 hennā, si reclamante cōscientia profitear, q̄d reor impium
 esse, spero dominū meis peccatis citius propitium futurum,
 q̄ ab ipso sponsa non defecerim vtcunq; laceffitus. Gratu-
 lentur illi sibi, quantū velint: ego non alio noīe mihi magis
 gratulor, q̄ quod nulli sectæ, nec assensus sim, nec nomen
 C iij dede

dederim, nec videor mihi daturus vnq̄ fauente Christo. Et infra: Etsi tantopere periclitatur, q̄d mihi nō placeat populus euāgelicus, ante complures annos hoc ingenue professus sum editis libris. Hæc & plura alia maiora Erasmus illic scripsit contra sectas & hæreses.

Dolus Pellicani.

Habes ergo Bucere, habetis omnes Neochristiani, quid Erasmus homo, quem deus produxit ad oppressæ ecclesie subueniendum, quid de vobis, de doctrina vestra, moribus & fide sentiat: Vt plane ab arte tua excideris, qui hoc dolo à viro illo eruditissimo incepisti, vt cum scias eum magnum nomen eruditionis apud omnes nationes Christianitatis consecutum, simplices existimarent eum à parte vestra stare, qua vafricie & astu etiam Pellicanus vsus initio disputationis Badañ. vt cum Capharnaitam faceret & Berengariani erroris assertorem, adeo vt edita epistola se purgaret Erasmus coram duodecim Contonum oratoribus, falso & mendaciter hanc hæresim sibi à Zuinglianis obtrufam. Sic lib. 4. de pœnitentia asserui Erasmus & defendi ab hæresi, quam impingebant ei sectarij de confessione.

Luther laudatus falso.

Adfert iam patriarcham hæreticorū Lutherum, quem tot laudibus effert, vt nihil ei non tribuat. Possẽm Bucere proprijs telis confodere & complicum: nam sicut paucula adduxi ex Erasmi vnico libello contra Bucerum, sic multo plura possẽm ex Bucero, Zuinglio, Oecolampadio euocare contra Lutherum. At quia damnatorum autorum damnati sunt libri, incendio aptiores omittamus. Solum vt suæ farine hominibus ostendam pseudapostolorum inconstantiam, remitto eos ad libellos sequentes. Oecolampadi vs contra Billicanem de cœna domini, Antisigramma ad Sueuos, super eodem ad Vrbanum & Pillicanem, Brentius de eodem, Zuinglius ad Alberum, Capito de diffidio Lutheri & Carlstadij, Zuinglius in exegefi contra Lutherū, Bucer contra Brentium, Oecolampadius contra Lutherū de

Zuingliani contra Lutherū.

de eucharistia, Zuinglius ad Hofandrū, Zuinglius in subsidio de eucharistia. Idem ad Urbanum & Pillicanem, Luther de eucharistia contra Oecolampadium, Bugenhagius de eucharistia: Et quæ egit contra Bucero, quem accusat falsarium, q̄ Anno dñi 1526. verterit commentarios illius in Psalmos. Illa enim sunt mihi reseruāda vsq; quo & hūc maximum dolum Buceri patefaciam, qui circuit mare & aridam, sursum deorsumq; cucurrit, vt simulatam quandā & fictam attentaret concordiam inter Zuinglianos Sacramentarios & Ludderanos, quā nec illustrissimus Cattoꝝ princeps potioribus vtriusq; partis vocatis potuit conficere: sicut non credo inter eos factam concordiam ex aīo vsq; in hanc diem, sed solum ore ac verborū sophismatibus & miris inuolucris fingunt se vnus esse sententiæ, cū maxime discordent. Hos enim dolos antiquus serpens Bucero inspirat, apto proditionis organo.

Ecce iacta
ta hæresis
corum cōs
stantia.

Orditur autē à Luthero, qui nihil ab initio, nisi in prædicandis veniis impudentiā redarguebat. At quomodo non pudefit Bucero mentiendo, Lutherum nihil redarguisse nisi venias: Cur ergo tot obelis iugulaui eius primas conclusiones, in quibus tot hæreses sparserat? Cur oīm studiorum doctores in eum surrexerunt, qui ob solas indulgētias, nō tam multi, tam vehementer se Luthero obiecissent? At ingratiā catholici lectoris, vt videat Lutherū ab initio plenum fuisse hæresibus & nunq̄ fuisse bonū, vt ei non possit prodesse Butzij excusatio, saltem aliqua illius errata ex primis suis conclusionibus adferamus.

bb. 4

Initia Lutheri.

Errores primi Lutheri.

1. Verbum Christi, pœnitentiam agite &c. non potest de sacramentali pœnitentia intelligi.
2. Papa non potest remittere vllam culpam, nisi declarando & approbando illam remissam à deo.
3. Zizania illa de mutāda pœna canonica in pœnā purgatorij vidētur dormientibus episcopis seminata.

4. Moris

4. Morituri per mortem omnia soluunt.
5. Imperfecta charitas morituri necessario secum fert magnum timorem, qui satis est se solo facere pœnam purgatorij.
6. In purgatorio est prope desperatio: in expositione dicitur quod sit desperatio.
7. Animabus in purgatorio sicut minuitur horror, ita augetur charitas.
8. Non est probatum ullis rationibus aut scripturis, quod sint extra statum merendi.
In declaratione dicit eas sine intermissione peccare.
9. Nec animæ in purgatorio sunt certę de sua beatitudine & securæ.
10. Papa per remissionem plenariam pœnarum intelligit à seipso tantummodo impositarum.
11. Papa animabus in purgatorio nullam remittit pœnam, quā in hac vita debuissent soluere secū dū canones.
12. Qualem potestatem habet Papa in purgatorium generaliter, talem habet quilibet episcopus & curatus in sua dioccesi & parochia specialiter.
13. Quilibet Christianus vere compunctus habet remissionem plenariam à pœna & culpa.
14. Thesauri ecclesię, unde Papa dat indulgentias, non sunt merita Christi, & sanctorum.

Luther iā
negat purgatorij.

Responde
Bucer.

Hic clare liquet Lutherum non solū in venijs, sed multis alijs defecisse, Anno domini 1517, potissimum de pœnitentia, de statu merendi, de purgatorio: licet dum quotidie in peius proficeret, in hanc tandem venit dementiam, ut omnino negaret purgatorium cum Pighardis, quos toties ob id vocauerat hæreticos, Anno gratiæ 1530, sicut eius erroribus tūc mox respondi. Quid tu facis Bucer, magister tuus iactauit in disputatione Lipsica, Anno dñi 1519, se scire esse purgatorij, et quod certus esset de purgatorio: cur vos modo

modo negatis purgatorium, aut mentitus est magister vester, qui in resolutione concl. 15. de indulgentijs asseruit, certissimo sibi constare purgatorium esse.

Conqueritur Bucer, Lutherum iam suum à Papa inauditum condemnatum esse, excommunicatum & satanæ traditum. Dico vt res acta est: primo Luther citatus fuit, sed cōtumaciter venire neglexit, & in cēsuras incidit. Contumacia autē eius nō obstante, auditus fuit à sedis apost. legato Thoma de Vio Caietano. Ita enim cupiebat & rogabat fieri Fridericus elector Saxo. Luthero vero non comparente, commisit Papa reuideri libros suos, vnde plures articuli per viros doctos fuerunt extracti, & foliatim optimo pontifici Leoni X. ostensi. Post plures ergo commissiones factas, & examina per trimestre diligentissime habita, pontifex certos articulos quadraginta condemnauit & Lutherum citauit denuo, dato 60. dierum termino, quibus elapsis Luthero perseuerante, obstinato ac inobediente animo, etiam ipse pro hæretico condemnatus est. Ex quibus iam liquet, querelam Buceri iniuste motam: nam dicit ipsum condemnatum inauditum, cum ipse ad audientiam citatus venire contumaciter contempserit. Et potesne dicere inauditum fuisse Lutherum, cuius tot tunc extabant libri resolutionum, in quibus mentem suam, intentionem, ac sententiam non semel toti mundo declarauerat: Porro falsum dicit Bucere, eum fuisse condemnatum & satanæ traditum: quia non ipse, sed dogmata eius erronea fuerunt condemnata iuxta veterum Cōciliorum morem. Nam sic aliud est doctrinam damnare, & aliud personam. Post vero doctrinæ condemnationem, euocato Luthero & 60. diebus expectato, quia contumaciter se absentauit, quid aliud faceret pontifex, quàm quod membrum putridum à corpore ecclesiæ præcideret, & satanæ traderet: sicut Paulus apostolus Corinthium, Hymerçum, Alexādrum, id quod

Luther iuste à Papa damnatus

D Apoſto

REVOCANT LUTHERANI

Fol. 9

apostoli & apostolici viri vsq; ad nos cōstāter obseruarūt, Pergit Bucer. Vulgo homines edocti erant, vt plus fiderent externis sacramentorum actionibus, quā vt vera fide beneficium Christi in illis agnosceretur. E. Mera est calumnia contra ecclesiam catholicam, in qua semper docuerunt sacramenta operari assistente virtute diuina, & omnem efficaciam sacramenta habere à merito passionis & mortis domini nostri Iesu Christi.

Subdit Bucer, quia fides solida non possit esse sine bonorum operum studio, ideo Luther pertractus sit ad locum explicandum, quid regenito faciendum, & quibus actionibus incumbendum. E. At dissidet hic glossa à textu, quod tanto mendacio fucum prætexit hæresi Lutheristica, quia fides non possit esse sine bonorum operum studio: vbi hoc vnquam post damnationem suam docuit vel scripsit Luther? Cum in eam venerit insaniam, tam infensus bonis operibus, vt apostatico spiritu sancti Iacobi apostoli epistolam reijceret ac damnaret, velut rex Angliæ fortiter eum cōuicit. Quod cum adeo horredum esset Christianis auribus, vt nulla egeret confutatione, iam plus decennio (postquam Anabaptistæ vobis honestiores, opera magnificentarent) non fuistis ausi eandem impietatem euomere, sed tu cum Melanchthone tuo ad nouas confugitis glossas, quas nec vos, nec principes vestri, neq; symmistæ, taceo de rudi plebe, vnquam intellexistis vel intelligetis: neque est possibile, vt vitetis contradictionem, q̄ sola fides iustificet, & iam etiam aliquem locum datis operibus. Itaque cum sola fides meretur, non sola iustificat, non sola etiam præmiabit, quum sicut Pelagius infelix dictus est hostis gratiæ à patribus: sic iure Luter dictus est hostis bonorum operum, adeo illa reiecit, contempnit, & non solum inutile, sed etiam damnosa, aduersus totam sacram scripturam asseruit, sicut coram Augustissimo nostro Cæsare. has propositiones

Responde
Bucer si
potes, ga
bene dice
re non po
tes.

tionem

fitiones eius in Comitij Augustæ refutandas suscepimus.
 Deus non curat opera nostra. Aut si aliquid sunt coram
 deo, omnia sunt æqualia quo ad meritum. Sumus, fui-
 mus, manemus coram deo æquales semper. Ante omnia ^{Responde}
 opera oportet præcepta esse impleta. Mala opera non fa- ^{Bucer si}
 ciunt malum virum. Et alibi Luther, fides & opera extre- ^{probus}
 me sibi aduersantur, ideo non possunt doceri opera sine læ ^{es.}
 sione fidei. Fides & opera in negotio iustificationis extre- ^{Hæresis}
 me aduersantur, adeo quod doctrina operum necessario ^{contra bo}
 sit diabolica doctrina, et discessio à fide. Quanto maior pec- ^{na opera,}
 cator es, tanto citius deus infundit tibi gratiam: cum au-
 tem te exornas bonis operibus sicut catus, nihil expedis.
 Pomeranus tuus inquit: duo sunt viri, qui nunquam pos-
 sunt concordari, fides & opera. Zuinglius olim Buceri fras-
 ter dixit. Soli infideles sunt mali, quia non egemus bono-
 rum operum erga deum, sed solum erga homines. Didicit
 hoc ex Luthero. Deus ita ordinavit, vt nullum sit pecca-
 tum nisi incredulitas, & nulla iustitia nisi fides. Es oblitus ^{Impietas}
 Bucere, quod Bernæ magna impietate dixisti. Si quis in ^{magna}
 Christum crediderit, nullum opus sit ita malum, qd possit ^{Buceri.}
 eum damnare vel accusare: quia vbi fuerit fides, peccatum
 nihil nocet, vbi resuscitasti antiquas hæreses Eunomij &
 Aerij: Expende nunc catholice lector, quantum hæc dis-
 sideant ab eo, quod Bucer hic affirmat, non posse esse solis-
 dam fidem sine operibus: & quanto cum scandalo plebem
 à Christianis operibus abduxerint: Vt recte in eos conueni-
 at, quod Saluanus Massiliens. dixit: Alij Christiani bona di-
 scunt, & mala faciunt: hi autem (Lutherani) mala & docent
 & faciunt. Improbatur Bucer constitutiones & traditiones
 humanas, verum nos illas ab iniuria vindicauimus in Ho-
 milijs nostris, et Decalogo, ac Enchiridio, & quas dñs in
 euangelio reijcit pharisæorum traditiones, à traditionibus
 ecclesiæ & patrum sunt alienæ.

D ij Existis

Præcipu
os articu
los omit
tit Bucer.

Existimat Bucerus his locis enumeratis uniuersam controuerfiam à xx. annis agitatam contineri. At cur oblitus est articuli præcipui de ueritate corporis Christi, quem tot annis mordicus tractarunt Zuingliani cum Thuricenfibus, Basilienfibus, Bernatibus, & Argentorateñ. aduersus Lutherum & omnes ei adhærētes: Nec hodie ab hac impietate recefferunt, vt Vadianus pestiferis fuis aphorismis cōtra eucharistiã testis est, & lingua tua Bucere in melle est, sed timeo cor esse in felle: Ita difficile corriguntur in hæresim prolapsi, sicut tu præfocatus fuisti in hæresi Zuingliana. Vbi de pœnitentia, & confessione meministi, vbi de sacræ missæ sacrificio, de eucharistiæ adoratione, vbi de ordinibus, de purgatorio cum similibus. Existimat autem sycophāta nos technas & dolos eius nō sentire, quia & in Apologia & in hac farragine, vt ex principio patuit, contendit maiorem partem articulorum esse concordatam: ideo contrahit articulos, vt mēdacium suum huiusmodi dolis possit coram imperitis facere verisimile, sed frustra, vt ex confutatione actorū suorū in Apologia nostra liquido monstrauimus, & supra meminimus.

Fol. 10

Lutherani
irreligio
se tradunt
Christia
na.

Assumit versipellis, alia dogmata non fuisse controuersa de mysterio trinitatis, de verbi incarnatione, de rerum creatione, de angelorum natura & lapsu, & friuolæ disputationes scholarum obsoluerunt, quando religiosius tradidcepta sunt, quæ scripturæ tradunt. Semper genuinum infigit apostata. At ego cum veritate & DEO teste dico, nunquam impurius & maiori blasphemia tradita in scripturis tractata fuisse, quàm à Lutheranis. Tantum abest, vt non religiosius tractauerint. De operibus modo diximus, eucharistiam, baptismum & omnia sacramenta intueamur, & experiemur verissimū. Porro de locis per eum citatis mirum est apud omnes Luthericos silentium: adeo nihil omnino intelligunt de mysterijs trinitatis, incarnationis,

onis, conditionis angelorum &c. & volūt esse summi Theologi, sed eorum pseudoprædicatores, detractores, insignes potius Momi, Zoili, locos quosdam paratos habent ad inuehendum contra episcopos, sacerdotes, monachos, sacras virgines, vota, sanctę matris ecclesię constitutiones, ritus & cæremonias. In illis tota consistit eorum Theologia, contenti fidem omnibus prætulisse. Cæterum de alijs Theologicis rebus, quarum meminit, nouerunt prorsus nihil. Et tanta feruntur temeritate, vt nec principibus catholicis parcant, nec augustali capiti Cæsari, nec sanctis quidem in cœlo. Tam religiose cœperunt tradere Lutherani mysteria in scripturis contenta.

Hippenbu
ben.

Parua Lu
theranorū
doctrina.

At risum contine lector catholice ad ea, quę subdit Bucerus Excitatos à deo alios subsidiarios, qui se discipulos agnoscunt Lutheri, vt eum defenderent in salutis doctrina, cuius reuelatione eos dignatus sit Christus. Vt quid profudit hæc monstra Bucerus, cum tota Germania contrarium nouerit: Nam subsidiarios illos excucullatos nō nos & nonnas, periuros sacerdotes, & fidefragos non excitauit deus, sed Asmodeus impuritatis ac immundiciei amator, ac castitatis & continentię olor. Facile tanti sceleris magistrum Lutherum secuti estis, qui cascus cascam duxit, monachus abbatissam, & vos fracta fide deo data, relictis monasterijs, abiecto religioso habitu, vt salacitati vestrę & concupiscentijs carnis satisfaceretis, ad perpetua meretricia sub matrimonij specie vos deuinxistis: vt & gentilium vestales ac sacerdotes, Turcarum Omeri, Abobeker, & Maderi continentius viuant, quàm hoc beluinum pecus, sues Epicuri exititiorum: quum nulla mulier impudicitior reperiatur moniali apostata. Tam cito frontem meretricis assumunt, & nolunt erubescere, sed turpiter polui & prostitui. Et super hæc omnia Bucerus ait illos reuelatione dei accepisse hanc doctrinam, quam tam cupide

Quales dī
scipuli Lu
therani.

In excu
cullatos.

D ij am

IMPUGNANTES LVTHERISMVM

amplexi sunt titillatione carnis, pruriente inguine, veteri exagitante eos Adam, vt Saluianus, si viueret, eis diceret. Quomodo Luther bonus magister est, cuius tam malos videmus discipulos: Nolo obijcere, cum hic Lutherū magistrum faciat illorum, cur tot annis in negotio eucharistiæ illius repugnarunt sententiæ, filij desertores, filij dura facie & indomabili corde: at properamus ad alia.

Impugna-
tores Lu-
theranoꝝ

Seeta Epi-
scopoz.

De ciuita-
te li. 2.
cap. 28

Fol. 11

Veritatem tamen fatetur Bucerus, catholicis fidem omnem accommodatam, velut veteris ac probatæ religionis adfertoribus. At Lutheranos insectari ac execrari tanquam nouarum & damnatarum hæresum inuentores & propugnatores: Varia igitur facit genera eorum qui impugnarunt Lutherismum. At in scholis obijcerem, diuisiorem illam non continere omnia membra sub diuiso contenta, quoniam Parabaptistæ sub nullo istorum membrorum continentur, cum quibus tamen Vatiniano odio dissident, vt Baldasar, caput illius hæresis Vuollenburgo Thuriceñ. probauit. Porro pro membro ponit Epicureos, turpi vita libidinosos. Hi ventricolæ, subantes sues, olidi hirci, obscenæ nonnæ, Lutherismum nõ impugnant, sed amplectuntur per omnem impudicitiam: gaudentes quod patrocinium adepti sunt propudia turpitudinis suæ ac libidinis, vt impune in castris Veneris militare possint & omni immundicia se conspurcare & polluere & ex monasterijs prostibula facere. Ideo si vere dixit Augustinus, tantam esse vim honestatis, vt pene omnis natura humana eius laude moueatur, nec vsq; adeo viciosa, vt totum amittat sensum honestatis: consecrarium est nonnos & nonnas Lutherismi, omnem honestatem repudiantes, ipsam quoque humanitatem exuisse.

Quod deformatissimus ipse Sycophanta Bucerus promittit viciatas reformare velle & emendare ecclesias. Vestus est verbum, stultus est qui à claudio vult discere rectum incessum

incessum: nam quæ adfert, quod deo gloriam dari negligimus, & bona pro malis impugnemus, recte in caput suum regeruntur, cum Lutherani sint huiusmodi, qui dicunt bonum, malum, vt vota, ieiunia, virginitatem &c. & malum dicunt bonum, inobedientiam prælatorum, quod non orant, non confitentur, & nihil prorsus boni faciunt. Hoc tantum est bonum apud eos, spoliare ecclesias auro & argento, gemmis, calicibus, monstrantijs, redditibus ac omni ornatu: huiusmodi sacrilegia docent, faciunt, & defendunt Lutherani. Vnde vere ait Ioan. Picus: Nulli delirant deliratus, quàm qui delirio præferunt multum ferium. Denuo prophetat Caiaphas, aliquos aduersari Lutheranis, quos partim mouet vniuersæ ecclesiæ autoritas & maiorum reuerentia, denique innatus bonis & modestis ingenijs amor receptorum, præsertim de religione: partim offendit tantarum apud nos rerum intrepida nouatio. Deinde etiam orationis, qua plerique nostrum vtuntur, insolentia, vt ipsi iudicant, & acerbitas. Quis autem est tam insipiens, qui neget illos recte aduersari Lutheranis & rationabiliter?

Subdolos Sinon promittit se nihil aliud quærere, quàm regnum dei, eo tendere eorum consilia, vt illud erigatur. Quàm vere dixit Augustinus, hæreticorum ecclesia sub nomine Christiano agnum præfert, & draconis venena latenter infundit: at quis hoc credat: cum omnis eorum labor eo tendat, vt destructo regno Christi, euerfis altaribus, fractis CHRISTI & sanctorum imaginibus, spoliatis ecclesijs, cessantibus missarum solennijs, ac diuinis officijs, silentibus choris, euacuatis monasterijs, regnum diaboli potenter augeatur & triumphet. Nihil interea in ecclesijs suis & speluncis retinent, nisi ebriosum cœnæ dominicæ (ita vocant) conuiuium, clamorosos & omnibus iniuriosos prædicatores, vlulantes lupos, & pro omnibus diuinis

Lutheranorum sacrilegia.

Cur boni aduersantur Lutherano.

Luth. auertent regnum diabolo.

Quid in sacris Lutheranorum

Reinlei
der.

diuinis officijs sufficit eis sicca missa, & quod viri ac mulieres (quas iussit tacere Paulus in ecclesia) promiscue cantilant carmina incocta & Psalmos in rythmos in fine pueriliter cōcinnātes redactos, mutatis etiā vel ablati multis verbis ad Psalmos pertinentibus, ait Erasmus: hanc lasciuam & dissolutionem cantus hæreditaerunt.

Erasmus.

Fol. 12

Testimonium perhibet Luthero, nihil eum esse molitum, quā vt fiducia salutis in sola Christi satisfactione nitatur. Tum his incumbendum officijs, quæ DEVS in-

Saluianus

iunxerit. Quā vere dixit Saluianus: Maxima accusatrix hominum noxiorum est usurpatrix innocentie arrogancia. Arbitraturne Bucer nos omnes esse stipites, qui nihil videamus, nihil intelligamus, cum omnes nouerimus, quā anxie quæsiuerit schismata, ac Germanie lapsum ab vniuersali & catholica ecclesia? Omnes hæreticorum incineratos errores quæsiuit, & lacunas ac cloacas aperuit & in

Via anti-
qua & no-
ua Luthere-
ri.

mundum reuexit, qui antea cœlibem vitam debebat ducere, nonnam quæsiuit fidefrago thoro & inuenit. Qui prius horas canonicas quotidie orabat, surgebat ad matutinas, regularia seruabat ieiunia, & honeste conuersabatur in ecclesia DEI: modo illis omnibus cōtemptis ac reiectis, quotidie in gratiam nonnæ conuiuia apparantur, bibitur, saltatur, cantatur, cachinnis, amplexibus, obscenis fabulis,

Li. 7

media nox absumitur, vt Saluianus Massiliens. vix obsceni ora de Aphris scripserit & Carthagineñ. Hoc est quod quæsiuit Luther & inuenit, cum in monasterio suo antea circa xxx. religiosæ personæ, ac diuina officia secundū fundato-

Monaste-
rium ab-
sumpsit
Luther.

rum vltimas volūtates diligēter fierent: hoc quæsiuit Lud-
derus, vt cū sua nonna monasteriū solus haberet cū omni-
bus redditibus, & obtinuit, nulla amplius habita funda-

in diu

torum memoria. Vide Bucere, quā diuersa sint illa, quæ
inuenit Ludder, ab his, quæ tu nobis proponis, quæ licet
scias esse falsissima, & nunquā à Luthero vel abs te intenta,
adhuc

adhuc illa adfers, vt simplicibus imponas, adeo totum euāgelium vestrum est in apertis mendacijs.

Et quomodo tam perfrictæ es frontis, vt non pudeat te mentiri, quod inquis eum venerari veterem ecclesiam, cum antiquissima contemnat Concilia, patres sanctos, qui ante M. annos, imo ante mille & ducentos annos in magna sanctitate vixerunt. Pacificū laudas, qui est seditiosissimus, vt ex literis suis liquet ad rusticos seruili bello tumultuantes, qui à discipulis Lutheri prætextu libertatis euangelicæ ad seditionem excitati contra principes, episcopos & nobiles, cæcis plus quàm centum milibus, pœnas Lutherismi tulere. Hi sunt fructus vestri noui euangelij. Non feliciter bellarunt Zuingliani in Heluetijs, tot milibus à fortissimis catholicis Suiceroꝝ Contonibus trucidatis. Et quàm amans sit pacis & tranquillitatis Luther tuus, satis sanguinarius eius animus declarauit, cum rusticos sua doctrina tumultuantes iussit occidi, mactari, confodi, datis propterea indulgentijs his, qui ea facerent. Non legisti Bucere, qui omnia scripta magistri tui deuorasti, q̄ Germanos hortatur, vt lauent manus in sanguine Romanorum: Hæc est pax Lutherana & innocuus animus.

Maiori impudentia mentiris eum strenuum adfertorē obedientiæ & reuerentiæ erga reges & principes, quasi non scripserit de memorato seruili rusticorū bello: Si præualēt rustici, tunc diabolus est abbas: si principes, tunc mater sua est abbatissa. Hæc est reuerentia, quam exhibet Cæsari innocentissimo, dicens eum manifestis agere mendacijs, & appellat eum tarmorum saccum. Scripsit nullum esse pulchrius ius seculare, q̄ apud Turcam. Reuerens est erga regem Franciæ, quem propter sanguinem impie effusum dicit ornatum titulo Christianissimi. Serenissimum regē Angliæ abiectius & contēptius tractauit, ac si vilissimus fuisset ex plebe. Optimum & clementissimū ducē Georgium immor

E talis

Luther impugnat veterem ecclesiam.

Luth. seditiosus.

1525.
Rustici pœnā Lutherismi tulere.

Luth. sanguinarius.

Luth. erga Imp. reges & principes irerens.

Rex Franciæ.

Rex Angliæ.

Georg. Sa xo.

RELIGIO VERA APVD ECCLESIAM

Principes. talis memoriae Saxoniae principem tractavit scurra iniurijs & contumelijs, vt vernam. Sic asserit obedientiam erga principes, vt scribat ad eos, subditi non possunt, nec volunt, nec debent tyrannidem vestram diutius ferre, cum alijs seditiofissimis scriptis alibi per me citatis.

Aperitissima mendacia. Luther in temperatiss.

Burz. mendaciter excusat Lutherum.

Vol. 23

Inculpati mores Bucer sunt hypocritis

Odiū religioforum à diabolo.

Et cum tota Germania nouerit, quàm intemperatè & A sotice uiuat, audet Bucerus virum dissolutissimæ vitæ cõmendare, ab innocentia, frugalitate, moderatione, & temperantia, & quod bonorum operum prædicator sit ardentissimus, quorum omnium contrarium superius euidentè ostendimus, vt meris cauillis & verborum fucis hunc à præfatis criminibus expurgare nitatur, cum in aprico sit, quã seditiose Maiestatem Regum & principum non modo nihil fecerit, sed etiam conuulserit: Sicut rectè & vere habitus est carnalis licentiæ patronus, & austerioris vitæ improbatior.

Peius excusat Lutherum, cur vota claustralium rumpenda docuerit, & religiosam vitam abiiciendam. O vanissimam excusationem, quam nec Turca acceptaret. Quicquid enim non sapit carnem & concupiscentias eius, vocant hypocritam, castitatem, ieiunia, abstinentias. Perpetuo seruire deo, iugiter diebus ac noctibus diuinis insistere laudibus, hypocritis illi est. Obseruare rigorem in exercitijs corporis, tyrannis illi est, nisi saltetur, mœchetur, conuiuetur, discurratur more Lutherano, non est religio. Et cum certum sit odium illud acerbum religionis, & vituperium vitæ monasticæ, non posse habere, nisi diabolum autorem, audet excucullatus Bucer (vt suum quoque dedecus obtegat) id tribuere imitationi prophetarum, apostolorum, atque adeo ipsius Christi, ac si vnquam dominus seruatoribus suis perpetuis, imo amicis sponsi & sequentibus agnum, fuerit iniuriatus: Cum se castrauerint propter regnum dei, Matth. 19. Ideo deus promiserit eis locum, & nomen melius à filijs Israel, nomen sempiternis

piternum, quod non peribit, Esaia 56. Et hic exititius monachus vult eis dare pessimum nomen. Et vt euidentiore eorum sit impietas & aperta in spiritum sanctum blasphemia, non solum extirpare satagunt eos, qui relictis omnibus iuxta consilium euangelicum sequuntur Christum, & qui mundo renunciant & pompis eius, sed quanto pauperiores sunt, & viliori habitu innocenter viuunt, ac citra cuiusq; iniuriam deo seruiunt, tanto grauius eos molestant, vt sunt sancti Francisci fratres, Chartusij, sanctae Clarae, sanctae Catharinae, sanctae Brigittae sorores. At indicem addit Lydium lapidem Bucer, quia vita vtrinq; probat, vt ibi verum humiliandae carnis & pudicitiae studium vigeat. Hic omnibus exititijs monachis & monialibus, excucullatis, apostatis, votifragis, Venereis militibus, primam fidem irritam contra apostolum facientibus, oppono virgines deo sacratas, ancillas Iesu Christi Nurnbergae, quae consilium Pauli sequentes in virginitate cogitant, quae domini sunt, & quomodo deo placeant, omni ornatu & luxu seculi contempto; quantumuis dure & aspere habeantur, ob hoc solum quod honeste viuunt, & fidem Christo semel datam custodiunt. Etiam si Nigra hoc sacro contubernio indigna, manum ad aratrum positam retraxerit, ac cum vxore Loth retrospectans nephario concubito abbati Benedictino iuncta, titillationibus carnis maluit succumbere, quam fortiter tentationibus & illecebris voluptatum cum sanctis virginibus sororibus suis in CHRISTO resistere.

Quis autem non rideat Bucerum cum sanctulo suo Luthero, quem ob regnum Christi defendendum ait spiritu prorsus Heroico tonare, nihil mediocre adhibere, nihilque nisi Christum querere. Quam vere dixit Hierony. haereticos omnes esse impudentes, quum supra narrauimus eum habere, quod quaesuit. Et quae ipsum docere hic & scopum

E ij eius

Virgines
sacrae
Nurnbero
ga gratia
dei vere
Heroicae.

Schvuer
ezin.

Super ec
clesiaste.

Fol. 14

eius asserit, ostendimus ex diametro pugnare cum hæresibus illius, qui hunc solum scopum habet, vt homines ab ecclesia catholica, & à Christo longissime abducat, & sic in patens os inferni agat præcipites. Ipsi autem in obscænis voluptatibus dies & noctes consumitis, vnde oportet, vt vberes vobis prouentus & stipendia constituantur, vt verissime dixerit de vobis Erasmus, vir quem deus ecclesiæ suæ restituendæ produxit. Duo quærun Lutherani, censum & vxores. Reliqua præstat illis euangelium.

Catholico
rum iudicium
de
Luthero.

Quis Lutheri
der.

Rectum autem est catholicorum iudicium de Luthero, quod hic Bucer recenset: Eum esse irreligiose audacem, temerarium, petulantem, omnis admonitionis impatientem, sæuū, amarulentum, incestuosum, salacem, & scurriliter dicacem. Quare falsum Bucij testimonium non recipiunt etiam iurati: quoniam fidefrago non est credendum, cum ex dictis, scriptis, ac factis Lutheri luce clarius appareat, hunc carbonarij filium non esse organum dei, sed diaboli, non membrum Christi, sed Antichristi & nonne suæ, ecclesiarum internæ ac externæ deformatorem, Antichristi præcursores & apostolum, omnium hæreticorum hæredem & fecem. Insanit Bucer, si existimat compositis verbis velle persuadere cuiquam integriorē Lutheri vitam, quàm prælatorum quod & Erasmus confutauit, & in Apologia obiecimur legatum sedis apost. de Contarenis felicis memoriæ, & hodie obiecimur cardinalem Sadoletum, cardin. Theatinum, Moronum cardinalem S. crucis, cardinalem S. Marcelli, & similes, Episcopum item Veronensē, Ioannem Matthæum, Valentinum Hildeshaimensē, cum innumeris alijs. Vnde impie Bucer inuidiam Lutheri, scurrilitatem & mordacitatem comparat cum zelo prophetarum & apostolorum. Pessimè consulit libros damnatos Lutheri legendos, cum nusquam non admisceat hæreses & impietates suas: quoniam is mos est hæreticorum (ait Greg.) vt falsa veris permisceant.

Nos

Nos filij ecclesiae nihil agnoscimus, quod est contra sedem apost. inerrabilem, contra iudicium Leonis X. pontificis Romani & Petri successoris, etiamsi in Syria essem cum S. Hierony. Vanissime iactat Bucer Myriades ecclesiarum, quae Lutherum sequantur, quas nemo alienas à Christo iudicauerit. Profecto haec est ira dei potentis, quod in tam modico tempore tot milia ex Germanis à stabilitate fidei exciderunt ad vnius lupi, excucullati monachi vocem. Sic monuit Tertullianus: Nemo miretur haereses tantum valere. Ideo credibilis est, quid sit futurum tempore Antichristi, qui apertis thesauris suis (nam diuitiae ecclesiarum & monasteriorum tunc omnes erunt absumptae) tot Myriades hominum attrahet, vt Christus dicat: Veruntamen filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra? Ideo Ioannes in Apocalypsi Antichristum describit in figura bestiae, quae erat similis pardo, pedes eius sicut pedes ursi, & os eius sicut os Leonis, quod interpretatus sum contra mandatum Thuriceum. Bucer non vult ecclesias Lutheranas iudicari alienas à Christo: hoc dei est iudicium, extra vnam ecclesiam Christi, extra arcam Noe, extra nauiculam Christi, nullam nouimus. Iudicium Christi est: Qui non est mecum, contra me est: & qui non congregat mecum, spargit. Non enim agnoscit dominus oues extra ouile suum, sed olentes capras & foeditos hircos damnat. Recte fatetur Bucer discipulos Lutheri malos, qui vitia praceptorum pro virtutibus imitantur. Iuvenes enim imperitij prope omnes, ait, ad hanc tantam causam pertracti sunt. Et tamen à Luthero & Bucero inflati opponunt se sedi apost. sanctis patribus, & toti ecclesiae. Autor commendat seipsum, quomodo lectis libris Lutheri ad cognitionem verae religionis peruenerit: quod à fructu iuxta Christi doctrinam cognoscitur, dum mox cucullam abijcit, religiosos irridet & persequitur, relicto spiritu carnem quaerit. Nonnam diu aratam copulat,

Lucæ 18

Apoca. 13

Matth. 22

Bucer pro
fecit ex
Luthero.

vt quos diabolus coniunxit, homo non sepat. Euangeli-
um Lutheri plus mille locis falsatum prædicat, & vitio car-
nis cæcus, cæcos alios in foueam agit, vt omnes simul per-
petuis cruciatibus affligantur. Anathema ergo sit Luther
in Bucero, sicut Manichæus in Fausto.

Fol. 10
Galat. 5

Quærit episcopos, clerū & monachos XX. annos cona-
tos, vt extinguant Lutheranos, & recte. Sic optabat Pau-
lus: Vtinam abscondantur, qui vos conturbant, Sed nos ma-
gis querimur etiam hodie episcopos tam negligentes esse,

Fatetur subinde plurimas fanaticas doctrinas, & exitio-
sas hæreses excitatas. Recte propterea vobis obijcimus Sa-
cramentarios, Parabaptistas, Ikonoklastes, Spirituos, & si-
milia viperarum genimina, nata ex vobis, & filios vestros
esse: & hi sunt fructus vestri euāgelij. Quare recte dixit de
hæreticis B. Hieronymus: Hæretici diuisi sunt inter se.

Et hoc quoq; verum. Cum audissent à Ludderanis, de-
bere magis obedire deo, quàm hominibus: eruperunt aliq,
qui mādāta ecclesiæ ac iussa principum, etiam ea quæ cum
mandatis dei consentiunt, contemnerent ac protererent,
Id autem non solum Pneumatici fecerunt, omne regimen
politicum aspernati, sed & maiores status regalia à Cæsare
habentes, mandata & ædicta Cæsaris contemnerent faciūt,
non attendentes quod sigillis suis firmauerint cum Impe-
ratore se mansuros & recessui Augusteñ. adhæsuros.

Lutheras
ni seducti
cōtra mā-
data prin-
cipum.
Sigillātes
recessum
Augusta-
num.
cc. 1
Verum.

Etiam hoc probamus, quod ait, dum in cæremonijs, pre-
cibus, ieiunijs & castigationibus carnis, hypocrisim oppu-
gnauimus, hinc homines carnales & mancipia satanæ, ve-
ra religionis opera reiecerunt, disciplinamque Christi dis-
soluerunt, & licentiæ eorum non fauentes oderunt, quod
etiam nunc apostatæ faciunt. Nimis accurate nugas & do-
los huius prosequor, studebo esse breuior: nam notissima
sunt mendacia, quod doctrinæ suæ falsæ pietatem arrogat,
euangelium in ecclesijs siluisse, cum semper euāgelium fue-
rit

rit prædicatum, licet non cum glossis hæreticis & Lutheri-
cis, sicut ipsi faciunt.

Conqueritur de episcopis, qui tantum hoc cogitant & ^{ee. 2}
moliuntur, quomodo eos opprimant. Utinam ex animo ^{Fol. 132}
hoc dudum cogitassent deo amabiles prælati non tam las-
te serpsisset hoc malum. In Apologia excusavi hunc episco-
porum conatum, si habeant, sicut habere deberent.

Ex mutua infectatiõe catholicorũ & hæreticorũ ait Bu-
cer esse natum, vt religio indies euanescat, sensimq; plane
extinguatur. Videmus oēs, quo prolabatur omnis in vul-
go cura, quàmq; pauci vbiq; supersint, quos vllus teneat di-
uini iudicij metus. Hic est fructus vestri euangelij: nã cul- ^{Fructus}
pam catholicis non potestis tribuere prædicatoribus, qui ea ^{Lutheris}
docent & prædicant, quæ Germania credidit ex eo, qd fidẽ ^{ci euange}
Christi susceperũt: vnde & Germani apud oēs natiões lau- ^{lij.}
dati sunt in fide Christiana, qui modo vbiq; male audiunt ^{Germani}
ob perfidiam Lutheranam. Et cum agnoscat vbiq; vulgũ ^{in fide lau}
non habere metum diuini iudicij, itaq; neq; apud Luthera- ^{dati.}
nos, quid ergo tumide iactat in ecclesijs suis esse veram do-
ctrinam, verum vsum sacramentorum, &c. quorũ omnium
contrarium euidenter ostendimus in tota Apologia: Inge-
nue tñ fatetur illis adhuc deesse disciplinam, quia etiã apud
eos plures esse vocatos, quã electos. Verius aut dico tibi Bu- ^{Luthera}
cere, nullã apud vos esse disciplinam, nullos quoq; electos, ^{ni sine dĩa}
nisi abiurata hæresi ad ecclesiam dei respiscendo redeant. ^{disciplina.}
Nam si nihil coinquinatũ intrabit in regnũ celorũ, vt Ioan. ^{Apoc. 23}
inquit, quomodo qd hæreticum posset ingredi? Et qui nõ
sunt hic de ecclesia, quõ sperant se aliqñ futuros in celo?

Fatetur tamen aliquid disciplinæ superesse catholicis, cõ ^{Confessio}
fessionem puta sacerdotibus factam. Quod dũ negare ne- ^{nẽ catholĩ}
quit, calūniatur tñ illud cardiognostes, cordiũ inspector ^{corum dĩa}
& renum scrutator, quia nõ faciãt studio petẽdæ veniæ. At ^{nat.}
dico tibi Bucere: Tu quis es, qui iudicas alienum seruum, & ^{Roma. 24}

ex ma

ex malitia cordis tui rem optimam pessime interpretaris, si
 cut & in sequentibus mendacissime detrahis catholicis, quod
 in omni vita nihil monstrent solidę fiducię in Christum,
 nihil officiosę charitatis in proximos, nihilque vere morum
 sanctimonię: frontem perfricuit, ad nullum mendacium
 rubet. Hic tamen ei obiicio vnum hospitale S. spiritus Ro-
 mę, aut hospitale Seneñ, aut sancti Marci Florentię, aut ea
 quę sunt sub illustri Venetorum dominio, an nõ in his of-
 ficiosius monstretur charitas in proximos etiam alienos, quę
 fiat in omnibus dominijs & ciuitatibus Luthericis? Vis tes-
 tem viciniorem? Ante hanc pestem Lutheri maior daba-
 tur eleemosyna in Chartusia vnica Argętorateñ, quę modo
 fiat per amplam & ditissimam ciuitatem Argentinam. Ci-
 uitatem habent Lutherani pro pauperibus. Ita aiunt: sed cui
 dant & validis mendicantibus, eorum prædicatoribus & scor-
 tis, proditoribus, familiaribus, turpibus aliquando internũ
 cius, aut quorum opera aliquando abusi sunt. Minimũ est,
 quod veris pauperibus & egentibus præstatur: Imo in tantum
 venerunt profundum malorum, vt si qui sint catholice
 & auitę religionis amantes, etiam si sint Lazaro egentio-
 res, eleemosynam illis negent. O deus respice ex alto. Bus-
 cer aduertens quod nimius fuit, quia detraxit catholicis
 pœnitentiam, charitatem, & morum sanctimoniam, emol-
 lit suam calumniam, & fatetur inter catholicos etiam inue-
 niri, qui deum sincere inuocent, nec aliud quærant in om-
 ni ecclesię disciplina, quàm remissionem peccatorum &
 spiritum pie viuendi, & hæc à sola dei misericordia, & Chri-
 sti merito. At non potens nobis solidam laudem permitte-
 re, subdit: Sed quàm exiguus est horum vbique numerus:
 Cui respondeo, eum numerum esse tamen maiorem, quàm
 apud vos: Imo nullus est apud vos, quàm diu cum coruo
 Luthero estis extra arcam: vt vere dicat Luthericis Chris-
 tus: Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Vnde
 de vana

Hospitalia

Chartusia

Cista Lu-
therana.

Fol. 79

Fatetur
bonos esse
in nostris
etiam.

Luca 23

de vana est & irrita exhortatio sua, qua omnem causam & culpam grauissimæ iræ dei in catholicos refertur non in suos apostatas, & ecclesiæ rebelles!

Accusationem adfert catholicorum aduersus Lutheristas, quia multa mouerint in ecclesia, quæ præstabat non attingisset qua audacia populus solutus sit & disciplina & sacrorum reuerentia. Et fatetur eos aliqua ex parte in hoc crimine hæerere: at in quo deliquerant, non erant amaris criminationibus perpetuo exagitandi. Hæc suscepimus, at mox vitæpera ad maledicentiam conuertitur, quia nõ habemus synceram partem ministerij, prorsus iacere doctrinam, vmbra superesse disciplinæ, foueri superstitiones & idololatrias & sacrilegia, ac peruersionem religionis defendi. Quæ vitia cum tam aperte sint in moribus Lutheranorum, quis nõ rideat, quod suorum crimina in Christi fideles & catholicos refert, sicut lupus Aesopicus in innocẽtem agnum reijcit! Quam vere dixit Saluianus: In tantum hæretici se catholicos esse iudicant, vt nos ipsos titulo hæreticæ appellationis infament. Sic Donatistæ se iactabant catholicos ac partem Augustini & ecclesiæ dicebant hæreticam. Ideo non est nobis curæ, quid de se testetur hæreticus. A fructibus eius cognoscimus eum iuxta Christi doctrinam, quoniam nititur homines à vera religione & ecclesia catholica auocare, ea quæ cum Christo & euangelio consentiunt, repudiare: ea vero quæ ab hæreticis patriarchis suis constituta sunt, licet incinerata & sepulta, iterum restituere. Hoc tamen vere dicittam vbi ego impegi, ibi & plures symmistas meos impigisse non dubito.

Pollicetur suam operam ad instaurandam sanctorum communionem, & restituere ecclesiæ disciplinam. Quis hic risum cõtineat, etiam agelastos, dum probri plenus ac scelerum semẽ promittit erigere, quæ manibus & pedibus molitur destruere? Lutherũ denuo nobis vellet pro membro

F eccles

Fatetur
Lutherao
nos exceſ
ſiſſe.

Fol. 22

Fatetur se
& suos la
pſos.

ecclesiæ inferere. Abeat, abeat, non inter oues admittimus
lupum.

Luthera-
ni nō unū
3. Cor. 1

Extra ec-
clesiam di-
uisi.

Fol. 21

Non obe-
diunt Pa-
pæ.

Osez 4

Cuperet apostata, vt ex suis Lutheriensibus & catholi-
cis vnum fiamus, quia inquit: Cogitemus quicquid in
Christo non vnum est, id nec Christi esse idonee. At tunc
vos non estis vnum, nec nobiscum, nec inter vos. Itaque
non estis Christi, quia non acquiescitis apostolicæ doctri-
næ, quæ ait: Obsecro vos fratres per nomen domini no-
stri Iesu Christi, vt id ipsum dicatis omnes, & non sint in
vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu, & in
eadem scientia. At vos Lutherani estis contentiosi & diui-
si. Ille est Lutheri, alter Zuinglij, alius Parabaptistæ, &c.
Non est digamus Christus, vnam habet sponsam sanctā
ecclesiam catholicam. Non vult pellices hæresum & zara-
fas. Non adduco, quæ Calcearius discipulus Carlstadij ad-
duxit Orlamundi contra Lutherum, cui non respondit.
Restitui petit Bucer vnionem veram inter eos, qui domini
suntrat primo non admittimus schismaticos esse domini,
quia neque ad sponsum pertinet, neq; ad spōsam, quia sunt
membra putrida præscisa ab ecclesia. Dein quam quærit cō-
uentionem inter Christum & Belial: abiuret hæreses, & res-
deat ad ecclesiam, mox erit pax & cōcordia hominibus bon-
næ voluntatis. Ampullosis verbis petitis colligi oues disper-
sas & dissipatas: quoties hoc tentauit pontifex, quid omi-
sit, vt vos colligeret & reduceret ad ouile Christi? Sed vt
Christus ait de Hierusalem: Quoties volui congregare filii
os tuos & nolulistis: semper estis rebelles, pertinaces, obstina-
ti, & paternis admonitionibus pastoris non vultis acquie-
scere, nec reuerendissimorum patrum sedis apostolicæ lega-
torum monita vtilissima suscipere, sed eos repulistis. Ideo
iure diceret vobis sed, apost. cum Osea: Quia tu scientiam
repulistis, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.
Prætereo quod iniurijs, conuitijs, calumnijs, despectu &
con-

contemptu affecistis sedem apostolicā in verbis, factis & pi-
cturis, &c. Ideo frustra Bucer adducit Paulum, quod deus Ephe. 4
dederit ecclesiæ apostolos, prophetas, pastores, docto-
res. Nolite vos ingerere huic sacro numero: nullam habetis
ædificandi potestatem, quia dissipatores estis, non restaura-
tores. Non quidem à domino ecclesiæ dati, sed à diabolo
mendaciorum patre, & dissensionis autore, ad hæreses ex-
citandas instigati. De Imperatoris Augustissimi paterna
diligentia ipse fateris: nihil tamen profuit, sed semper fa-
cti estis peiores & insolentiores, abusi mitissima eius cle-
mentia.

Quomodo hoc religionis dissidium tollendum. Titulus

Buceri,

Placet exordium, deus punit peccata nostra his dissen-
sionibus.

Placet etiam perpetuum nobis bellum cum Belial gerē-
dum & irreconciliabile: quare & cum hæreticis quàm diu
pertinaces fuerint, continuum est nobis bellum, nisi respu-
erint. Et adeo Bucerus non docet, quo pacto dissidium re-
ligionis componi debeat, sed magis fomētum præstat ma-
ioris discordiæ, vt nulla prorsus pax à pertinacibus sit spe-
randa, quia datus est in reprobum sensum. Bucer au-
get schis-
mata.

Fundamentum componendi facit impius apostata, vt Fol. 22
id fiat sine consensu pōtificum, episcoporum, & doctorū: Suadet us-
nionem si
ne episco-
pis & doe-
ctis.
Imo ipsis reclamantibus, modo fiat hoc sub bono & so-
lo pastore Christo. Nam sic reges & prophetæ nihil pror-
sus cum sacerdotibus agebant de restituenda religione: Sic
Christus & apostoli ab initio ecclesiam collegerunt inui-
tis & repugnantibus sacerdotibus. Ita in persecutione hæ-
reticorum orthodoxi per se cōgregati sunt & de religione
constituerunt.

Quid vanius & pertinacius poterat dicere? fiat cons-
cordia de credendis in religione: at pastores non modo

F ij non

Apologus
de pace lu
porum.

Ambros.
Beda.
Actu. 20
Lupina
pax.

Ecci. 13

Fol. 141

Reges bo
ni, amici
propheta-
rum.

non interfint, sed etiam contemnantur. Demosthenes eis Apologum diceret, sicut Athenien. quando Philippus Macedo ciuitati pacem obtulit, modo in potestatem eius daretur sapientes. Inquit Demosthenes: Lupi offerebant pacem ouibus si eis darentur canes, qui causa discordiae essent: sed datis canibus in potestatem luporum, cum oues defensore carerent, irruerunt lupi & iugularunt oues. Talem concordiam lupinam quaerit Bucer. Nam & haereticos per lupos a Christo significari testatur Ambros, quae sequitur & Beda. Sic Paulus ad seniores inquit Ephesios: Scio quod post discessum meum irruent in vos lupi rapaces: at quae ouis tam stulta est, quae faciat pacem cum lupo, absque pastore, absque canibus? Ideo Sapiens inquit: Sicut communicat lupo agno, sic peccator iusto. Vult ergo Bucer lupinam facere cum catholicis pacem, exclusis episcopis & doctoribus, ut simplices oues possint rapere & dispergere ab unitate ecclesiae catholicae. Et quia dissidium religionis, etiam Lutheristis assentientibus, componi non potest, nisi per Concilium, Sine autoritate autem Papae legitimum Concilium conuocari non potest, ut in Apologia probauimus. Apage ergo, recede Bucere cum tuo pestifero concordiae praetextu, quo tota pessundaretur ecclesia, quae tamen manebit usque ad consummationem seculi. At quod assumit de regibus in veteri test. vel per ignorantiam facit, quod Bibliam non legit: vel per malitiam, quod lectam dissimulat, cum Regum historia contrarium prober. Saul enim habuit Samuelem, Daud Abiathar, Salomon habuit Sadoch, Iosias Helchiam, Ezechias Esaiam, Ioas habuit Ioiada sacerdotem, Zorobabel habuit Iesum filium Iosedech. Et Bucer suimet mendacii immemor fatetur infra contrarium quarto folio. s. 27. Responde Bucer ad hanc contradictionem. De Christo indoctissime assumit, quonia cum ipsemet erat sacerdos, & apostoli eius sacerdotes, non vsi sunt sacerdotibus legalibus, quia illud iam erat antiquandum, & ut Paulus

Paulus inquit: Translato sacerdotio necesse fuit & legis Hebr. > translationem fieri. Contra hæreticos in primitiua eccles³ sia semper actum est per Concilia episcoporum, vt ex eccle siastica & tripartita historijs liquet. Imo sacra Concilia ipsi apostoli celebrarunt, vt ex Actibus apostolicis liquet.

Ad hominem compendio respondeamus: Nusquam per Concilia aut iura exclusos episcopos & doctores in tractas tu fidei, verum apostata & hæretici nullam in his vocem habere permittuntur. Obiter ergo dicamus ad sequentia.

Pontifices & episcopi non rapiunt & mactant oues, sed vos lupi, id est, hæretici.

Christus instituit apostolos & principem apostolorum Petrum: dedit præpositos, quibus obedire iubet Paulus, quia qui vos spernit, me spernit. Et de loco sedis apost. eui dentissime probauimus de primatu Petri, cuius sententia Fol. 23
Sedes apo:
inerrabilis. in fide nunquam deficit lib. 1. cap. 28. Cum Romana eccles³ sia oportet omnem catholicum sentire, ibid. cap. 30. Cuius priuilegium est inexpugnabile cap. 3. Romana ecclesia spe cialiter est ædificata super Petram, ibi. Multa etiam pro au toritate & firmitate ecclesie Romanæ attulimus in Apolo Romana
eccle. gia. Insanit apostata, quod nullum locum, nullum nomen, nullam successionem vult valere in ecclesia, quia solus spi ritus regenerat. Verum quidem: solus spiritus etiam absol uit, sed neutrum fit sine ministris & sacramentis.

Romam extirpatricem hæresum non potest hæreticus Bucer con
tra Roma
nos. respicere. Inuehitur in mores Romanos, cum ei obiecerim legatum reuerendissimum Contarenum meliorem toto ex communicato clero Buceris: & hodie cardinales supra no minatos obijcio, cum pluribus ei in Apologia adductis. At induratum est cor Pharaonis, non auscultat vera & res ta dicentibus. Qui tam prodigus est librorum, cur non respondet Apologiae, quam nominatim in eum edidi?

Bucerus pergitt In manibus nostris posuit deus salutem

F iij nostram.

nostram. Hoc negasset Luther & Carlstadius ante XX. annos, quia liberum arbitrium nihil possit agere, & habeat se-
 mere passiuæ. At nos admittimus deum posuisse in mani-
 bus nostris, verum per suam motionem, vocationem, pul-
 sationem, gratiam & tractum & per ministros & sacramen-
 ta. Iudicium autem doctrinæ sacerdotibus commisit & a-
 postolis. Non tam rebelles & insensati fuerunt Antiocheni,
 quod Hierusalem non respicerent, sicut Bucer non patitur
 Romam: neque sibi vsurparunt iudicium fidei, sed permise-
 runt apostolis & senioribus, sicut etiam ambigua refere-
 bantur ad iudicium summi sacerdotis, qui erat in loco, quæ
 elegerat dominus. Deus meminit loci à deo electi, & Bucer
 inuidia excecatus nullum locum cognoscit à deo electum,
 nec sui apostatæ. Ideo reliquerunt loca monasteriorum, quæ
 elegerant. Itaque pontifices, cardinales, episcopi verum ha-
 bent euangelium Christi antiquum & veram eius intelli-
 gentiam. Vos autem hæretici affertis noua euangelia, cor-
 rupta & deprauata, Hussitica, Vuiclephica, Iouiniani, Epi-
 curei. Ideo estis anathema.

Bucer que-
 rit concilium
 conciliabulum.

Omnis conatus hæretici est, vt conciliabulum cogatur,
 non Concilium, vt per suæ farinae homines plura vota asse-
 quatur. Nam omnes sui apostatæ se immiscerent, & vo-
 cem diffinitiuam vsurparent etiam laici sui, contra decreta
 vniuersalium Conciliorum, contra omnia iura, contra om-
 nem æquitatem & rationem, vt in Apologia latius dedu-
 ximus. Non me fugit quod huiusmodi immistio de facto
 attentata fuit in quodam magno Concilio, vnde infelicit-
 ter finitum est schismate. Rursus vitia manifesta sectarios
 rum catholicis impingit. Et hic est dolus hæreticorum, qui
 huiusmodi artibus illudunt simplicibus. Excludit ponti-
 ficem, cardinales, episcopos & doctores à Concilijs, quia
 solum vmbra externæ pietatis præ se ferant, & se Christi
 aduersarios factis & verbis declarant, qui quæ carnis, non
 quæ

Cõtine ris-
 sum lector

quæ spiritus sunt sequuntur. Manifesta sunt opera carnis à fructibus doctrinæ & vitæ discernatur. Quis hic non esse fuisse rideat Epicureos porcos, carnalitate, luxu, crapula absorptos, omnibus bonis operibus vacuos? qui Curios simulant & Bachanalia & Lupercalia viuunt: plus turpissimi sacerdotes Cybeles, & Priapi cum regina Maacha, quam Christi amatoris castitatis & virginitatis. At vitam eorum Epicureorum supra post Erasimum depinximus. Deo gloria, quod tot sunt adhuc integerrimi & honestissimi prælati, tot sacerdotes optimæ & inculpatae vitæ, tot monachi deuotissimi, tot vestales castissimæ. Nam hac liminosa hæresi repurgata sunt zizania, paleæ & vitia ex area domini: mundata sunt monasteria, clerus bene probatus prauis & carnalibus ad Lutherismum se conferentibus, ut ventri & inguini ac hortorum deo seruiant. Ideo desinat apostata illustri domino à Prato persuadere, plures ex catholicis adhæsuros Lutheranis ut fratribus. Absit, iam paleæ glumo à tritico separatae sunt. Si qui autem adhuc, exeant à nobis ad eos, dicamus de eis cum Ioanne, 1. Ioan. 8 quia non erant ex nobis, velut Melanchthoni Vuormaciæ dixi.

Fatetur Bueer denuo, in eorum agro enasci plurimum zizaniarum, nec paucos pisces putres eorum rete attrahit (ego dico solos putres) nec desunt in nostro grege foetidi hirci, sed plures esse adhuc synceros inter eos. At inspicite omnes Lutheristas. Euangelium nec in operibus, nec in pectore habent, sed in ore duntaxat, Maulchristen, cum nulla euangelica opera exhibeant.

Zizania
in Lutherismo.

Adhuc quærit conciliabulum, ut ecclesia malignantium conueniat, siue ciuili (ut laicos Concilio immisceat) siue ecclesiastico munere fungantur. Et hanc sanctam Synodum appellat, ex apostaticis scilicet, viris, votifragis monachis, & periuris sacerdotibus collectam. Veniet ne Christus, veniet ne spiritus

Fol. 24
Concilia
bulum,

Sapient. x spiritus sanctus, & præsidebit in illa fece hominum, in illa colluie apostatarum, ubi desunt ecclesiæ proceres, ministri dei infide. Non attendunt, quid dicat Sapientia: In maletuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis: Spiritus enim disciplinæ effugiet fictum, & auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu. Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, & in cathedra pestilentia non sedit. Non enim surgunt peccatores in consilio iustorum. Et vt Iob ait: Deum ponã eloquium meum, qui apprehendit sapientes in astutia eorum, & consilium prauorum dissipat, per diem incurrẽt tenebras, quia exacerbauerunt deum in consilio suo, & consilia peccatorum fraudulenta.

Cum Lutherani & Zuingliani ex scriptura cæreum nasum faciunt, pro libito glossas corruptiuas adijcientes, vt misere multis annis apertissima verba Christi. Hoc est corpus meum: torserunt & lacerarunt. Vt tamen laicos suos faciat temerarios & præsumptuosos, persuadet Bucer euangelium nemini esse obscurum, nulli ambiguum, aut obiectum. Hinc anus Luthericæ superbiunt, & sibi persuadent eas nihil latere in Biblia, vt etiam cum viris disputent. An mentitur Petrus de epistola Pauli ad Rom. (qua plurimũ vtuntur Lutherani, licet corrupte) In quibus sunt aliqua intellectu difficilia, quæ indocti & instabiles deprauant (ita vos facitis) sicut cæteras scripturas, ad suam ipsorum perditionem. Et Hierony. ad Algasiam: Omnis epistola Pauli ad Romanos nimis obscuritatibus inuoluta est. Cur angelus ait Danieli: Tu claude sermones, & signa librum vsque ad tempus statutum. Vtinam omnes laici Lutherani intelligerent scripturas, quæ de periculo nouissimi temporis & hæreticis scripta sunt in vtroq; testamento, vt cognoscerẽt eorum prædicatores esse præcursores Antichristi. Sed non habent hanc gratiam à deo, quia clausi sunt, signatq; sermones

Euangeliũ
non semper
clarũ.

a. Pet. 3

Hierony.

Daniel. 12

Lutherani
laici non
intelligũt
scripturas

mones vsq; ad præfinitum tempus, neq; intelligent omnes *Ibidem.*
 impij. Porro docti intelligent, illi scilicet, qui sunt in eccles
 sia catholica intelligunt.

Et si tam clara est sacra scriptura, mirum quod in ea viri
 exercitatissimi, & sanctitate conspicui, Augustinus, Hiero
 ny. Ambr. Gregor. Chryf. Bernardus, & alij ecclesie catho
 licæ doctores eam non intellexerunt, vsq; quo venerunt illi
 seductores. Alias ostendi quomodo sacra scriptura non
 tantum habeat vnum simplicem sensum, in Homilijs do
 minicæ pœnitentiæ in quadragesima.

Aliud subsidium cõcordiæ ponit Bucer, scripta patrum *Medium*
 & Conciliorum. At persuadeat hoc suis, vt hoc acceptent, *concordiæ*
 & statim conuincemus vitam & dogmata vestra esse dãnã *patres &*
 ta. At nunq̄ potuerunt Lutherani & Zuingliani ad hoc *Concilia.*
 induci clamantes: quid patres, patres: solas scripturas exis
 gebant, & eas claras, vt habet mandatum Bernatium à te
 seductorum & alijs mendacibus prophetis. Quis ergo non
 subolet dolũ, quod Bucer admittit hic patres, quos omnes
 sui heresiarchæ repudiarunt, nisi quia corruptis glossis vos
 torquet à vero?

Mentiri dicit eos, qui dicunt non licere nobis Cõcilium
 cogere sine pontificis consensu, nec quicq̄ statuere in religio
 ne, si non ab alijs nationibus probetur. Non sum tam
 imprudens, vt non intelligam, quid coneris. Conciliabulũ *Contra cõ*
 per vim meditaris: dñi aut̄ nutu dissipabitur consilium *cõciliabulũ.*
 Achitophel, quia sicut aqua profunda, sic consilium in corde *Prou. 20*
 viri, sed homo sapiens exhauriet illud, quia non est sapien
 tia, non est prudentia, non est consilium contra dñm. De v
 troq; puncto diximus in Apologia, quantũ sufficit. Nam *Fol. 144.*
 tam certa est pontificis in cogendis Concilijs autoritas, ca
 140. & 138
 thedræ Petri dignitas, vt qui illam neget, fidem Petri non
 habeat, s. Hieronymi sententia. Neque prohibet summus
 pontifex pios cõuenire, & inquirere & probare, quæ sit vos

G luntas

luntas dei bona & beneplacens & perfecta, sed conciliabula prohibet hæreticorum, conuenticula apostatarum & excucullatorum, quæ opprimere moliuntur veritatem fidei, & hæreses inferere. Destruere quærunt, nõ ædificare, & demoliri vineam domini, velut conciliabulū Ariminenſe, Concilium impium Ephesinum, sicut Concilium Chirtæ Donatistarum, & multa Concilia Arrianorū (de quo in Apologia) impiorum Cæsarum autoritate congregata: sicut damnatæ memoriæ Photius & Imp. Michael, qui in eorum illegittimo Cõcilio acephalo, omnes episcopos Latinos excommunicauerunt. Idem faceres Bucere in tuo diabolico conciliabulo, qui inaudita temeritate iam exclusisti pontifices, cardinales, episcopos, prælatos, totum clerum, & doctores & omnes qui agnoscunt & faciunt obediẽtiam Romanæ ecclesiæ & apost. sed, sicut omnes catholici tenentur sub pœna æterni interitus, ac damnationis. Confido in deum, si omnis globus Lutheri & Buceri stet contra dñm, sicut congregatio Dathan & Abiron, q̄ diuina ultione peribunt, & aperti humo viui descendant ad infernum. Sic eueniat Choretico vestro Concilio malignantium. Nos in libro nostro de primatu Petri vbertim testimonia citauimus ex canonibus indubitatæ fidei pro Concilijs: quod si Buzer non videt solem, suæ imputet profundæ cecitati.

Synodi.

De Synodis provincialibus meminimus sæpe in scriptis nostris, & totius ecclesiæ patribus obtulimus, Leoni X. Adriano VI. Clemēti VII. Vtinā Metropolitanis custodirẽt; at nõ solū retinẽt re pdita, vti alibi declarauimus. Puz putamen est mendaciū Buceri, q̄ arbitrat̄ generales Synodos potuisse indici sine Rom. pon. autoritate: at tã sæpe pbauimus contrariū: sed q̄ Augustinus de Fausto cõqueritur, eadẽ sæpe repetit, nec pudet. Idẽ facit noster Iebuseus Bucer. Quæ vero ex Cypriano adfert, prolixè in primatu Petri ostẽdimus. De Apiario ab vniuersis episcopis totius Aphricæ,

Num. 16
Fol. 33

Fol. 40. b

ca, etiam per primates sex condemnato (cui condemnatio Causa Ap
ni S. Aug. quoq; i nterfuerat) à sede tñ apostolica aduersus piarq.
ecclesias Aphricanas pleniter restituto autoritate Concilij
Niceni per Zozimum & Bonifaciū Romanos pontifices.
Vide de primatu Petri lib. 3. ca. 10. nā & tota Aphrica cessit
sententiæ pontificum Romanorū, & passa est se iudicari, sed
hoc non patitur Bucer, nec sua ecclesia malignantium, vbi
oīs malus conatus Buceri ex ipso facto re ipsa conuincitur.
Quare manifestum est illationē eius sequentem esse falsam Fol. 26
& incōmodam, dū aiti Hinc itaq; clare intelligitur, &c. qā
negato antecedente, vt iā euidenter docuimus, negamus cōs
sequens & consequētiam. Responde Bucere si potes, qā oēs
sequentes cauilli tui fundamento hoc diruto cadunt.

Sed q; nō rideat, aut potius abominet Sycophantā Buce
rū, q postq Gratianū citasset, bona fide autoritatē Concilio Defendit
tur Gratia
nus.
rū titulo tenus quoq; euocantē, & in fine pro more suo ad
ieisset, q pacto concordari possent Concilioꝝ decreta pri
mo aspectu discordantia. Quod dum synceriter faciat Gra
tianus admirandæ diligentia & laboris autor, adhuc calū
niator ei irascitur, quod falsum dixerit, neq; quicq; adfert p
calumnia sua in Gratianum. Valeat vt meretur Bucer.

Sic falsum assumit Bucer, deū pcepisse, vt Concilia gñalia
habeant ostēdat hoc ex euangelio suo. Verū est, deus pbat,
si duo aut tres cōueniant in noīe suo. Quod facit qdē pro
Concilio. At eo loci nihil pcepit Christus, sed pmittit.

Citat Bucer can. 126. Concilij Aphricani. Ego habeo ex
emplaria scripta & impressa, in quibus non memini me hu
iusmodi canonē vidisse, & restitutus Apiarius à Rom. pon.
Zozimo & Bonifacio, contrarium euidenter probat. Non Concilij
Aphrica
na nō con
tra Papā,
sed contra
concilij
bula.
enim hoc quod apostata hic prætendit obiecerunt Aphri
cani, sed duntaxat supplicarunt ad vitanda scandala, ne in
eādem ecclesiam restitueretur Apiarius.

Eadem dexteritate citat canonē S. Cōcilij Niceni, pres
G ij fos

fos debere appellare ad maius & frequentius Concilium, quod etiam me legisse memini in Concilijs. Verum Niconum Concilium nihil horum meminit, quod sciam. Hoc autem scio me legisse in quarto Concilio Carthagine. Hereticorum cœtus, non ecclesia, sed conciliabulum est. Cur hoc non adduxit Bucer, contra presumptum suorum excucullatorum Concilium? Remittit se apostata ad articulum de ecclesiis, at in Apologia censuram erratum accepit.

Fol. 77 In contentionem descendit Philistæus noster, alijs violentibus nullum omnino debere fieri Concilium. Contentiones illas habent hæretici inter se. Nemo enim catholicorum non ex animo cupit legitimum fieri Concilium. Ideo non respondeo ad inique citata à Bucero.

**Bucer ap-
te sibi con-
tradicit.** Sed audi Bucere. Nescis hoc antiquum, oportet mendacem esse memorem: cum paulo superius pro basi falsitatis tuæ assumpseris, pios olim reges de restituenda religione nihil prorsus cum sacerdotibus constituere potuerunt: modo tui oblitus asseris. Hinc Moyse statim consilium adiunctum est seniorum, ingens multitudo Levitarum præfecta est sacris, & selectorum ex his sacerdotum. Hosque pios semper reges in conseruandis & reparandis religionibus, religiose consuluerunt. Nec enim David sacras cæremonias tam magnifice instituit, nec Ezechias & Iosias restituerunt, absque sacra Synodo seniorum, sacerdotum, prophetarum & Levitarum. Ecce nugiuendum Satyrum, qui ex eodem ore calidum spirat & frigidum. At huiusmodi antilogiæ & contradictiones Lutheranis sunt familiares, velut faber episcopus Viennensium, ad oculum monstrauit, & Septicipites Cochleii nostri, ubi Luther & discipuli eius nec verbum aut si sunt respondere.

Iaces Bucere.

Proderit & hoc nobis aduersus Bucere, quod tam incircumspectus est. Euomit omnia incōsiderate per ulcerato animo suo & hæretico stomacho: Synodos non esse celebrandos. Induxit
Grego

Gregorium Nazianzenum probatum Theologum Pro-
 copio scribentem, se nullius Synodi bonum finem vidisse, Concilia
 nec Synodos fuisse vllas, quæ non malorū potius incremen-
 ta, quàm solutionem attulissent. Respondet: Erant tempora mala affe-
 ra Nanzianzeni admodum turbulenta propter Valētis Ar-
 riani Imperium, multumq; grassabatur in sacerdotum or-
 dine malum cōtentionis & ambitionis. Quocirca dictum
 illud Gregorij, vir prius excessu quodam indignatiōis scri-
 psit ob sacerdotum contentionem & ambitionem. Fateris
 ergo Bucere, ob turbulenta tempora Gregorij & Valenti-
 ni hæresim, eum noluisse Concilium, quod malum time-
 ret exitum. Cur nobis Gregorij non permittis eandē ex-
 cusationem, vt propter malignitatem temporum, & ob ti-
 morem mali successus, nolimus Concilium? Non hæc dix-
 rim, quod S. D. N. si negligens fuerit in congregando Con-
 cilio generali excuset: at tecum Bucere mihi res est. Mul-
 to maiori & vrgentiori causa tibi & tuis apostatis non est
 Concilium permittendum, cuius non possit pessimus time-
 ri exitus. Deus faciat vt Papa Paulus noster hoc semel tol-
 lat opprobrium, quo omnes iactitant, pontifices hæcenus
 non ex animo indixisse Concilium, sed fuco quodam vos
 luisse Germanis illudere, & vana spe decipere. Dij meliora.

Fingit Luther Concilium (sicut Plato Rempub.) trifari-
 am ex personis posse colligi. Primi sunt plane mali, & hu-
 iuscemodi erit conciliabulum vestrum. Non ex multis, sed
 pessimis cōgregatum, apostatis, excucullatis, periuris sacers-
 dotibus, alieno ære grauatis laicis. Item ex principibus, co-
 mitibus, & ciuitatibus, oppida, arces, villas, prædia, domos,
 redditus, decimas, piscationes, theolonea, venationes, epi-
 scoporum, prælatorum, monachorum & cleri, sitientissime
 desiderantibus: quibus proderunt (ita falso iudicio arbitra-
 tur) ecclesiarum thesauri, clenodia, calices, gemmæ, aurum
 & argentum, & quicquid est in ecclesia preciosum. Nunc

Turbulen-
 ta tēpora
 nō terunt
 pia Conci-
 lia.

Tridentia.

Trifariā
 colligitur
 Conciliū.

Rapina
 Lutheræ-
 norum.

PERSONAE CONCILII.

te interrogo Bucere, voluisset ne tales in conciliabulo Gregorius? Recusasset profecto manibus & pedibus. Itaque non mirabere, si viri boni & prudentes, licet pii & veræ religionis amantissimi, non tibi assentiantur in conciliabulo tuo congregando.

- 2. Alios in Synodo fingit non omnino malos, sed sui amantes, & contentiosos, & propriæ gloriæ cupidos. Hos dicit facturos excitas perturbationes acerbiores. At vere
- 3. pios & timentes deum Concilio idoneos statuit, per quos deus plus operetur coniunctos, quàm seiunctos, vt bona & salutaria constituent. In eorum numerum se locat Bucer, sed quid expectabimus à tali cœtu Choretico: vastitatem ecclesiæ, veritatis suppressionem, & hæresum ac errorum propagationem.

Fol. 29
Vtrū me-
lius, le-
ctio libri,
uel Conci-
lium.
Improbat eos, qui volūt lectione librorum satis cognoscere mysteria Christi, vt non opus sit tot impensas ferre in conueniundo. At nō probat hæc Bucer, quia viua vox plus expediat & erudiat, & quia magna est imbecillitas in cognoscendis mysterijs Christi. Quàm procliuè est quamlibet dilucide posita in prauum sensum detorquere. Vah quid audio, etiam cæceus nasus est in scriptis hæreticorum!

Non leue
agnoscere
errorem.
Est hæc ingenij humani labes, inquit Bucer, vt agnoscere errorem suū egre sustineat. Quod si hoc verum est, liquet vos esse maculatissimos, & luto penitus prouolutos, qui tam longe abestis, errores vestros adeo apertos, vt tangi possent, non vultis agnoscere. Ratio in promptu est, cæci estis & duces cæcorum. Vias enim quæritis & colores etiam, vbi videtis vos errasse, vt quā minimū à prioribus erroribus recessisse videamini vt liquet de libero arbitrio, de bonis operibus, de eucharistia, de peccato originali & similibus.

Fol. 30
Sæuitum
in Lutheranos.
Quo minus recōciliatio fiat doctrinæ, obstare nō modicum Ismael existimat, illam immanem crudelitatem, quā in ipsos, tanquā mortalium omnium maxime impios & noxios supra

supra modum defæuitum est. At iuste punitos Lutheristas Fol. 33a
 in Apologia ostendimus, mitius tamē sunt tractati Luthe-
 rani à catholicis, quàm Parabaptistæ à Zuinglianis & Lud-
 deranis. Vnde & Erasmus vobis Argenterateñ. respondit, Erasmus
 Mixis modis vrgent, ne hæretici trucidētur, quum ipsi A- de paraba-
 nabaptistas capite plectant, qui multo paucioribus articu- ptistis.
 lis damnati sunt, & in suo sodalicio plurimos habere dicū-
 tur, qui à perditissima vita ad emendatissimam se conuerte-
 rint, ut cunq; delirent in opinionibus: nec vllas ecclesis aut
 vrbes occuparunt, nec se scederibus communierunt aduersus
 vim principum, nec quenquam sua ditione aut facultati-
 bus eiecerunt. Hæc Erasmus & alibi plura.

Causatur Bucer indefatigabilē illam carpenti, morden
 di & calumniādi libidinem, at nemo non nouit ita scurri-
 liter illa per vos facta, vt non sit auditum à seculo: vt facile
 omnes mimos, histriones, moriōes, scurras, parasitas ac gas-
 neones viceritis. Et qd ab omni honesto est alienum, sup-
 pressis etiam autorum nominibus, infamibus libellis, rith-
 mis maledicētissimis, probrosis dialogis, turpissimis cātile-
 nis, picturis fœdissimis, optimū quemq; traducere, & infamare
 tentastis. Hoc cene nouum euangeliū? Hęc cene religio
 & pietas, quam simulatis & nunq; præstatis? Estne ille zelus
 vester? Estne hic spiritus Christi, an potius cacodæmonis,
 accusatoris fratrum? Est hoc studium vestrum quæren-
 di Christum & sanctā doctrinam? Expendite tñ quas pessimas
 vias tentastis, nō vt fiat cōcordia & reconciliatio, quā
 iam dolose & fraudulenter petitis: non ad honorē Christi
 & animæ salutem, quā falso iam iactatis: sed solum vt tes-
 meritati, superbiz, & odio vestro satisfaceretis, vt per phas
 & nephas saltē corā rudi vulgo victoriā obtineretis etiam
 cum læsa cōscientia vestra, cū interitu animæ & damnati-
 one vestra certissima. In tñ possedit vos diabolus omni ma-
 litia & libidine, & antiquū nostratū verificatis prouerbiū:
 Excus

Nimia
 mordacitas.

II. PARS BUCERI

Execucullatus monachus, quicquid audet cogitare, audet facere. Multa bona pollicetur Bucer de conciliabulo suo, ac si de cœtu malignantium quicquam boni sperandum sit. Odio habet deus impium & impietates suas: nam cauere satanam nō possunt, qui se totos illi dederunt, Christo sponso ac sponsa eius ecclesia relicta, & sede apostolica, hoc est, præpositis ecclesiæ contemptis.

¶ Pollicetur ordine se velle percurrere articulos in Ratisponensibus colloquio & conciliatos & non conciliatos, & in quibus vere consensus sit, & in quibus secus, & qua ratione de his consensus statui queat. Audiamus quā integre hoc faciat, quia cum de omnibus se acturum promiserit, dūtaxat agit de tribus. Maiusculos omnes, qui destruit ecclesiam, omisit: adeo miserū est hoc genus hominum à Romana ecclesia apostatantium, vt perpetuo mentiantur. Vnde non dubito, si mihi responderit, eum acervos mendaciorum ficturum.

Perpetuo
mentitur
Bucer.

SECUNDA PARS FARRAGINIS BUCERICÆ.

Art. I. de conditione hominis ante lapsum.

Articuli. Fol. 33 **D**E hoc articulo nihil controuersum fuit, ait Bucer, sed addit: quare merito Eckius suam calumniam inter suos compotores continuisset. Hic videmus nostrum pium, solum gloriam dei, tanto zelo concordiam in fide quaerentem. Et quæ est illa calumnia Eckij, quia scripsit: Articulus iste nunquam fuit inter catholicos & diuersarios controuersus: Idem dicit Bucer, quod Eckius, sed Eckij calumnia est Buceris benedictio. Quis non videat excoecatū odium apostatæ? Neque hoc mendacio est contentus, sed falso honorem

Aperta
malicia
Bucer
ri.
Responde
si potes.

morem meū denigrat. Inter cōpotores suos ait, qui tam sobrie ac frugaliter domiviuam, & frugalius, quā ipse cum sua lupa. Quis me vidit compoculatorem, etiam si alacrior sim cum amicis & hospitibus? Tot labores lectionum in scholis, declamationum in populis, tot librorum à me & manu mea editorum, sobrietatem magis testantur. At respexit forsā in patriarcham suum Lutherum, oinophorum profunde pocula, etiam ad æquales haustus exiccantem, non tamen id eivitis vertam, si solum facit pro more gentis suæ. Fidem ergo gloriosissimo Imp, datam recte seruavi, qui articulum illum non taxarim.

ART. SECVNDVS DE
libero arbitrio.

PVugnatū ait supra ea re Bucer, forte in somno loquitur. Nihil fuit super ea re pugnatum, vt ex actis Melanchthonis, & Buceri liquet, & nostra Apologia. Petierūt duntaxat additiunculam, quæ non grauatim fuit eis permissa, vt in margine omnium liquet. Et ego in Apologia articulum reliqui inconuulsum: tantummodo declarationem minus sanam restitui. At quid pupugerit Bucerū, non potest dissimulare. Dixi illos iam melius sentire, quā olim senserint, quando Luther & Carlstadius negauerunt penitus lib. arbitr. & q̄ res esset de solo titulo, & quod haberet se pure passiuæ ad opus bonum, in quo nihil omnino operaretur, & nullam prorsus haberet actiuitatem, vt in disputatione Lipsica efficacissimis autoritatibus & rationibus contrarium euicimus. Pudet Bucerum Lutheranae & Carlstadianæ sententiæ, ideo mendacissime negat vnquam à suis negatum lib. arb. nec rubet, vtcunq; fortiter mentiatur. Non legit assertiones Lutheri in articulis per bullam damnatis, vbi negat esse in potestate nostra, etiam operationes

Error de
libero ar.
reuocatus
per Luthe-
ranos.

H natus

Lib. arbit.
negatum
a Luthero.

naturales operari. Et infra Non est dubium, satana magis
stro, in ecclesiam venisse hoc nomen lib. arbitrium, ad sedu-
cendos homines. Et infra: Male dixi, quod lib. arbit. ante
gratiam sit res de solo titulo, sed simpliciter debui dicere,
lib. arbit. est figmentum in rebus, seu titulus sine re, quia nul-
li est in manu cogitare quippiam boni aut mali, quia omnia
de necessitate absoluta eueniunt. Audis ergo miserande
Bucer, lib. arbit. aliquando negatum à Luthero, cui subscri-
psit, nedum Carlstadius, sed etiam Melanchthon?

NOVA HAERESIS BUCERI.

Haereses
nouae tres
Buceri.
Responde
si potes.

AT audiamus nationalis Concilij praesidentem: au-
diamus eum qui synceram doctrinam euangelij sum-
ma pietate restituit. Inquit enim .1. Deus efficit omnia in
omnibus certo ac infallibili consilio, vt quantum ad
ipsum attinet, ex necessitate eueniant omnia .2. Nec enim
fieri potest, vt deus agat alia, quam agit .3. Quia non potest
quicquam melius agi.

Rom. 9

Primum est Vuiclephicum, cuius articulus in Concilio
Constantien. damnatus est, quod omnia de necessitate eue-
niant. Euenirent autem stante illo dicto: quia cum nemo
possit voluntati diuinæ resistere, si omnia de necessitate eue-
nient. Plus enim influit causa prima, quam quaecumq; cau-
sa secunda. Si ergo prima causa influit necessitatem, causa se-
cunda, quæ est impotentior, non potest influere contingen-
tiam. Et euidenter ostenditur hoc de anima humana, quia
deus cuilibet homini creat animam, iuxta illud Psalmistæ:
Qui finxit sigillatim corda eorum. Cum autem animæ cre-
entur immediate, & à solo deo, tunc de necessitate crearen-
tur. Non enim possunt habere contingentiam à causa secun-
da, quia nulla creatura potest producere animam intellec-
tuam. Fuisset igitur magna miseria dei, si necessitatus fuisset
create animam Esau, Iudæ, Neronis, &c.

Autor de
causis.

Psalm. 32

Secun-

Secundum dictum est antiqua hæresis Petri Abelardi & sociorum: fieri nō posse, vt deus alia agat, quā agit. Nam de illis inquit magister: Quidam de suo sensu gloriantes, dei potentiam sub mensura coartare conati sunt. Aiunt enim: Non potest deus aliud facere, quā facit, nec melius facere id quod facit, nec aliud prætermittere de his, quæ facit. Et ad conuincendum illos erroris allegat verba Christi: An putas, quia non possum rogare patrem meum, & exhibebit mihi modo plus quā 12. legiones angelorum? Ex quibus verbis patenter innuitur, quia poterat filius rogare, quod non rogabat, & pater exhibere, quod non exhibebat. Qua autoritate August. in Enchiridio probat, deū multa potuisse facere, quæ non fecit. Et in libro de natura & gratia inquit: Dominus suscitauit Lazarū in corpore: nunquid dicendum est, non potuit suscitare Iudam in mente? Potuit quidem, sed noluit.

Tertium dictum est blasphemum, & constringit omnem potentiam dei. Cum enim apud deum non sit impossibile omne verbum, deus potuisset meliorem fecisse hominem ex autoritate August. super Gen. Talem potuit deus hominem nec fecisse, q̄ nec peccare posset, nec vellet. Nec credo quod Bucer negabit mihi, quin deus posset eum facere meliorem & Lutherum, sicut totū cleph. posset iustificare, qui ex persecutore fecit vas electionis. Cæcum à natiuitate, vt manifestaret in eo gloria dei, Chrs fecit meliorem, s. videntē. Quod negare non potes, quin & alium cæcum posset facere meliorem, s. videntem. Sic quando annus est intemperatus, sunt grandines, aer est infectus, fluij inundant lapideus es, si negas deū posse facere meliorem annū. Alioqui nō docuisset illa à deo petenda. Et vt finem faciā, impium & blasphemū est dicere thesaurum omnipotentiae & infinitae bonitatis dei esse exhaustum, cū & alium mundum posset facere, & illum posset facere meliorem. Scio ad corticem verborum

Hij quos

Deus potest alia facere, quā facit. Dist. 43. primi.

Matt. 26

August.

Lucæ 2

Augustin.

Deus potest facere res meliores.

Ioan. 9

3. Reg. 2

quos fucos posset obtrudere Bucere: redeat, & faciat: non impune feret.

Pfal. 113 Hoc solum moneo candidum lectorem, quàm imprudenter colligat Bucer, deum necessario agere, & hominem libera voluntate, ac si voluntas dei non esset liberrima, ac si errasset qui dixit: Omnia quæcunq; voluit fecit: ac si anteq; vlla esset causa, deus non liberrime in principio creasset cælum aut terram. Aut quod tunc libere creasset mundum, iam vero minuta eius libertate, necessario ageret in mundo creato ob causas secundas, quæ omnia sunt absurdissima.

Fol. 37 Bucer. Non necessitas, sed coactio liberati voluntatis aduersatur. Hoc dicit ex Apologia Eckij.

Fol. 34 Bucer. Quæ homo certo nouit sibi bono esse aut fore, ea non potest nõ expetere, nõ cõsectari. Et hoc quoq; falsum est, & contra totam scripturam de Cain, Iudæis, tam sæpe, sed Paulino Theologo (ita vult videri) Paulum obijcio ad

2. Cor. 7 Corinth. Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem aut habēs voluntatis suæ, & hoc iudicauit in corde suo, &c. Falsa sunt ergo omnia, quæ dicit Bucer de hominibus huius mundi, etiã bonis, quæ non possunt non relicto mûdo venire ad Christum. Et infra: Quo magis necessario venit. Et infra: Cum tãtum, quæ dei sunt, & nihil quod non dei est, velle poterimus, &c. Erronea sunt ista & falsa. Petrus sciuit bonum esse Christum nõ negare, tamen potuit negare, sicut euentus ostendit. Magna cœcitas apostata, cum quod deus præstat spiritibus beatis in cœlo, vt non possint peccare, non possint velle, nisi quæ dei sunt, &c. Hæc ipse tribuit in hac lachrymarum valle hominibus adhuc cum Paulo clamantibus: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?

At cum articulus de libero arbitrio sit conciliatus, & nobiscum cõueniant reiecto Manichæi dogmate, in quo ab initio Luther & Carlstadius inuoluti sorduerunt, adeo vt etiã

Melan

Melanchthonem in suam pertraherent hæresim, qui si iam ex animo resipuit (vt Bucer hanc ei mitigationem tribuit) est quod ex animo gaudeamus: tamen epistolis Carlstadii obtusi sententiam approbavit, & locis communibus primo editis. Nam in secunda editione plerumque temperavit, scio, non tñ recantauit aut reuocauit priora scripta. Tantū valet apud eū Philautia, vt nolit errorē agnoscere. Quam multi sunt, qui primam habent editionē & errores sequuntur, quia nesciunt Philippum retractasse sententiam in secunda editione?

Fol. 35
Melanchthon olim in errore Carlstadii

Et vt manifestum fiat Melanchthonem aliquando in Manichæorum hæresi fuisse, adseramus illius ipsius verba ex prima editione locorum communium.

Vsurpata vox liberi arbitrii, à diuinis literis, à sensu & iudicio spiritus alienissima, qua videmus sanctos viros non raro offensos esse: additum est e Platonis philosophia vocabulum rationis æque perniciosum.

¹
Pag. 6
Melanchthonis errata.

Quædam enim omnia quæ eueniunt, iuxta diuinam prædestinationem eueniunt: nulla est nostræ voluntatis libertas.

²
Pag. 7

Negari non potest iuxta rationem humanam, quin sit in ea libertas quædam externorum operum: contra interni affectus non sunt in potestate nostra.

³
Pag. 9

Si voluntatem humanam ad prædestinationem referas, nec in internis, nec in externis operibus vlla est libertas.

⁴
Pag. 12

Si referas voluntatē ad effectus, nulla plane est libertas, etiam naturæ iudicio.

⁵

Et cum nullus possit apertius cōvinci de falsitate, quàm quod sibi contradicat, age Bucer, nouæ præfidens reformator morum, cur non vnum verbum respondes ad ea, quæ obieci in Apologia, vbi te ipsum impugnas, tibi non constas, sed muliebri instabilitate tibi contradicis? Hic præstavitur, si potes, sodes.

Vanissimum est, quod Bucer extra chorū saltat, & disputatio

tionem adfert, ac differentiam de libera agendi voluntate, & libera efficiendi facultate. En sophistam contentiosum & verbosum (nisi crude intelligat, non omnes posse, quod volunt.) Hinc recte dictum sit. Homini non esse liberum arbitrium, hoc est, liberam & non pendentem a dei arbitrio facultatem, quasi quispiam, etiam Oreste furiosior, tam absurda cogitaret, cum vnus passer non cadit in terram sine patre vestro: Ex autore de causis nouimus in scholis, prima causa non agente, secundam non agere. Imo in physicis adolescens docui. Primam causam plus agere cum producit concurrente causa secunda, quam si ipsa sola produceret.

Matth. x.

Buceri mitigationem in Carlstadianos recipimus. Commodius erat (inquit) dicere, non esse in hominis arbitrio & potestate actiones eius, & euentus earum, quam non habere eum liberum arbitrium, vel non agere libero arbitrio. Scio quomodo hæc coram doctis explicari possint, vt non pugnent, sed quando diciturus est illa laicis suis Lutheristicis & rudi populo, clamabunt sophistam, & verbis illusorem, &c.

Fol. 17.

Impertinentem Thomæ & Scoti controuersiam extraneam inducit, quam breuitatis studio prætereo, quod ambo liberum arbitrium asserant. Alioqui non deesset, quo

Act. 16.

causam Scoti assererem. Et centurio Cornelius inuictum præberet argumentum, at missa facio, dummodo in articulo illo sit concordatum.

ART. III. DE CAUSA peccati.

Bucer cum non recedat ab articulo Augustæ & Ratiffone recepto, crepat tamen inanibus verbis strophis, vt rem alioqui claram & incontrouersam obscuret. Præfatetur enim eorum doctrinam hic nunquam à catholico sensu variasse, egregius scilicet dissimulator, quæ cum in Apologia recitatur.

Bucer dissimulator.

tauerim errata in hac materia Melanchthonis, quæ p̄pro-
pere effudit ab initio, dum voluit esse magister, prius quàm
fuiſſet diſcipulus: quæ dum legerit Bucer, fortiter tñ tranſi-
it, & Melanchthonem ſuum reliquit, & officias addit, do-
ctrinam eorum nunq̄ à catholicorum ſenſu variaſſe. In gra-
tiam Buceri repetam dogmata Melanchthonica.

Certa ſententia omnia à deo fieri, non tam bona, quàm *Melanch-*
malitia vt non ſolum permiſſiue, ſed etiam proprie agat *thonis ero-*
mala, vt Dauidis homicidium, &c. A deo vt ſit eius propri- *rata.*
um opus, non minus Iudæ prodition, quàm Pauli vocatio.
At forte Bucer nondum nouit hoc eſſe hæreticum. Si non
dedignaretur legere Gratianum, inueniret 24. q. 3. c. Qui- *reſponſio*
dam autem. Aut ſi placeret videre in originali, Iſidorum le- *reſponſio*
geret lib. 8. ethymologiarum. Qui ſi forte illi non ſunt ſatis *Iſidorus.*
graues autores, legiſſet Auguſtinũ de hæreſibus ad Quod *Auguſti.*
vult deum ¶ 66. Legiſſet Hieronymum ſuper Eſaiam, ca. *Hierony.*
45. Vnde hæreſis confundatur, quæ malorum arbitratur
conditorem deum, quo cum ſunt omnia certiffima, non eſt
tamen Bucer reueritus lectoris iudicium, cum, inquit, do-
ctrinam eorum nunquam variaſſe à catholico ſenſu. Re-
ſponde Bucer.

ART. IIII. DE PECCATO

originali.

Articulus ille eſt reconciliatus Vuormaciæ, & Ratiſpo-
næ manſit incontrouerſus. At venena, quæ ſubmiſcet
Cethuræ filius Bucerus, monſtremus catholico, ne impin-
gat. Primo negat cõueniſſe Vuormaciæ, niſi inter Menſing
& Eckium ex vna, Melanchthonem & Bucerũ ex alia. Re-
cte hoc, obicit tñ uos vtrinq; fuiſſe deputatos nomine o-
mnium præſentium. Sed ea lege conuenerat, ait Bucer, vt
vtrinq; ad ſuos referrent: Fateor factũ, ideo cũ mane renun-
ciaſſem Melanchthoni, noſtros cõſenſiſſe, reſpõdit (iſt gut,
es iſt dẽ vnſern auch nit zu vvider) bene eſt: nec noſtris eſt
aduer-

aduersum. Sed cur hanc Tragœdiam excitat Bucer, cum fateatur suos non contradicuros?

Et si fateatur hunc articulum conciliatum, tamen non quiescit homo pacis impatiens, & dicit catholicos verba Lutheri eo rapuisse, ac si hoc peccatum vitiatæ naturæ esset huiusmodi, quod æternæ damnationi faceret obnoxium: hoc aut negat de mente fuisse Lutheri & suorum. Cuperem scire, an in gregem suum adscisceret illum indoctum Baccalaureum Nurmbergen. Hofandrum iniurijs & conuitijs in catholicos bacchantem. Is autem dicit hoc esse capitale, abominabile & damnabile peccatum. At forte relinquit Hofandrum Bucerus, sicut nec Melanchthon pro eo voluit rationem reddere Vuormaciæ. Hinc ægre tulit Melanchthon, quod toties capitalis peccati meminisset, dicens peccatum regnans dici capitale, quod non sit in renatis peccatis. Et tamen hoc posuit Hofander in infami libro suo contra Eckium. Relicto Hofandro in sordibus, suscipiamus Lutherum, quem nominatim excusare nititur, quod excusare eum non possit. Nam antea hoc tentauit Melanchthon, sed infeliciter, qui super eo sic scripsit in Apologia. Hic aduersarij flagellant Lutherum, quod scripserit peccatum origenis manere post baptismum. Manifesta calumnia. Semper ita scripsit, quod baptismus tollat reatum peccati originalis, etiam si materiale (vt isti vocant) peccati semper maneat. At alias ostendit illos non vsos calumnia, & Lutherum inexcusabilem. Id quod Reueren. cardinali Egidio Viterbie. Iobieci coram felicis recordationis Leone X. & toto cœtu cardinalium, in doctissimorum viroꝝ præsentia. Sic enim scripsit in resolutionibus conclusionum suarum: Error est, quod peccatum, quo ad formale tollatur: formale autem appellant priuationem gratiæ, materiale autem ipsum fomitem. Reatus autem tantum tollitur, formale autem tantum manet, quantum materiale. Quis hic non videt Luderi apertam sententiam,

Hofander
infantes
grauat ca-
pitali pec-
cato.

Luder in-
excusabi-
lis.
Eckij obie-
tio coram
Papa &
cardinali-
bus.

tiam, peccatū manere in baptifato, quo ad formale, & quo ad materiale. Ideo alibi fcripfit, peccatum originale etiam manere post baptifmum: Immo alicubi improbat fophifas, quia cogitauerunt peccatum originale post baptifmū non eſſe peccatum in primam tabulam. Sed pudet Lutheranos agnitum etiam errorem reuocare, quia ex ſuperbia nolunt videri victi.

Noua hæ-
reſis Lu-
theri.

Aduerte iam Bucer errata Lutheri, quàm iſta congruāt cum iſtis, quæ hic ſcribis & Melanchthon in Apologia. Expendite quàm minime conueniant cum formula concordie Vuormaciæ à vobis recepta, quam hic in gratiam lecto-
ris ſubſcribere volui.

Fatemur vnanimi ſententia, omnes ab Adam propa-
tos ſecundum communem legem naſci cum peccato origi-
nali, & ita in ira dei. Eſt autem peccatum originale caren-
tia iuſtitie originalis debitæ in eſſe cū concupiſcentia. Con-
ſentimus etiam in baptifmo reatū peccati originalis remit-
ti cum omnibus peccatis, per meritū paſſionis Chriſti. Ma-
nere autem, non ſolum apoſtolicis ſcripturis, ſed ipſa expe-
rientia docti ſentimus, concupiſcentiam, vitium nature, in
firmitatem, morbum &c. de q̄ quidem morbo in renatis in-
ter nos conuenit, q̄ maneat materiale peccati originis, for-
mali per baptifmum ſublato. Materiale autē vocamus pec-
catum, q̄d ſit ex peccato, quod ad peccatum inclinet, quod
repugnet legi dei, quemadmodum & Paulus appellat. Ad
eandē etiam rationem in ſcholis compēdio dici ſolet: Ma-
nere in baptifato originis peccati materiale, formale vero,
q̄d reatus eſt, auferri. Concordia iſta facta eſt in præſentia
reuerēdiſſimi epiſcopi Attrebatē. & illuſtris domini à Gra-
nuella ſecretarij Cæſaris, Gerardi, & Cæcellarij Saxonie. Ex
his clarum eſt catholicos non feciſſe iniuriam Luthero aut
Hoſandro. Nolo refricare, quæ Bucer cum ſuis fratribus
Zuinglio & Oecolampadio ſenſit olim: Originale peccatū
I prorsus

Concor-
dia Vuor-
maciæ.

Concu-
piſcentia
cur peccas
tum.

Hæreſis
olim Buce-
ri.

prorsus non esse peccatum, sed defectum quandam naturæ, sicut esse claudum vel balbutientem: quos Melanchthon satis aperte indicauit Vuormaciæ, dicens in colloquio: Nō existimabamus eo tempore, cum exhiberetur confessio, futuram altercationem de hoc articulo cum his aduersarijs: sed aliorum clamores retundendi erant, qui prorsus tollebant peccatum originis, Zuinglianos denotans. Sufficiat prostratum esse Lutherum, concupiscentiam non esse vere & proprie peccatum, sicut aliud peccatum, quod est contra legem dei. De varia acceptione peccati diximus in Enchiridio, in Homilijs de sacramentis, in confutatione metodosi libelli Hofandrici.

Nosti, nosti Bucere, cur Lutherani apud Marpurgū nō de nihilo vobis Zuinglianis coram illustrissimo Cattorum principe hunc præscripserunt articulum de peccato originali, quod prius contrarium scripseratis & docueratis. Et Pomeranus de eucharistia scripsit contra Bucereum. 1539. Hic testis est mihi deus, quā abhorream à dogmate improprio Zuinglij, vt ab eo quo facit peccatum originale non damnabile peccatum, sed defectum quandam. De reliquis articulis taceo: at illud reticere nequeo, q̄ tu finito colloquio Marpurgi petisti à Luthero, vt vel iudicaret, vel testimonium suum de eis daret, quæ vos vel docueratis, vel scripseratis nihil variare à conceptis articulis. Vtrunq; denegauit, sed organum illud dei, vt tu Lutherum appellas, tibi respondit, alia habentur in scriptis vestris.

Pro honore Eckij etiam hoc impertinens adiicit Bucere Iniuriam Eckij Vuormaciæ D. Ambrosio faciebat, cum negaret eum, quæ ex cap. 7. ad Ro. induximus intelligere, vt dicta ab apostolo de seipso. Belle hoc, id est, Bucerice. Ita dixi Vuormaciæ, Ad Ro. 7. vbi fuit assumptum Paulū de se loqui, super quo non contendo, licet Origenes, Ambrosius, Hylarius, Hieronymus, & si recte memini Paulinus, diuersum

Paulus loquitur in persona alioq. Ro. ma. 7

uersum sentiant. At Ambrosium non sentire diuersum ostendi ex verbis eius in libro de sacramento regenerationis ex Augustino lib. 2. contra Iulianum citatis. Vide Eckigd feceris: Semel deprehenderunt te quoque lapsum aduersarij tui, qui toties à viginti quatuor annis obiecisti eis antilogias, contradictiones, errata, lapsus. Caue ne Bucius, qui sero huic militiae nomen dedit, his cassibus te veterem militem irretiuerit. At bene spera o Christiane lector, iam conuincam aduersarium calumniose hæc attulisse, addo etiam indocte, vt inuicte ex his notulis perspicies.

ECKIUS
non depre-
hensus in
lapsu.

2
Cur Bucer
Vuo-
macie nõ
contradixit.

Primo, si citando Ambrosium, ei iniuriam feci, dum tamen P. Melanchthon toties hortaretur gregem suum, vt & ipsi dicerent contra Eckium. Hæc enim eius fuerunt verba: Et peto, vt reliqui dñi assidentes in hæc parte etiam dicant, si quid velint, & est ecclesiastica consuetudo, vt singuli dicant sententias. Respondi ego: Oportet vt hæc prius expediamus, postea dicant reliqui quãtum volent. Et in alio actu Melanchthon: Dixi quantum potui, iam oro, vt etiam audiantur reliqui, qui possunt melius dicere. Aderat autem & Bucer, imo pro humilitate sua supremum locum occupabat post Melanchthonem, & vice spiritus ei infusurabat. Ad hæc, cum Melanchthon contra disputationis ritum in scriptis posuerat, quæ contra me diceret, & permisi quidem ei, vt omnes agnoscerent me non quærere vanam gloriam, vel memoriæ ostentationem, sed synceram & puram fidei veritatem, & gloriam dei, Bucerus quoque digito ei monstrabat lineatim lectionem. Cum ergo hæc omnia audisset, & à Melanchthone petitus esset dicere, cur tunc non obiecit, me iniuriatum Ambrosio: aut cur non infusurauit hoc Melanchthoni, sicut alia: aut cur hoc non retulit præsentibus, aut certe posteaquam finem fecit disputandi Melanchthon, cur nõ attulit: Si alij Lutherani eum commouerunt (erat enim aliorum quoque suggestor internun-

Melanchthon ex schæda legit, non disputauit Vuor maciæ.

Bucer infusurabat Melanchthoni.

I ij cius)

cius) cur ei non significauit, cum eratis tam multi contra vnum Eckium? Quod si nolebat facere Vuormaciae, cur non fecit Ratisponae, aut in actis Ratisponensibus editis? ubi tamen plurima contra me falso finxit. Iam post sesquiennium euomit, quod Vuormaciae oportebat dixisse, neque inuenisset Eckium vel imparatum, vel inermem, sed respondisset egregie, sicut & modo facturus est.

Lipsiae eadem proposuit ante 23. annos.

Præterea cum eadem dixerim aduersus Carlstadium in disputatione Lipsica 15. Iulij. Anno gratiæ 1519. his verbis Dico omnia per apostolum adducta me libentissime credere, & propter breuitatem omitto, quàm varie caput istud sit expositum per Origenem, Hieronymum, Augustinum, Ambrosium, Damascenum & S. Paulinum; tamen in præsentia accipio posteriorem sententiam Augustini. Hæc non modo Carlstadius audiuit, sed & totus globus Lutheranorum, qui frequens contra vnum Eckium conuenerat, Langius scilicet prouincialis, Luther, Melanchthon, Decius, Amsfordius, Hessus & alij, qui annis viginti tribus siluerunt, donec Bucerus eis eruditior succenturias eis præfaret; & mirum est, Lutherum tam insensum Eckio tot annis siluisse, si lapsus fuisset.

Quis senes Pauli Roma. 7

Porro de illa controuersia, an caput 7. Pauli ad Romanos sit accipiendum ex persona Pauli, aut peccatorum, nihil decidi. Dumtaxat ne viderer latibulum querere, & euasione ad inducta à Melanchthone, nullam sententiã ex illis reieci, sed cum Melanchthon dixit Paulum pro se loqui, ostendi ei, quid potuissem respondere, non quod haberem pro responso. Ideo dixi, super eo non contendo, licet Origenes, Ambrosius &c. diuersum sentiant. At propter Augustinum iam senem verba ista de persona Pauli intelligentem, & hoc quoque non displicet nobis: tanta erat mihi copia responsum.

Dedi ergo volens Melanchthoni, quod iure poteram negare,

negare, cum famosior sit sententia, Paulum pro tota natura lapsa, seu destituta fuisse locutum. De Origine & Hieronymo neminem audiui dubitantem. Sic etiam intellexit Irenæus libro 3, contra hæreses cap. 22. Sic intellexit ipse etiam Augustinus libro 3, qq. 66, neq; retractavit, dum eum librum percurreret. Illius sententiæ fuit Chrysostomus quoque super Psal. 121, cuius verba Græca sic reddidit Tietelmannus. Videt homo fæneam carnem, casibus plenam, caducam, minus stabilem, & exclamat rugiens à gemitu cordis dicens: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Consentit his Damascenus lib. 4, cap. 23. Mens est etiam Athanasij seu Theophylacti, dum inquit: Hic enim per hæc præ tendit apostolus, quæ vel antea dixit, vel dicturus deinceps est, vt arguat humanam naturam insanabilia quædam fuisse perpeffam. S. Paulinum in vtraq; disputatione citauimus, qui ita ait epistola secunda ad Seuerum Sulpitium presbyterum Turoneñ. Et recognosco, quoniam beatus ille vir mea potius infelicitate vritur, & de mea affectione pro me dolens clamat: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Sic accepit hæc verba Haimo dicens. Infelix ego homo &c. Ex persona generis humani loquitur, vel ex persona illorum, qui recedunt à peccatis. Sic explicat Bruno. Nota quoniam Paulus figuratiue sub persona sua de omnibus loquitur, assumens sibi personam, nunc ante legem, nunc in lege. Ita diuus Thomas Aquinas, Nicolaus de Lyra, Hugo Carrensis fatentur. Et vt nouissimos adferam, nonne hoc testatur Erasmus, qui primus fuit à deo excitatus pro restituenda sincera doctrina? Is ait: Et addit ex hoc corpore, qd in se sumpserit personam hominis sentientis huiusmodi affectus, quandoquidem hæc est velut vna clavis ad intelligentiam Pauli, si quis animaduertat mutationem personatum, de quibus & ad quas loquitur.

Origenes.
Hierony-
Irenæus.
Augusti.
Chryso-
stomus.

Damascenus.
Theophylactus.

Paulinus.

Haimo.
Bruno.

S. Thomas.
Lyra.
Hugo.
Erasmus

Stapulens
fis.

At vis forte tuæ farinae hominem: accipe confratrem tuum Stapulensem, quem latentem Argentorati in Zuinglianismum detrusisti. Is sic ait: Paulus in se figurat carnalem hominem & infirmitatem carnis sentientem, cum minime talis esset, sed secundum spiritum prorsus viuens: sed infirmis transfiguratur se infirmum. Hæc prolixius induxi, vt asperissime intelligat catholicus lector, quomodo gnauiter & docte potuissimè declinasse Melanchthonis assumptionem: malui tamen cum eo conferere manus, & in aperto cõgredi, quàm oclusa illi argumētandi via declinasse assumptionem. Ita omnino nihil timui forti animo illius rationibus occurrere.

Coguntur
Lutherani
sententiã
Origenis
sequi.

Et ne hiscere possit aut mutire quicquam contra, seu Bucero, seu quouis alius, aio: Etiam si omnia dem Melanchthoni, permittam Bucero, quæ voluerit, diuersam sequatur sententiam: Tamen ex hoc ipso euidenter Origenis probatur sententia, sequaris quem volueris. Quod manifeste ita cõuincit, quoniam Augustinus adducens illud capitulũ Pauli ad Romanos, etiam si testetur Paulum loqui & exclamare in sua persona, non tamen ibi quiescit, sed ex illo textu vult probare in vniuersum, homines habere fomitem, legem carnis, tyrannum, & ita Lutherani omnes illo textu vtuntur, & ita adducunt, vt non in solo Paulo, sed in omnibus hominibus sit fomes, concupiscentia malorum, natura uiciata, caro oppugnatrix, lex contraria bono in membris, inobedientia carnis, miseria corporis mortis huius. Quæ omnia non possent hominibus accommodari, nisi Paulus non solum de seipso, sed omnibus hominibus vetustatem ab Adam contrahentibus, in hoc capitulo fuisset locutus.

Respon
deo ad
Ambrosiũ

Ridebit scio Bucero cum hæc legerit, & tacitus cogitabit. Etiam si plures adduceret sententiæ Origenicæ ad stipulatas, nondum tamen se excusauit à vicio per me ei opposito, quod iniuriam fecit Ambrosio, qui diuersum statuat. libro de sacramen

sacramento generationis. Noli arbitrari, me vel esse tam im-
 prudentem, vel tam immemorem, qđ ab initio potui res-
 pondere iā adfero. Nā de Ambrosii libro citato nihil ha-
 bemus, nisi petias apud August. Non potuit aut Bucero ue-
 nire in mentē, sicut Aug. in hac re diuersum sensit in li. 83.
 qq. ab eo, qđ differit cōtra Iulian. ita & Ambros. in alio li-
 bro potuit diuersum sentire ab eo, qđ de baptismo scripsit
 se narratur. Ingrediamur libros Ambrosii q̄s habemus, & Ambrosi
us consen-
tit Origeni.
 locum ordinariū sup 7. cap. ad Rom. & inueniemus eū per
 petuo textū interpretari de toto genere humano. Ideo me-
 minit hoīs ante legē & post legē de lege hōi data, de odio
 diaboli erga hoēm, & vsq; ad Adā extenderit. Plus peccati
 fuisse post legē, q̄ ante legē, robur diuinæ sentētię in Adam
 datæ. Et inter alia ait Ambros. Apostolus vt dei gratiā refe-
 rat, hęc exponit de quantis malis hoēm liberauerit, vt q̄ ex
 itia ex Adā trahit, quæ vero beneficia per Christū consecu-
 tus est. Hoc aut ad omnes hoīes pertinet, nō solum ad Pau-
 lum. Testatur hoc Ambros. ad finē capituli, & inter alia in-
 quit: Si homo in eo qđ factus est perdurasset, nō esset potes-
 tas inimico ad carnē eius accedere, & animæ contraria sus-
 surrare. Vt aut totus homo minime reparatus fuisset Chri-
 sti gratia ad statum pristinum, sententia obstitit data in A-
 dam. Quis modo est tam hebes, aut tam stupidus, qui ne-
 gat Ambrosium hęc retulisse non ad solam personam Pau-
 li, sed ad totum genus humanum. Ideo Vuormacię non fe-
 ci iniuriam Ambrosio, qđ eum Origeni, Hieronymo, Paus-
 lino in hac sententia connumerauī, sed Bucero mihi calum-
 niam maliciose struxit.

Bucero recte adfert Augustinū, qua ratione cōcupiscētia August.
 vocat pctm, nō utiq; quia peccatū est, sed quia peccato facta
 est, sicut scriptura manus cuiusq; dicitur, cōtra duas episto-
 las ad Bonificiū. c. 13. & de nuptijs li. 1. ca. 13. Illa frāgūt cap.
 Buceri & compliciū, vt deduximus in disputatiōe Lipsica,
 Vuor

• CONCVPISCENTIA QVATENVS PECCATVM

Vuormaciēsi, nisi in Homilijs &c. Sic recte Augustinus ad Iulianum dixit, concupiscentiam dici peccatum, quia sit à peccato, & inclinatur ad peccatum, & sic est causa peccati, vt supra & in Apologia diximus.

Fol. 41

Concupiscentia q̄ modo peccatum.

Luther & Melancthon corruerunt Augustinum.

Figurate loquitur scriptura.

August.

At demiror hominis impudentiam, q̄ cum Vuormacia clare ostenderim prophetis, apostolicis, imo Christi verbis & sanctorum patrum, quomodo concupiscentia in renatis sit vere peccatum & proprie, sed in renatis non esse peccatum, nisi sicut Augustinus exponit, quia est à peccato facta, & inclinatur ad peccatum, & est p̄na peccati. Vuormacia etiam ostendi, quàm false & corrupte Luther citauerit Augustinum, quem in hoc falso etiam secutus sit Melancthon. Peccatum remittitur in baptismo, non vt non sit, sed vt non imputetur. Nisi sic, inquit Augustinus, sed concupiscentia, inquit, remittitur, non vt non sit, &c. Tunc quoq̄ clare mentem exposui S. Augustini, quatenus concupiscentia dicatur peccatum in renatis, sicut scriptura manus &c. quo nō proprie dicitur, sed effectus accipitur pro causa per antonymiam, & ita figurata est Pauli locutio hic, non propria. At insurgit Aloysius, quis potest hoc ferre, vt dicamus Paulum non proprie locutum, dum malum illud carnis, peccatum vocauerit? At ego ei dico, quis potest ferre, vt neget Paulum figurate locutum? cum tota Biblia plena sit tropis & figuris, vt qui hæc ignoret, sacram scripturam nō possit commode tractare, Augustino docente lib. 3. de doctrina Christiana. c. 16. & 29. Quid enim sentiet sine tropis legens, ligna dixerunt oliuæ, impera nobis. Iud. 9. Et vt in illa ipsa dictione, in illo ipso apostolo exemplum habeamus, quis sine tropo intelliget. Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis fecit peccatum 2. Cor. 5. An & hoc proprie dixit Paulus, Christum factum peccatum? quod aures p̄e ferre non possent. Ita de singulis parabolis euangelicis oportet te dicere, cum Christus illis sine parabolis nihil loquebatur,

tur, Marci. 4. Et clare testatur Augustinus, concupiscentiam hic dici peccatum, sicut scripturam manum. Et infra fatetur Bucer, Christum dici peccatum per Metonymiam, quam cur hic non fatetur obediens Augustino? Non ergo vanum est, quod Eckius Vuormaciae de Augustino dixit, sed vanissimus est apostata, qui Augustinum seipsum exponentem alio torquet. Et cum in concordia Vuormaciae dicant reatum non manere in puero post baptismum, cur non credit Augustino dicentis: Non esse peccatum idem esse, quod reatum peccati non habere? Faciunt omnia Vuormaciae adducta, quod per baptismum plena fiat peccatorum remissio. Et ideo non est proprie peccatum illud in nobis, quàm diu viuimus, sed figurate, ut Augustinus docuit: quo modo & Ambrosius & Hylarius ab Augustino inducti intelliguntur. Vanissime ergo iactat Bucer suos solum addicere, quod scripturae, quod apostoli & patres dixerunt: at satis declaratum quomodo illos lacerant.

Impudentius mentitur Bucer de hoc malo fuisse altum silentium in ecclesia, quasi non omnes Homiliarij pleni sint, & sermones, B. Busti, Pomerius, Vvann &c. Et Argentoraten. tuis quàm fideliter tot annis praedicauit Iohan. Kaifer, spergius vir & eruditione & sanctimonia insignis: cuius admirabilis viri, noui vos seductores & praedicatores non estis digni corrigiam calciamentorum soluere. Is tam multa praedicauit contra tentationes carnis, contra fomitem, contra connatam carnis concupiscentiam, & magna quidem consolatione Gersonem imitatus, & de primis motibus, quatenus peccata dici possint. Et apostata ille, qui pro deuotione sua raro sermones adiit, clamat magnum fuisse super eare silentium: Cum sententiarum tot scripserint de morbo concupiscentiae in secundo dis. 32. & in tertio dis. 3. Et vnus solus Bernardus sufficeret eum mendacij conuincere, tot scripsit & declamauit contra carnes illecebras & tentationes,

Ante Lutheri praedicationem de fomite. Kaifer spergius.

Bernardus.

K nes,

nes, contra fomitem, & innatum concupiscentiæ malum. Verum toties apertissime conuicti eos mendacij, at non rubent: quia cum tot seculis à Christo passo hæc docuerunt Theologi, vt vnum Thomam Aquinatem omnibus Lutheristis obijciamus, iactat tamen mendaciter suum patriarcham Luddeg diligentius explicasse, q̄ ante aliquot seculis sit factum. Et hoc, vt homines ad solidam pœnitentiã adduceret. O latrones, nec actualia peccata enormia cõfitemini, & iactatis vos adducere homines in cornatis illis vicijs & primis motibus ad confessionem?

Quod denuo iactat Vuormacieñ. concordiam, eam supra posuimus nobis non aduersari, sed quæ Luther & Melanchthon de formali peccati originalis post baptismum remanente tam contentiose asseruerunt, ceciderunt, subla ta sunt, reprobata sunt.

Quod vltra colloquium adiecerunt in hoc articulo Lutherani, in tenebris fecerunt, quod principibus catholicis non fuit propositum, nec colloquentibus.

Et ne Bucer nõ sit semp sibi similis, annectit aliud falsum, libz in explicatione huius articuli nihil habere, q̄d nõ contineatur in ijs ipsis verbis, de qbus Vuormaciæ cõuenit. At illud à vero esse alienũ, videt catholicus lector, dũ adnotaciones nostras legit in Apologia super eodem articulo.

DIGRESSIO BVCIII CONTRA PIGHIUM.

Relicto Eckio, nouus Hercules cū D. Alberto Pighio congregitur, & acerbe proscindit à folio 45. vsq; ad folium 117. Nolo me committere huic dissidio, q̄ Pighius habeat eruditionem & calamum, habet etiam ætatem, pro se respondeat: licet duo omnino falsa assumat Bucerus. Expecto super his acre Pighij iudicium. Si autem ad illa tacuerit, conscientia vrgente ego silere non possum.

CONTRA ADNOTATIONES ECKII
insania Buceri.

Exre

Fol. 19.
& seq.

EX recenti cōflictu Pighij redit Bucius adhuc incēsus, vidit se minus Herculee fecisse, qd Ecki ū adhuc inuisum & insuperabilē reliquerit. Vnde auctori libri succursus, adnotationes meas in librū dente Theonino arrodit, sed dentes peccatoris conteramus. Primo enim pro more scholæ suæ rem conuicijs agit, quia allata per Eckium sint impia, sophistica, & indigna responsione. Ita nouum Euangeliū suos nouos habet Lucianos & Momos, vt non solum blasphemjs, gula & luxuria valeant, sed etiam maledicentia. At Zoili istius excucullati conuicia muliebria contemnenda sunt, non eis respondendum.

Primo oīm cū dixerim, articulū illum Vuormaciæ concordatum, quantumcunq; autē impudēs sit ad mētiendū, non tamen audet negare, sed à me dicit hic repetitum per calumniam, de quo supra diximus veritatem.

Primo autem librum improbaui, quia dicat iustitiā originalem includere gratiam, cum August. Gregorius, magister & cœtus doctorum neget Adam creatum in gratia. Resistit Bucier, quia citem farraginem qq. noui & veteris testamenti, quæ non sit Augustini. Secundo, argumentum illius consarcinatoris improbat, quia spiritus sanctus datus sit patribus, etiam ante Christum. Psal. 50. Tertio, si Adam non habuit donum cognitionis & amoris dei, quomodo fuit dictus rectus?

Adam nō
creatus in
gratia.

At inania ac indocta tela repellimus. Primo liber iste Augustini à quingētis annis habitus est à patribus & doctoribus, nec vllam causam adfert apostata, cur liber iste non sit Augustini. At illi nouicij adimūt autoribus libros, & libris autores, sicut epistolam Iacobo, apocalypsim Ioanni &c. vt Alogiani heretici, quorū meminuit Aug. Secūdo non solum citauit Aug. ex illo opere, sed etiā ex Enchiridio cap. 107. Et Gregor. super Ezech. 28, vt in Apologia. Hic responde Bucier, vbi autores sunt certi.

K ij Porro

Porro confutat rationem ab autore, vt ei imponit, principali inductam, cuius ego in additionibus non memini, ideoq; præter artem disputandi in me torquet illam rationem.

Tertio est falsarius, et corrumpit verba Augustini, quia
 3. Cor. 25. illa ratio non assignatur in Augustino, sed solum contem-
 dit primum Adam terrenum factum in animam viuentē,
 Secundus autem Adam cœlestis sit factus in spiritum viui-
 ficantem, & asserit multo plus gratiæ deum concessisse ho-
 mini tempore saluatoris, quàm acceperat Adam. Euocat
 Iohel. 2. testem irrefragabilem Iohelem, In nouissimis diebus effun-
 dam de spiritu meo super omnem carnem. Et repetijt S.
 Acto. 2. Petrus in primo sermone suo, ostendens tunc primum im-
 pletam prophetiam. Citat Paulum: Apparuit benignitas
 Ad Tit. 3. & humanitas saluatoris nostri &c. per spiritum sanctum,
 quem effudit in nos abunde, & quæ sequuntur.

Et ad mendacia sacrilega natus apostata adfert, auto-
 rem præfati libri negare spiritum sanctum patribus da-
 tum. Hic iaces Bucere, cum expressa sint verba autoris in
 q. 223. quæstione illa. Cum prophetis ergo & iustis viris sanctum
 fuisse spiritum, non est ambiguum. Quid ergo calumnias
 ris apostata, autori imponens ac si negasset, q; tamen ipse
 dicit non fuisse ambiguum? Quid cogitant precor omnis
 Responde Bucer si potes: Responde te Lutherani oēs. um nationum viri doctissimi, quum hæc legerint? Quàm
 stulti sunt Germani, qui patiuntur se decipi per excuculla-
 tum monachum, qui tam aperte mentitur, & autores cis-
 tat, qui ex diametro oppositum dicant illius, quod ipse vocat.
 O miseri & cœci Germani, scientes vultis decipi & se-
 duci.

Pari modo infantissime argutatur: Primus homo fuit
 creatus rectus: ergo fuit creatus in gratia, quasi per iustitiam
 originalem non fuerit rectus. Spuma est magni mendacij,
 cum dicit nullum catholicum negasse Adam in amo-
 re dei

re dei creatum, cum præter Augustinum & Gregoriū, atq; Petrum Longobardū citauerim viginti doctores, qui hoc negauerunt. Infamis est, si illos omnes negat fuisse catholicos. Vade Bucer & inter tuos nonnos & nonnas, sacerdotes Cybeles, iacta apocryphis, & libris falso inscriptis, oppugnari regnum satanæ & Antichristi.

Bucer nō
uidit doctores.
Fol. 30

Cum autor tribuisset pueris incredulitatem & inobedientiam, dixi hoc esse Melanchthonicum, alienum à patribus, grauari infantem tam grauibus peccatis actualibus. Auger Bucer in pueris esse difficultatem, imo impossibilitatem credendi & obediendi, quia sint inimici dei. Interea nihil respondet ad mea obiecta, contentus suas tyrannides euomere. Augustinum citat, qui ignorantia dicit ex vitio originis, & scriptura appellet delictum. At omnes catholici dicimus originale esse peccatum & delictum in puero non renato, quod damnat puerum. Peccatum autem originale non est formaliter ignorantia, sed ignorantia est de quatuor sequelis peccati originalis, etiam in puero baptisato: quia adhuc baptisatus habet fomitem, passiones naturales seu infirmitatem, & necessitatem moriendi, vt Beda habet ex Augustino, & omnes iuniores sequuntur. Sic Augustinus inquit ad Valent. Ignorantia in his, quæ sciri non poterunt, pœna peccati est. Ideo recte Bonauentura & alij patres distinguunt duplicem ignorantiam, pœnam s. & culpam. Secunda non manet in tincto, sed quia illa confundunt Melanchthon & Bucer, non mirum q̄ errant, vt est apud magistrum Hugonem de S. Victore.

August.

Quatuor
sequela
peccati ori
ginalis.

Beda.

August.

Bonauent.

Pfal. 24

Et hoc improbaui in libro, q̄ citat Ro. 3. 5. & Gal. 3. Nihil potest dicere ad nostra Bucer, sed quærit: Vnde est quod omnes destituuntur gloria dei: Respondeo, per peccatum originale, quod inest, vel infuit, vt manifestissime patet in Iudæis, qui peccatum originale per circumcisionem deleuerant. Ostentator dicit, omnes nascuntur filij τῆς ἀπειθείας.

Inobediē
tiæ.

K in Scimus

Roma. 5 Scimus hoc, sed vt Paulus inquit, per inobedientiam vnus
us s. Adæ. Nullibi premit S. Paulus infantes, vt ipsi per ino-
bedientiam peccauerint, sicut Lutherani eos grauant.

Improbauit merito dictū: Concupiscētia non potest non
prodire in omne genus peccati actualis. At Bucer nihil re-
spondet ad mea inducta, solum verborum ambagibus lus-
dit, tamen libenter Eckiū culparet sibi contradicentē, pro-
pter doctrinā ex Augustino allatā li. 2. confessionū, & im-
ponit mihi, q̄ fatear malū hoc in non renatis erumpere in
omne peccatū. At hoc non dixit Eckius, sed Bucer hoc in
eum finxit. Nam primo adieci hanc pertinere ad adultos,
non ad infantes. Secundo longe diuersa sunt illa: Concu-
piscētia nō potest nō prodire in omne genus peccati in non
renatis, q̄d improbauit, et q̄d quilibet nisi p̄seruaretur à deo,
faceret omnia mala, quæ ab eo fieri possent. Nullus, n. catho-
licorū ambigit Iudam, Herodem, Neronem &c. potuisse fe-
cisse plura & maiora peccata, si deus eis permisisset.

Monui lectore, in primo exēplari libri pœnitendū errorē
fuisse sublatū me monente. Bucer p̄ furia sua dicit hoc fal-
sum, sed non probat: Quia nihil habeat liber, quā q̄d legis-
tur in eo, quē Eckius euulgauit pulchre. Primo non euul-
gavi librū, cuius non habui exēplar, sed Buceri et Melāch-
thonis (heu misere me) coactus fui sequi exēplaria, etiam si
certo scirē, quā temere exēplaria corrūpuntur. Sed primū
exēplar, quod legi apud illustrem D. à Granuella, & prius
apud sancti palatij magistrū, hoc habebat erratū & multa
alia: sed non habui copiā illius exēplaris, sicut veraciter scri-
psi, quod in consilio senatus Imperij lectum est. Postq̄ enim
pro libito librum in colloquio mutarunt, & sic mutatū di-
uo Imp. reddiderunt, ego mutatum illum librum non vidi,
neq; in eum consensi, vt illa in Apologia prosequor.

ECKIUS
non habu-
it exēplar
mutatum.
Fol. 152

Roma. 9

Attulit pro peccato originali autor libri illud Pauli: Cū
nondum nati essent. Improbauit, quia nemo veterū vel recē-
tiorum

tioꝝ intellexerit de peccato originali. Resistit Bucer, quia August. sic intellexit epistola 27. ad Hiero. Vidi illā epistolam, non verbum habet super ea re, nec etiā aliæ eius epistolæ ad Hier. Recte alleget, & respōdebo ei, neq; est mihi credibile, Augu. virum tam acutum dixisse ea, quæ imponit ei apostata. Cum. n. nondum nati essent nec actuale, nec originale peccatum habuerunt. Tractat hūc locum August. li. 1. q. 2. ad Simplicium, sed nihil confert Bucero.

Argui autorē libri, q̄ truncate citauerit Paulum: Regnauit mors ab Adā, etiā in eos, qui non peccauerunt, quia sic, Roma. 5. omittendo similitudinē p̄uaricationis Adæ, Paulus sibi ipsi contradiceret. Sed ait Bucer esse hunc morē scriptoꝝ, fateor si propter omissum autor sibi non contradiceret, vt hic. Sed ex mera charitate p̄siciens concilij apostata addit, astrum dentem in Erasmus figit. Cum. n. autorib. Gyrillo, Chryostomo, Irenæo, Augustino, Hieronymo & Theophylacto textus sit negative legendus, recessi ab Erasmo Hiero. August. affirmatiue legente. Hic est ater dens Eckij, de quo conqueritur Ismael. Cur non accusat suos nigerrimos dentes, q̄ recedit à doctoribus ecclesiæ, à Concilijs, & à tota ecclesia? An existimauit Bucius, relinquendos heroes & duces Euāgelicæ doctrinæ iā nominatos, aut non potius relinquēdū Erasmū? Sed q̄ nihil habuit, quod pro libro, aut cōtra me diceret, sola carpēdi libidine ista euomuit temere apostata.

Autor libri negat in peccatore imaginem dei, & abusus est noīe vestigiū pro imagine, cum illa sint in Theologia diuersa, eoq; improbau. Bucer vno collyrio vtriq; morbo medetur, affertq; aliquos patres loqui de imagine, vt dicit rationē rectā, iusticia ornatā. Ita labūtur in exercitatu in rebus Theologicis, quas deserūt Ludderani errorib. occupati, cōtra ecclesiā & ecclesię sacramēta. Alioq nouisset aliquā esse imaginē formatā, de qua Psalmus: Imaginē ipsōꝝ ad nihil rediges. Hęc in p̄ctōre remanet, De vestigio nescit quicquā Psal. 727 responde-

respondere, quia est puerilis lapsus.

10
 Notia hæ-
 resis Buce-
 ri.
 Roma. 9
 Error ma-
 gistri.
 1. Cor. 1.
 Improbavi autorem libri, qui dicat per baptismum non
 reformari ad iusticiam inchoatam, quia hoc est Melanch-
 thonicum: Quia puer habeat perfectam iusticiam in suo ge-
 nere &c. Irascitur Bucius, quod attigi idolum suum Melanch-
 thonem, & hoc reijcit de iusticia, quia puer non habeat pro-
 priam inhærentem iusticiam. Hic est novus error hæreticorum
 negantium gratiam inhærentem in anima pueri vel hois
 iustificati. Cum enim in re idem sit gratia & charitas infu-
 sa, quæ facit animam iustam & gratam deo, quæ quia est
 virtus Theologica à deo infusa, donum spiritus sancti, rea-
 liter inhæret animæ, quia charitas est diffusa in cordibus
 nostris, ait Paulus, per spiritum sanctum &c. Nā magister
 sententiarum, quia negavit charitatem creatam animæ hæ-
 rentem, reijcitur: hunc tamen errorem, sicut alias hæreses nos-
 tri pseudopostoli resuscitant. Et tamen multo absurdius
 hoc faciunt, quàm magister, qui posuit spiritum sanctum
 esse charitatem, qua formaliter diligemus deum & pro-
 ximum (non me extendo quid Scotus, Arimineus et alij acu-
 ti hic dicant.) Nouelli autem hæretici nouum inducunt er-
 rorem, iustitiam vel charitatem nostram non esse spiritum
 sanctum, sed Christum ipsum, qui sit iustitia formaliter, er-
 ror absurdissimus, quod Petrus dicatur iustus à iustitia, quæ sit
 in alio. At quia respuunt Dialecticam, incidunt in baratrem
 tantæ ignorantie. Nam iustum esse, charitatem esse, sunt deno-
 minatiua, & secundum eorum abstracta habent appellatio-
 nem. Ergo à iustitia formaliter quis denominatur iustus.
 Hanc hæresim pluribus fucis tegere nititur infra Bucem, at
 Pighius eum strangulabit. Occasionem autem erroris accepe-
 runt ex scripturis sacris non recte intellectis, vt omnes hæ-
 retici fecerunt, Hieronymo & Augustino testibus. Cū. n.
 Paulus Corinthiis inquit: Qui factus est nobis sapietia, &
 iusticia, & sanctificatio nostra, ita despuerunt, vt dicerent
 Christum

Christum esse iustitiam nostram, nō propriam & inhærentem, sed imputatam, quia iustitia Christi imputetur nobis. Hoc quidem Melanchthonice, nullis ex sanctis patribus in istum modum loquendi habentibus. At si Christus est iustitia nostra imputata, ergo erit & sapientia nostra solum imputata, & nullus Christianorū esset vere formaliter sapiēs. Ita & Christus esset sanctificatio nostra imputata, & nullus ex Christianis esset vere & proprie sanctus per sanctitatem inhærentem, quæ omnia sunt falsissima & absurdissima. Rectius ergo dicunt catholici doctores, Christum esse iustitiam nostram effectiue seu causaliter, quia effecit in nobis iustitiam: Vel meritorie, quia Christus per passionem & mortem meruit nobis iustitiam, sapientiam, redemptionem nostram. A deo quod nulla omnino esset in omnibus hominibus iustitia, si Christus non reconciliasset nos patri. Sic etiam est resurrectio nostra, quia est causa redemptionis nostræ, & meruit nobis redemptionem & vitam æternam. Verum est, ad litteram Paulus docuit, quomodo Christus suppleat defectus prædicatorum: at illa non prosequimur, sed Buceri calumnias, facit enim more hæreticorum, quibus cum verum dicitur, cui respondere non possunt, rodunt murmura salebrofa, ait Augustinus contra Donatistas.

Christus
iustitia nostra.

Lib. 1. ca. 7

Locum Augustini in libro citatum ostendi non vrgere, cum alio tetenderit Iulianus, & Augustinus in genere contra eum assumat, quæ etiā ad actualia peccata se extendunt. Maledicus ita assumit, ac si noluerim adducendum Augustinū, ubi contra hæreticos agat. At hoc nō habet Eckius, sed apostata attulit ex ulcere cordis sui. Redit ad concupiscentiam, an sit peccatū. Et nescio, an sit maior malicia vel superbia: quia cum fateantur nobiscū in baptismo remitti omnia peccata, fatentur nobiscū Augustinū voluisse concupiscentiam in peccato remitti, vt non sit peccatū: fatentur

Buceri malicia.

L nobis

CONCUPISCENTIA NON PECCATVM

nobiscum concupiscentiam in renatis, si ei non consentiatur non esse peccatum, quod faciat reum condemnationis, sicut facit peccatum vere & proprie acceptum. At quia Lutherani semel errauerunt, in puero manere peccatum post baptismum, mordicus tenent illum errorem, aliam à sacris literis vsurpationem peccati ingerentes, & ab eorum laicis nunq̄ intellectam. Nam quis audit in vulgari vestro dici,

Concupiscentia peccatum dicitur in baptismo.

Sund, peccatum, nonne statim cogitat aliquid odio habitū à deo, & cui debeat pena ignis, si non deleatur per penitentiam? Ipsi vero fingunt ex insania capitis sui nouos conceptus peccati, à veritate & sacris literis & patribus alienos, vt fucos quodam retineant peccatum post baptismum manere, & vt sint impudentiores, dicunt esse vere & proprie peccatum, sed his tenebris obscurant, quia non imputetur. Est ergo duplex proprie peccatum apud eos, scilicet quod imputetur, & quod non imputetur. Iam quia clauam tuli de manu Herculis Vuormaciae, quod prophetis ac apostolicis scripturis, & sanctorum patrum testimonijs obtinui, nullum prorsus peccatum proprie manere in puero baptisato, ne videantur victi, & fiant confusi, adhuc obstinate dicunt remanens proprie esse peccatum: at non sic intelligendum proprie, quod damnet, sed sit iniquitas, & ideo peccatum, non propriae voluntatis, sed vitij. His excogitatis vanissimis delijs in haeresi obstinati perseverant, esse proprie peccatum in puero.

Visti Lutherani Vuormaciae.

Peccator quis in scriptura.

At tota scriptura reclamationem, quia peccatum proprie est et peccator, quem altissimus odio habet. Ecc̄i 12. & quod Dauid dixit: Iniquos odio habui, Psal. 118. Peccata sunt quae diuidunt inter nos & deum & absconderunt faciem dei à nobis, vt non exaudiat nos, Isa. 59. peccata sunt quae responderunt nobis, peccare & mentiri contra dominum: peccata quae prohibuerunt bonum nobis, Hier. 5. Et quae deus vlciscitur in nobis, Iudith 7. Et propter quae facit regnare hypocritam

eritam, Iob 34. In baptifato non sunt huiusmodi peccata, propter quæ dicit: Odisti omnes, qui operantur iniquitatem, Psal. 5. Neq; sunt de quibus, ait Isa. 1. Cõteret scelestos & peccatores simul. Et quod Sapiens dicit: Qui seminat iniquitatem, metet mala, Prou. 22. Et aliust Execrabilis omnis iniquitas gentium, Eccī 10. Non enī est in puero baptifato iniquitas, quæ grauet eum & faciat eum corruere, qui non adijciat, vt resurgat, Isa. 24. Neq; illa, de qua Ezechiel: Impius in iniquitate sua morietur, Ezech. 3. Ergo quia deus odit peccatum, peccatores sunt inimici dei, peccata diuidūt inter nos & deum, & peccatores peribunt, peccata abscondunt nobis faciem dei, peccatores perdet deus, & persequitur eos malum, &c. Huiusmodi enim peccatum non est in puero baptifato, de quo omnis scriptura loquitur, & hoc est proprie peccatum. Paulus aut figuratiue appellauit peccatum. Rom. 7. vt supra exposuimus verbis Augustini.

Malicia
peccati.

Et tam potens est veritas, vt etiam hostis omnis veritatis Bucer cogatur hoc fateri, & sibi ipsi contradicere.

Nam contra Pighium postquam recensuit verba Augustini, quibus negat omnino remanens post baptismum non esse peccatum, subdit Bucius. Ex eo vero, quod D. Augustinus vt hic, ita etiam in plærifq; alijs locis dicit, concupiscentiam in baptifato nõ esse peccatum, pugna illa aliorum contra nos exorta est, &c. Sed nos dicimus malum in sanctis relictum, in se quidem peccatum esse, non autem reatum apud deum. Cumq; Augustinus negat hoc malum peccatum esse, tantum eo modo negat, quo facit reum: & cum peccati nomine intelligitur, quod propria voluntate admissum sit. Expende catholice lector, quomodo adhuc distinguit de peccato, & quomodo asserit proprie esse peccatum sine reatu, quod tamen manifestam implicat contradictionem. Ita perpetuo sibi ipsi dissentit Bucius, & bonis omnibus.

Fol. 95
Bucer scilicet
psum deo
struit.

August.

L ij Impro

12
Nulla uis
lentia ad
peccandū.

Cyprian.

Improbauit in libro etiam illud: Concupiscentia post se
violenter corripit impium. Nam nulla fit violentia peccan-
ti. Instat Bucius: Paulus dixit se facere, quod nollet. Suffocatus
est apostata in calumnijs & maledicētia, ut non viderit hoc
à me motum in Apologia, & responsum: quia nec Paulus,
nec vlla scriptura inquit, hominem violēter corripit in malum.
Sed Cyprianum citat: Renatos violentia huius ingeniti ma-
li ad peccatum cogi & compelli, Peto locū Cypriani, magis
enim arbitror à te fictum, quàm à sancto martyre scriptum.
Nam etsi alicubi dicat, spiritum captiuum exhibere cliente-
lam affectibus carnis, mox tamen subiungit: Ipsi datum est
arbitrium & iudicium & scientia & potentia, per quæ pos-
sit improbare malum & eligere bonum.

Bucer pas-
sam se mē-
dacement os-
tendit.

Concludo etiam istum articulum, Bucerum inuidiosissi-
ma carpenti libidine nihil obtinuisse, quàm quod se futi-
lem mendacem, calumniatorem, sacrarum literarum impi-
um corruptorem ostendit, falsatorem sanctorum patrum,
& errorum seminarium. Vnde sufficit mihi, & sufficere de-
bet omnibus catholicis, errorem Luderii (quem mordicus
tenent Melanchthon, Bucer, Hofander & alij Lutheristæ)
esse à sede apost. rite & legitime condemnatum. Anathe-
ma sit omnibus asserentibus in puero etiam baptisato res-
manere peccatum damnabile seu capitale. Remitto me ad
ea, quæ scripsi contra infantilis innocentie crudelem tyran-
num Hofandrum ex Anhausen Nerobergi, ad disputatio-
nem Lipsicam, Homilias nostras de sacramentis, & En-
chiridion.

VLTIMA PARS FARRAGINIS

Buceranæ.

AVdiuimus hactenus bestiam Apocalypticam Bu-
cerum, suas impietates & blasphemias efflantem,
& magna equidem temeritate, cum scripturarum laceratione,
sanctorum patrum iniuria & contemptu, tot ad-
mixtis

mixtis mendacijs, calumnijs, vitilitigationibus, quibus totus crepat, vt omnino videatur animo concepisse, se paratum sibi maius nomen, quam omnes pseudoprædicatores, & seductores Lutherani ac Zuingliani. Quod si obtinuerit, certum est eum futurum primum oppressorem Lutherismi, vt Zuingliani & Capharnaitæ triumphent, & latissime dominantur.

Bucer si uiderit, destruet Lutherum.

Prosequitur deinde articulum 5. de iustificatiōe, in quo p̄ter antiquas hæreses & nouas allatas, Anaxagoricus Theologus omnia confundit, cōmiscet omnia, & ita inuoluit, vt nec seipsum intelligat, nec intelligatur à suis. At quia Pighium persequitur, nolumus viro doctissimo præripere victoriam, sed huic respondendi, improbandi, ac vulpeculā capiendi, apertum relinquimus campum.

Solum quia in fine, mendaciter famam arrodit iuxta nouum suum euangelium, vt orthodoxi roborentur, & confundantur lebusæus, respōdebo paucis. Alicubi memini in Apologia, formam loquendi exclusiuam, sola fides iustificat, me extorsisse Lutheranis Augustæ, nec admisisse Ratisponæ. Subdit Bucer, cum cōtra mentem gloriari, id quod norunt illustrissimi & illustres præfides & auditores Ratisponæ. Quid non audet nebulo excucullatus virum honestum & veritatis per omnem vitam amantissimum, mendacij arguere. At me insontem probabo apertissime.

Fol. 111

Fol. 112

Augustæ Augustissimus Cæsar cum senatu Imperij delegerat .14. personas, qui negocium fidei componerent. 4. Principes, 4. Cancellarios, & sex Theologos, e quorum numero & ego vnus eram, sicut labores pro fide semper alacer subij. Cum ergo in hanc incidimus materiam, de formula loquendi, Sola fides, haben vvir die solen den schusteren geschickt, & in hanc conuenimus sententiam, quam Cæcelsarius Baden. Hieronymus Vehus vir optimus & doctissimus, cuius opera catholici utebamur loco notarij, his vers

Anno 1530.

Concordia bis concepit. Wiewol durch Martin Luter vnd ander seitt
Augustz. anhenger an lange zeit her/vil geschriben gepredigt/vnd in den
 gmainen vnuerstendigen Layen/einbilden haben wollen: das
 der glaub allain recht mache/ darauff auch laider nitt allain vil
 seelen vnd menschen verfürt/sonder/ verachtlich/vnchristlich
 leben eruolgt. Ist sollichs mit warer gschrift abgelaint/vnd
 widersicher/sonil erweisen/vnd das sie bekennen/vnd sich
 erklärt haben/wie auch beschehen vnd beschlossen ist/das diß
 wirtin **ALIA** oder **SOLA**, welches im der hailigen
 geschriff mit erfunden würdt oder gebrauchet/hinfür bey dem
 glauben außgelassen/vnd nitt gesetzet werden soll/Das allain
 der glaub gerecht vnd selig mache. In gratiam Buceri vertant
 Latine, vt hic videat tanquam in speculo mendacium su-
 um. Quamuis per Martinum Lutherum & alios adhae-
 rentes, hactenus longo tempore fuerint multa scripta, pra-
 dicata, & plebi & rudi laico voluerunt imprimere, fidem
 solam iustificare: ex quo, proh dolor, non modo pluri-
 mæ animæ & homines seducuntur, sed etiam secuta est
 vita contemptibilis & minus Christiana. Huiusmodi ve-
 ris scripturis sunt repulsa, & aduersarij in tantum instructi,
 quod fatentur & se declararunt, sicut & actum est & con-
 clusum, quod hæc vocula sola, quæ in sacris literis non in-
 uenitur, nec vsitatur, deinceps omittatur circa fidem, &
 nō ponatur, qđ sola fides iustificat, aut saluum faciat. laces-
 Bucere. An contra mentem gloriatus sum? Aderant Ioan-
 nes Fridericus Saxo iā Elector, illustrissimus princeps Ge-
 orgius Marchio Brandenburgerū, Melanchthon, Brentius
 & Schinepstybi Bucer & Capito cum Zuinglianis latebāt,
 sicut noctuæ, nec in publicum prodibant.

Responde-
 te oēs Lu-
 therani, si
 potestis.

At forte ad Ratisponam cōfugies, qđ conquestus sum in
 Apologia, nullum notarium iuratum fuisse in colloquio
 ordinatum, sicut petij, & mecum obseruatum fuit Lip-
 siz, Baden in magnis disputationibus, & nouissime Vuor-
 ma

maciæ. At quia vos Lutherani cum Eckium omnibus bonis & eruditione nudatis, memoriam tamen permittitis, cuius beneficio verissime acta narrabo. Articulo quinto submotis his, quæ libro inerant, alia declaratio fuit substituta, qua fuit permessa Lutheranis forma docendi, sola fide iustificamur, cum additione vt in libro. Ego restiti ex tribus fundamentis. Primo, quia Augustæ cesserant in hac vocula, id quod iam probauimus. Secundo, quia sacra scriptura non vteretur hac forma. Tertio, quia esset scandalosa forma, & hoc probaui ex multis verbis Lutheri in visitatione Saxonica antiqua. Multi, dum audierunt, vt solummodo credatur, omnia ipsis remitti peccata, fingunt sibi fidem, & putant se mundos esse, per quod fiunt temerarij & securi. Huiusmodi autem carnalis securitas peior est cum errore, quam ante hoc tempus vnquam fuit. Et in noua ducis Henrici Saxonis visitatione ait Luther: Error iste est peior omnibus, qui fuerunt ante hoc tempus, quando ad prædicationem de remissione credunt sibi remissa peccata, & ita fiunt securi & sine timore. Et ibi: Pœnitentia & lex pertinent ad fidem communem: Ideo illa debêt doceri ante fidem, quam Paulus nominat iustificantem, quæ delet peccatum, quod non facit fides sine præcepto & pœnitentiâ. Alioqui populus errat super verbo, fides. Infra: Fides non potest esse sine austerâ pœnitentiâ & tremore ante deum, hoc sæpe prædicandum, ne homines sint in falsa opinione, vt existiment se habere fidem, cum longe absunt.

Nihil autem profeci his motiuis, sed Bucer obstabat, etiã Paulum vti hac voce sola, quando dicit. Iustificatis gratis p gratiam. Risi impudentiam apostatæ, cum Paulus ibi dicit iustificatos per gratiã, non meminit fidei. Et ex qua Grammatica didicit gratis, id est, solum. Et cum obstinate per-

Rom. 3
Gratis. i.
solum non
ua Gram
matica.

dura

LUTHER CONTRA SOLAM FIDEM.

Fol. 155
A maiori-
tate uoto-
rum con-
clusum.

durarent in semel concepto errore, obieci eis scripturas, ve-
lut obiter in Apologia retuli. Quibus omnibus, et si euidē-
tissimis ac efficacissimis, nihil profeci, sed à maiori parte
conclusum fuit secundum formam conceptam. Ego puta-
bam in causa fidei non concludendum secundum maiore
partem. Quare mox conquestus sum reuerendissimo do-
mino legato bonæ memoriæ & relato libro ad principes,
licet infirmus, monui tamen principes speciatim, ut caue-
rent ab hoc inserto errore.

Arbitror me satis superque satisfecisse omnibus bo-
nis & integris, nec quicquam me dixisse falsi, sed Buce-
rum turpiter iacere prostratum, & in aperto mendacio
conuictum.

Promiserat Luther se omnes articulos producturum
conciliatos, etiam eos qui reiecti essent in aliud tempus,
at mox substitit in quinto. Ego intra me Plautinum illud
cogitabam: Canterium rideo, cœptum, non finitum.

SOLI DEO GLORIA.

EXPURGATIO ECKII ab infamatione biliosa Buceri.

Christiano Lectori bene agere.

Buceri
mordaci-
tas.

Religionem pie tractandam esse nemo cor-
datus ambigit, at ego in eos incidi, qui non
solum irreligiose, impie ac blasphemæ sacra
tractant, sed effrontes omnia conuictijs, syco-
phantijs & mendacijs agunt, in negotio ali-
quo ciuili intolerabilibus. Tali Megarico commento op-
pugnat me excucullatus Bucer, dum sacris literis & patrū
sententijs agere deberet, id quod ego præstiti in disputatio-
nibus

nibus Lipsiæ, Baden & Vuormaciæ. Ille iniurijs agit & calu-
 mnijs, & canina vtens facundia, extra chorum saltat, vt li-
 bidini maledicendi satisfiat. Nam dum superiori anno acta
 Ratisponæ in Comitijs euulgasset, multisq; iniurijs oneraf-
 set catholicos principes, & plæraq; perperam recenseret, &
 à veritate aliena, respōdi Apologia pro legato & Christia-
 nis principibus, expectans quid Bucer obijcere posset. Inte-
 rea amicus mihi Buceri acta versa in Germanicum transmi-
 sit, quæ non curavi legere, arbitratus eum candide vertisse
 librum proprium. Post multum vero temporis retulit mi-
 hi catholicus, Bucera scripsisse me mortuum in illis ipsis
 actis Germanice versis. Ingredior librum, & quæro, inue-
 nio fraudes, dolos, imposturas Sinonis istius. Non enim
 librum Latinum verterat, sed penitus alium supposuerat.
 O dii, quanta impietate. Pollicetur Marchioni Electori de
 um Teutonibus placatum, si cum Lutheristis concorde-
 mus, Victoriam promittit contra Turcam, si per fidem ad
 deum redeamus. Vtque Christus nobiscum iturus sit con-
 tra Turcam & Capitaneus exercitus (ac si Christus gaude-
 ret ire cū excucullatis monachis, periuris sacerdotibus, cū
 impijs & sacrilegis militibus) Pollicetur erigendas Græciæ
 ecclesias. Hui quàm belle. Ecclesias in Germania destruit,
 & promittit se erecturum ecclesias in Græcia: lactat vocati-
 onem suam & officium suum. Quis vocauit eum: quando
 hinc inde vagabatur cum Oecolāpadio & Hedione. Quis
 vocauit eum, vt oppugnaret eucharistiam, & Zuingliani-
 smum non solum susciperet, sed etiam tueretur contra or-
 ganum dei & magistrum suum Lutherum? Cogitur tamē
 verum fateri, Lutheranos suos non ostendere euāgelium
 in vita. Viginti annis testatur nos vocatos ad pœnitentiā,
 quasi non à Christo simus vocati ad pœnitentiā conti-
 nue à M. & D. annis. Fateor deum nos vocare ad pœnitē-
 tiam, sed vos deuocatis homines à pœnitentiā ad sectas,
 M quia

Infantiæ
 Buceri in
 uulgari li-
 bro.

Vocatio
 Buceri.

quia non per legitimam vocationem intraftis, sed aliunde ascendistis, sicut fures & latrones. Contextit (ita vult videri) historiam actorum: cum autem prima lex historiae (vt Polybius. Polybius inquit) sit veritas, ipse omnia mendacijs & calumnijs refarfit, vt apertum feci omnibus Apologiam nostram legentibus. Tandem vellicando folia veni ad locum, vbi scribit me mortuum esse. Vah impudentiam. Incepi diligentius legere, quo me misericors homo honestasset Epitaphio, vnde craterem mendaciorum inueni apud Bomolochum istum & famæcidam. At quia crudelis est, qui famam suam negligit, in gratiam omnium bonorum, & honestatem amantium, famam meam contra Eckimastygen defendam, sicut integrum & bonum virum decet.

Fol. 236
Bucer mē
ritus EC
Kiū mor
suum.

PLAVSTRA INFAMATIONVM BV-
CERI iniquarum in Ioannem Eckium.

1. Eckius falsum testimoniū dedit cōtra libꝛe colloquij Vuormaciæ.
2. Eckius seipsum ingessit importune & Augustæ & Vuormaciæ.
3. Imp. eum delegit ad colloquēdum Ratisponæ, eo quod multi arbitrātur eum doctiorem ex Theologis Papisticis, & seipsum talem reputat.
4. Electus est etiam contemplatione principis sui. Alioquin sic notus est Eckius ambitionis suæ & impuræ vitæ, vt non fuisset assumptus.
5. Nullus debet manducare panem cum Eckio, id est, quia tam diu persecutus est euangelium, 2. Sacrilegus est ob pluralitatem beneficiorum, quæ possidet & fruitur. 3. Quod à pueritia inuerecunde vixit cum mulieribus & compositationibus. 4. De quibus omnibus non poenituit.
6. Eckius tractat diuina vane & futiliter, solum ad pompā & gloriam, sicut agonista scholasticus. Id quod grauiter tulerunt Contheologi Vuormaciæ, & præfidentes Ratisponæ.

na, & vult videri magnus disputator.

Manifestos abusus Papistarum defendit & excusat quaestus & honoris gratia.

EXPURGATIO ECKII.

Nillus mihi sermo est candidè lector ad eos, qui vitæ meæ institutum & consuetudinem à pueritia in hanc meam ætatem nouerunt, qui non modo vident, sed tangunt apertissimas Buceri calumnias, & quàm impudenter & muliebri impotentia mentiatur. Alios vero, qui nullum habuerunt mecum vitæ commercium, precor per deum cœli & terræ, ne præbeant aures, nec credant calumnijs Buceri ex mera inuidia euerberatis, ac hæresum fauore. Nam vir bonus, honestus & integer non ignorat hoc hæreticorum per fugium. Fugiunt disputationes quàm diu possunt, ne tamen omnino videantur deserere causam suam, ægre disputationem suscipiunt, sed miris conditionibus septam, ut in Baden tota audiuit Heluetia. Imprimis autem cauēt, ne feratur iudicium, ut sic in potestate eorum maneat demeritare plebem strophis verborum, ne videantur victi. Quod si sententia esset lata super disputatione, non possent huiusmodi sycophantijs illudere populo, quia haberent sententiam expressam contra se, nec tamen essent quieti, sicut Donatistæ lata contra eos in causa Cecilianii sententia, iudices calumniabantur, Augustino teste. Sancti quoque Melchiadis Papæ & Martyris iudicium destruere voluerunt, sicut Ludderani Leonis Papæ X. felicitis record. sententiam refellunt.

ECKIUS precatur.

Ludd. cas. lumniose disputat.

Contra Cresco. li. 3. cap. 6.

Ludd. nos lunt disputare.

Omnis itaq; eorū conatus est, ne disputetur, multo magis ne iudicetur. Sic Zuinglius cum cohorte hæretica per annum impediuit disputationem in Heluetijs. Et cum fortissimi viri duodecim Contonum conclusissent disputationem habendam, adhuc non quieuit Ismael, sed constituto me

M ij iam

Scelus
Zuinglij,
bubeticus.

iam in loco disputationis Baden, misit literas ad Oratores Heluetiorum, & me accusauit, quod diffamarem totam gentem Helueticam crimine pessimo. Huius euangelice, sperabat enim futurum, ut capitis subire periculum, aut tolleretur ad minus disputatione, aut saltem ut Oratores essent mihi infensi, & nullum fauorem mihi impartirent. At viri prudentissimi facile intelligebant Zuinglium illa pro malignitate sua ex inuidia contra me finxisse: nam si huius culpe reus fuisset, non tam libere me obtulisset disputaturum in loco extero, ubi ferme nemo mihi erat a facie notus per tanti itineris discrimen. Et

Zuinglius
diffidens
Heluetijs.

ego Austriacus committebam me eorum fidei & simplici saluo conductui, Zuinglius vero natus Heluetius nolebat se eorum fidei committere, nec saluum conductum acceptare cum fortissimis clausulis, quod fuisset sufficiens pro principe. Sed maliciose illa attulit: quid enim ad causam fidei, siue quis Austriacus esset, siue Heluetius, siue Iudaeus, siue Graecus? Sic Luther in medio disputationis Lipsicae renuit iudicium eorum, quod vel a principe, vel Academia deligeretur. Elegit tamen Vniuersitatem Parrhisiensem, quae eius errores damnauit, ut victor fuerim. At iudicium illud calumniatur, sicut Donatista.

Rom. 10

ECTVS
uictor Par
rhifina
sententia.

Hoc est, quod assumpsi, haereticos detrectare disputatione, & iudicium, sicut & Constantiensem. haeretici fecerunt, & Vlmensem. Rotenacker, & plures in Heluetijs Baden. Si autem disputauerint, breuibus id faciunt, remittentes se ad calamum, velut Luther Lipsiae recusabat amplius ascendere cathedram disputatoriam, me tamen disputationem in cathedra continuante. Ita ergo per dei gratiam fregi illorum animos, ut nec audeant disputationem inire, sed solum amicum colloquium petunt, ut Augustae, Vuormaciae, & Ratisponae.

Quo dis
putant he
retici.

Fol. 108

Et cum tam multa suggillauerit Bucer in Apologia optime dicta, cur nihil respondit ad meam oblationem, quam iam in fronte libri repetit, ut non possint non videre, si ad huc Luderanis placeret cum Eekio disputare.

Et

Et ut mores hæreticorum finiam: si scriptis in arenam descendant, & à catholicis autoritate & ratione vrgentur, & aduersarium sustinere nõ possunt, mox deserta causa ad conuitia sese recipiunt, & ad conuitorum acervos, ad cauillos scurriles, & conficta crimina, vt stultos laicos suos ad cachinnos prouocent, & catholicos absterreant, ne deinceps contra eos scribant. At me non impedit risus Lutheristarum, quin oro deum vt à pseudomonachis seducti à deo illuminentur, ne comminatio Christi veniat super eos: Vt Lucae 9 vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis. Nec fictis ac ementitis criminibus absterrebitis me ab incepto: quoniam satur sum mendacijs vestris, occallui ad calumnias vestras, & iam sæpe cum magno dedecore vestro deprehensi estis mendaces. Ita & iam regeram crimina Bucij in iugulum suum, quamuis confidam, excucullatum, apostatam, hæreticum, modo Zuinglianum, modo Lutheranum, nõ posse grauare bonam famam meam apud synceros & integros viros.

Iniurijs pugnans.

Lucae 9

RESPONSIO AD CRIMINA

per Bucerum ficta.

Primo arguit me falsi testimonij dati contra librũ colloquij. Respondeo mentitur, vt liquet in Apologia. Et Caiaphas noster perhibet testimonium veritati in suo conspurcato libro Germanico, vbi fatetur me ostendisse semper indignationem aduersus librum, & pupugisse eum. Illud quoq; sæpe impugnauerim absq; causa, adeo vt in quinto articulo liber relictus fuerit. Et tamen Bucer ita mendacijs suffocatus, mox versa pagina contrariũ dicit, Eckium nunquam aliquo iudicio ostendisse in libro errorem esse vel defectum, nisi sicut per eum semper principaliter est correctum vel conclusum. Quomodo illa constant: semper impugnauit librum, semper ei indignatus, semper pupugit eum, & iam seipm expugnet, q̃a nullũ in libro esse errorem vel defectũ.

Fol. 130. usq; ad fo. 135. Fol. 218

Bucer sibi contradic. cit.

M iij Simi

Fol. 229

Similibus mendacijs se destruit sequenti folio. Ait enim me acceptasse & consensisse in librum in omnibus, vsq; ad articulum de eucharistia, qui fuit 14. & tamē priores articulis 6. & 9. de ecclesia fuerūt suspensi vsq; in finem, me fortiter reclamante. Similiter articulus 8. de pœnitentia fuit remissus ad art. 15. Et primi quatuor articuli non fuerunt controuersi, quomodo ergo in oēs consensi? Et dum grauiores inceperunt articuli, nunq̄ adfui per infirmitatem. Nō pudet ergo Bucerum mendaci, quasi etiā post finem colloquij meo nomine pmiserim articulos libri, tanq̄ bonos & rectos Imperiali celsitudini offerri. Hoc Apologia indicat, q̄ bonos & rectos asseruerim articulos libri. At qd me refero ad Apologiam: verte folium, & seipm̄ apertissime mendaci damnat Bucer. Sic enim habet: Eckius vt cōplaceret Cæsareæ Maiestati, passus est se induci, indubie contra propriā conscientiam & voluntatem, vt multa in colloquio transirent velut concordata, vbi libēter aliud vidisset. Exemplum dat in articulo quinto, vbi cum ageretur de fide iustificante, q̄ etiā nos certificaret de salute, dixerim ad auscultātem: Ego permitto, sed nihil est, nisi mera fantasia. Iaces Bucer, quō ergo ad oēs articulos consensi, qui dissensi à quinto? Imo fortiter restiti, vt in Apologia liquet & supra in hac Replica. Imo omnes Lutherani non possunt vnq̄ mihi persuadere, vt assentiar solam fidem iustificare. Sed obijcis, permisit fateor, dum vos tres sectarij acceptastis articulū, & mei collegæ duo vobis subscriberent, & præsidēs maiorem numerum attenderent. Et ego pro debito officio dictate conscientia, & obediētia Cæsaris ex scripturis & alijs certo ostenderē articulū falsum, & nihil mihi responderet, quid amplius facere debui: & frustra niti profecto, & reclamare nō est cōsentire. Cōsidebā corā legato & ordinibus Imperij resarcire ea, q̄ catholica sunt & in colloquio obtinere nō potui.

Contradi-
ctio Buce-
ri.
Fol. 229

AD II. CRIMEN.

Bucer

Buget falso impingit mihi crimen ambitionis, qui me
 importune ingesserim Augustæ & Vuormaciæ. Mensuratur
 apostata, quoniam Augustæ ab omnibus Theologis
 (eram aut numero 26.) fui delectus vnanimiter, q̄ respon-
 sum pararem contra confessionem Saxonicā, & parui. De-
 inde à diuo Imp. & ordinibus Imperij electus sum inter Se-
 ptemuiros ad colloquiū. Delecti enī erant duo Principes,
 duo Cancellarij, & tres Theologi. Postremo cum res ad
 Triumuiros venit, ordinatione gloriosissimi Cæsaris, duo
 Cancellarij & ego ex Theologis solus mansi. Mirū q̄ mihi
 non obiicit Romā, sed nō me ingessi, sed vocatus per Breue
 apostolicū à Leone Papa felicis record. Inter sedecim The-
 ologos fui vnus ex deputatis, in presentia Papæ & oīm car-
 dinaliū. Et dū pontifex deliberaret cōcludere, post plures
 alias cōsultationes habitas cū magna maturitate, Marliani
 quatuor conuocauit, duos cardinales, duos Theologos, &
 ex his eram vnus. Sic Adrianus Papa per duo Breuia me es-
 uocauit ad urbē, cui præstiti obedientiā: & quatuor duntaxat
 cōmisit negocium fidei, e quoq̄ numero erā vnus. Idē
 fecit Clemens Papa. De Vuormaciā recēs est factum, neq̄
 potest memoria excidisse, me vnanimiter fuisse delectū ex
 Theologis sex principum. In consilio etiā quinq̄ Electorū
 Imperij ego pro collocutore datus sum, vt in publico con-
 fessu colloqui testatus sum, tm̄ abest, vt me intruferim. Ad-
 do q̄ illustris dñs à Granuella Imperialis cōmissarij, & epis-
 copus Secouiciē, Orator regius, dixerunt mihi, aduersarios
 cupere, vt ego deligerer colloquutor. Vnde ergo Bucio
 hoc mendacium, quod me importune ingesserim? Et sei-
 psum mendaciū conuincit, dum in farragine Germanica
 lamentatur. Hic vir (loquitur de Eckio) constituatur su-
 per omni causa religionis, & Germanicæ nationis perpe-
 tua salus super eo statuatur, sicut Augustæ in manus ei-
 us tradebatur totum negocium religionis. Quod etsi non
 fit

fit factum, sed negocium per totum senatum sacri Romani Imperij fuerit conclusum, tamen expugnat mendacium Bucij, quia Eckius se non intrusit.

AD TERTIVM CRIMEN.

Accusat me arrogantia, qui iudicem me doctiorem a
 lijs doctoribus papisticis. Ecce eum, qui corda scrutatur & renes. Mentitur autem Bucer, quantum ad me attinet. Ago gratias D.O.M. pro donis suis & beneficijs mihi immerenti collatis. Scio quod Paulus dixit mihi: Quid habes quod non accepisti: & rogo suppliciter, vt det mihi bonum illorū vsum ad gloriam nominis sui, fidei & religionis profectum, apostolicæ ecclesiæ honorem, & hæresum extirpationem. Quantus sim in oculis aliorum non mihi blandior, neq; tamen arbitror, vt tanti me faciant, quā tum illis tribuit Bucer. Sic tamen me existiment Diuus Cæsar & catholici principes, omnem operam, laborem, studium, & quicquid præstare potero, omnia paratissima fore ad honorem dei & obsequium fidei. Neq; negat Bucer dona illa dei in me, sed agnoscit, magnum s. ingenium, quod multa legerim, quod hæctenus memoria retinuerim. Adijciam & ego vnum donum dei, quod ille præterijt, vt in domino gloriar, quia deus dedit mihi inuictum disputandi spiritum aduersus hostes ecclesiæ. Non loquor de disputationibus scholasticis, Heidelbergæ, Tubingæ, Coloniae, & Friburgi exercitatis, etiam contra Albertum Fontanum Minoritam. Neq; magni facio, quod in conuentibus capitularibus fratrum disputauim, missus à consilio Vniuersitatū Minoritarum Neuburgi ad Rhenum, præsidete Georgio Esslingen. Prouinciali Prædicatorum Landtschuti, respondentibus Hupero Austraico, Dietenbergio Rhenano, superatendente Iacobo Hohlstraten Coloniae. Carmelitarum Augustæ præsidete Stephano Brixien. & respondente Zenefio

Eckius nō
arrogans.

1. Cor. 4

Bucer laus
dat Eckij.
Fol. 227

1498.

1499.

1501.

1503.

1509.

1517.

1514.

Zenefio Carmelitarum item Nurmbergæ. Neq; tanti facio ²⁵¹⁶
 disputationem Ingolstadien. qua merui, vt ex Friburgo vo: ²⁵¹⁰
 carer ad lectiōē ordinariam Theologiæ & canonicatum ²⁵¹⁵
 Eistetten. in tam parua ætate, aut quod Bononiæ publice di ²⁵¹⁶
 sputaui in æde S. Petronij, aut in Vienna Pannoniæ supe-
 rioris. Hæc fuerunt præludia seueriorum, sed quando deus
 excitauit me, vt ascenderem ex aduerso, & opponerem me
 murum pro domo Israel, vt stare in prælio in die domini,
 tunc sequutus sum Carlstadium & Lutheꝝ ad Lipsiam, se ²⁵¹⁹
 quutus sum Oecolampadium, Zuinglium & gregē suum ^{Lipsia.}
 in Heluetiam, & hæcenus sæpe prouocaui Philistæos ex ^{Baden.}
 probrantes agmini dei viuentis, vt disputatione & iudicio ²⁵²⁶
 negocium omne transigerent, vti Ambrosium Blarer non ^{Blarer.}
 solum Constãtiæ, sed etiã Memingæ, quãdo simplicem po
 pellū illic seducebat, ad disputatoriū congressum euocaui.

Vnum præterire non possum, quãto in honore habeat Buc ^{Fol. 228}
 cer Augutum Cæsare nostrum, quando ait: Omnipotēs de-
 us parcet Imperiali Maieitati, & omnibus consultoribus, ^{Imperas}
 quod hunc viꝝ ad Christianum ordinauerunt colloqui- ^{tor nõ pec}
 um. Veh Cæsari & Cæsarianis, qui crimē capitale admise- ^{cavit.}
 runt Eckiū deputãdo ad colloquium, & quis absoluet eos:
 forte Bucer indulget, q; non peccauerunt in spm̄ sanctum.

At quanto verius ego moneo Cæsarianos, ne prouocēt
 iram altissimi, cum sciant quos tumultus, & seditiones exci ^{Audi Cæ}
 tent Lutherani in Germania, et pergunt quotidie facere pe ^{far.}
 iora. Sciant quas hæreses impijssimas fouent, quas blasphe ^{Cæsariani}
 mias & sacrilegia quotidie committant, cum sciant eos o- ^{sciunt.}
 mni conatu niti ad rebellionem & inobedientiam ac sedi-
 tionem, contra decus Imperij in certam Germaniæ destru-
 ctionem. Et cum eum, qui certus est, non oportet certiora ^{De reg. ius}
 ri, cur ergo contra eos vt schismaticos & hæreticos non ^{ris.}
 procedunt: Et cum nulla sit spes emendationis, & indies fi ^{Malicia}
 ant deteriores, & sermo eorū vt cancer serpat, vt quotidie ^{Luthera}
 norum.

N nume

.Timo.2. numerus eorum per miras practicas fiat maior, per funes
 stas & exitiales ligas, iniqua foedera, in & extra Imperium,
 impietas eorum sit maior, quid conuentus agimus & indis-
 cimus deitas: cum testentur tam aperte, tam manifeste, se
 Obdura- obduratos nolle cedere, vt omnia colloquia & Comitua
 tio Luth- sint nobis frustratoria. Ipsi autem semper curant, vt secta
 ranorum. eorum fiat auctior, & populum loci seducant, sicut Augu-
 stia. Augustia. stia contigit, vbi ciuitas ab initio non esset admodum per-
 tinax, sed promitterent se adhaesuros Caesari & conclusio-
 ni ordinum Imperij: in fine neutrum volebat facere. Quid
 Ratispo- promouit Caesar Augustus iam Ratispona, dum perue-
 ma. sos Lutheranorum praedicatores permisit praedicare in do-
 mibus: vt iam contra, quam Caesari promiserant, publice
 Lutherismum acceptarint, & nouam ordinationem contra
 ecclesiam fecerint: Nimia ergo licentia & indulgentia Imp-
 Augusti, quia non punit sigillifragos, praebet incentiuum
 delinquendi. Non ista obijcio Caesari, sed Bucero, vt Caesar
 si poenitere debet, plus suppeditat nimia permissio, licet Au-
 gustale caput non iudico, sed potius arbitrer mitissimum
 Impera- principem, tam amantem pacis, vt mallet prius omnem la-
 tor mitissi- pidem mouere, quam officium Imperatorium in schismaticos
 aus. & rebelles exercere.

Victoria, virtus & honor Caes. M. Carolo, V. a
 deo coronato.

AD QVARTVM CRIMEN.

Dux Vuil-
 hel. patro-
 nus Eckii.

Affirmat dein me electum contemplatione principis mei
 illustriss. D. Vuilhelmi comitis Palatini, Rheni ac su-
 perioris & inferioris Bauariae ducis &c. & hoc bene, vt Ec-
 kius tale habeat principem, quem tanti faciat Imperij rector
 Caesar, & princeps talem habeat Theologum Eckium, quo
 Imperator in grauissimo negotio fidei possit vti. At scitis
 pio mox pungitalioqui Eckium non fuisse deputatum, quod tanta
 sit ambitio eius & impura vita, In utroque mentis Bucero, vt
 sequenti

sequenti responsione luculenter comprobabo.

AD QUINTVM CRIMEN.

Cum adducit plaustra calumniarū, quia nemo debeat
 mecum manducare, respondeo per ordinem. In Biblia
 nullibi prohibetur q̄s māducare cū Eckio, sed hoc legimus:
 Si quis ecclesiam nō audierit, sit tibi sicut ethnicus & publi-
 canus. Quare Bucer ecclesiā non audiens nisi malignan-
 tiū, pro ethnico habendus est. Legimus Christū dixisse di-
 scipulis: Qui vos spernit, me spernit, quod nedum de apo-
 stolis est intelligendū, sed etiā successoribus. Quare Bucer
 est contemptor Christi, quia contemnit pontificē & legit-
 timos successores apostolorū. Et cum iā plus viginti annis
 Bucer obsorduit in excommunicatione, nec cogitauit, nec
 petijt absolutionē à diabolo possessus, ideo ab omni catho-
 lico est vitandus sub peccato mortali. Nā quia Luther nō
 habet verā doctrinā ecclesiæ, sed hæresiarcharū, Hussi, Vvis-
 clephi, Vigilantij, Louiniani Epicuręi, ideo dicamus ei illud
 Ioannis: Si quis venit ad vos, & hanc doctrinā non affert,
 ne recipiatis eum in domum, nec aue ei dixeritis. Qui enim
 dicit illi aue, cōmunicat operibus illius malignis. Ecce præ-
 dixi vobis. Et de excōmunicatis præcipit Paulus, non sumens
 dum cibum cum illis. Traditi enim sunt diabolo in interit-
 tum carnis. Et excōmunicato non cōmunicandum Paulus
 præcepit. Non cōmiscemini cum illo, vt cōfundatur. Et Moy-
 ses dixit turbæ: Recedite à tabernaculis hoīm impiorum,
 & nolite tangere, quæ ad eos ptinent, ne inuoluamini pec-
 catis impiorum. Cum ergo Bucer sit excōmunicatus hæres-
 ticus iā viginti annis, & singulis annis in cœna dñi traditus
 sit diabolo, & ideo ab omnibus Christianis de iure diuino
 & positiuo vitandus: audet tamen temere Christianis inhi-
 bere, ne cum catholico Eckio cōmunicent, de gratia dei ab
 ecclesia mucrone excōmunicationis nō p̄ciso, sicut resectus
 est putridum mēbrum Bucer.

Mat. 23

Luc. 10

Bucer ex
 communi-
 catus.

1. Ioan. 7

1. Cor. 5

2. Theff. 5.
 Nume. 20

xx. q. 3. cū
 excommu-
 nicato.
 c. sicut ait,
 de hæreti-
 cis.

N ij Pri

ECKIUS NON EST PERSECUTVS EVANGELIVM.
PRIMA CAUSA EXCOMMVNICATIONIS
retorquetur in Bucerum.

EXcommunicatū dicit Eckium, quia persecutus sit tā diu Euangelium: Quasi persequendo hæreses Lutheranas & Zuinglianas, persecutus sim euāgelium, cum tum maxime defenderim euāgelium. Ergo cur non excommunicat diuum Imp. qui Vuormaciæ cum vniuersis ordinibus Imperij dāmauit Lutheranam hæresim? Hoc idē fecit Augustæ, fecit per omnia regna Hispaniæ, & per omnia dominia sua in Belgis, vbi igne etiā hæreticos vindicauit, & adeo eum non pœnituit, vt edictum fortius nouissime publicaret. Fecit hoc serenissimus Ro. Hungariæ & Bohemiæ rex, vt Tauber, Peregrinus, & Baldasar combusti indicāt Vieniæ. Fecit hoc idē Christianissimus rex Galliæ, vt Berquin, Iacobus Ponet, Matthæus Suanier. N. Rotomageñ, cū alijs combusti testantur. Fecit serenissimus rex Angliæ, vt lamentationes vestræ testantur, quando Pomerani discipulum & commēsaletm combussit cum socijs Londini. Fecit rex Scotiæ totus catholicus, vt Aloysij apostatæ exilium indicat. Fecit rex Poloniæ. Fecit rex Portugalliæ. Fecerūt maximi p̄cipes Ioachimus Marchio Elector senior, Georgius dux Saxoniæ, illustrissimi principes Bauariæ, excellentissimus Lotharingiæ dux, illustrissimum dominium Venetorū, fortissimi antiqui Contones Heluetiorū, & alij potentatus nobilissimi. Feci ego, quod fecerunt celeberrimæ Academiæ, Parrhisij, Louani, Coloniæ, Compluti. Quod eruditione & vita admirabiles fecerunt, episcopus Roffen. Cardinalis Caietanus Rosseus Anglicus, Emser, Schatzgerus, Hohstrat, Kœllin, Faber Vieñ. Syluester Prierias, Catharinus, Marcellinus Venetus, Albertus Caipeñ, princeps, Dietenbergius, Alueldius, Vsingius, Clichtouæus, Murner, Rhadinus, Latomus. episcopus Ascalonitanus, Pouelus, Ochsenfurt, Natalis Beda, Herborn, Eras, Rote, Abbas Zell,

1522
1530
1539

Reges contra Lutheranos.
1522
1539

Ja, Syluius, buchstab. Facio quod hodie viuentes multi faciunt, Cochlaeus, Menfingus, Nausea, Marius, Alphonsus Zamorefi, Taxander, Titelmannus, Pighius & Vuicelius. Mentitur autē Bucer hos persequi euangelium, sed hæreses persequuntur, impietates ac schismata. Horum in agro dominico metentium uestigia sequor cum Moabitide. Et quā diu spiritus hos rexerit artus, deo adiutore, non desinā veritatē fidei tueri, & oppugnare perfidiam, tantum abest, vt non timeam propterea excommunicationem, vt nihil sciam hoc tempore, quod gratius deo facere possim in satisfactionem peccatorum meorum.

SECUNDA CAUSA EXCOMMVNICATIONIS destruitur.

Pluralitatem beneficiorum, quibus fruor, assumit Bucer pro secunda causa excommunicationis, sed mentitur, vt iam palam faciam. Non nego, si voluisssem aggrauare aduersum me lutum, vt Hellioues beneficiorum, non nihil potuisssem, in tanta gratia pontificum, regum & principum. Ter sui in vrbe, liberum accessum habens ad pontifices, nullum vnquā ab eis beneficium reportauī pro me. De lectura mea Ingoldstadij non habeo stipendium ex Camera, sicut alij professores, sed in huius vicem succedunt fructus Canonicatus Eistetteñ. Aliud etiam beneficium exile collegij est lecturæ incorporatum, cuius tamen omnes fructus auditori relinquo Theologiæ. Ad hæc illustrissimus princeps, attentis meis magnis laboribus, ne moueam pedem, & in negotio fidei fideliter seruiam, ceruo & ducentis florenis annuis ex Camera sua mihi prouidit ad vitā. Plus impendit princeps ille secularis Theologo suo, quā faciunt multi episcopi suis Theologis. Ad hæc cum sint tot impensæ in libris, in scriptoribus, vt etiam Hieronymus, quia laborem scribendi manu propria ferre non valuit, impensas librariorum habuit, sedes apost. mihi de duabus pensionibus

Abacu. 8

Pux Vniuers.
liberalis
in ECCLESIA
V.M.

sionibus succurrit, vt qui euangelio seruiam & altario, de
 s. Cor. 9 euangelio quoq; viuerem, iuxta S. Pauli decretum: Immo
 Plato. secundum ordinationem domini: Nemo vnquam suis sis
 pēdijs militat, & sic onera certaminis mei ferre possem. Plas
 1. Timo. 5 to quoq; hanc tantissimam protulit sententiam, vt nul
 lus sibi, sed toti genitum se crederet orbi. Et sanctus Pau
 lus districtius iussit: Si quis suorum, & maxime domesticos
 rum curā non h̄bet, fidem negauit, & est infideli deterior.
 Augusti Ideo non nego me consanguineis profuisse, q̄a gratia ordi
 nus. nat, non destruit naturā, ait August. Non q̄d vlli plura deo
 derim, minus ditauerim, sed q̄d nepotes ad studia educaue
 rim, et in his sumptus fecerim non mediocres. Nā frater est
 mihi, non Germanus, quem tamen in studijs s̄oui vsq; ad
 V. l. insignia, vt seruiuerit in aula Eistetteñ, in officialatu
 Vieñ. & assessor extitit Salisburgi. Nepotem Michaelē ma
 gistrum artium & collegiatum studij nostri ac Baccalaures
 um Theologiae, ad Canonicatum S. Andree Frisingae pro
 moui. Alium nepotem Michaelē adiuui in Canonicatu
 Vuiltzhofen, vbi iam propositum collegij agit. Ioan. Schau
 2528 pium ex sorore nepotem meis impensis in Parrhiseñ. stu
 2535 dio subleuo. Severinum nepotem diu in studijs s̄otum pe
 2540 fctis absumpsit apud immortalis memoriae episcopum Ro
 ffeñ in Anglia. Frater eius Andreas relictis studijs, Tunisi
 in congressu occubuit in Aphrica. Mauritius tertius fra
 2542 ter, qui & ipse literis nuncium remisit, ante Budam in mise
 rabili conflictu cum patrono suo equester à Turcis occisus
 est. Ex alia sorore nepos Ioannes repudiatis literis cum il
 lustrissimo principe Albrechto Marchione Badesñ, eque
 superiori ætate descendit in expeditionem Turcicam, &
 in hunc diem non accepi, an occubuerit, vel incolumis re
 deat. Nam patronus suus in itinere mortuus dicitur. Remo
 tiori gradu mihi iunctos non recenseo breuitatis ergo, os
 mnes tamen hi non sine impēsis à me fuerunt educati. Vbi
 est

est ergo prebendosus ECKIVS, vt à Bucero excommunicatur, ac si nemo sciret quàm ampla accipiatis Lutherani stipendia ex arcis, in quas colliguntur elemosynæ pro vere egentibus, quâs vos validi mendicantes cum lupis vestris, per omnem lasciviam & crapulam consumitis? Vbi enim est in euangelio, quod nebulo, qui nunquã audiuit vnam lectionem in iure vel Theologia, debet habere 400. aureos in auro pro vna persona?

TERTIA RATIO EXCOMMVNICATIONIS aperte mendax conuincitur.

Calamum tinxit in sanguinem virulentus Bucer, dum me excommunicatum asserit & à Christianis vitandum, quia à pueritia inuerecunde vixerim cum mulieribus & computationibus. Vide candidè lector, quomodo furij agatur apostata, qui etiam si verum diceret (sicut impudentissime mentitur) tamen iniuriosus non esset audiendus, L. eum qui nocentem, ff. de iniur. Rogo tamen omnes viros bonos & honestatis amantes, ne credant huic Mortoni famam meam tam crudeliter & mendaciter proscindenti. Vnde à pueris & adolescentia expurgare me debeo. Imprimis autem fateor me non fore amartiton & impeccabilem, sicut est Bucer cum suis sanctulis, sed cõfiteor me peccatorem, qui deum viuentem tam sæpe grauiter offendi. Ipse sit mihi clemens & propicius: ideo ad eum gemo cum suspirio: Delicta iuuentutis & senectutis meæ & ignorantias, ne memineris domine. Si iniquitates obseruaueris domine, domine quâs sustinebit? Ideo iudiciũ dei expauesco, quia scio in conspectu eius non esse mundũ nec puerũ vnus diei. Vnde nihil hypocritici mihi arrego, neque innocentiam, à qua nõ recesserim, sicut Iob, neque dissimilẽ me existimo alijs hominibus cum pharisaico supercilio, neque simulo Hypoliti castitatem. Scio thesaurum nos habere in fictilis

Eckius.
peccator:
Psal. 24

Iob. 17

Lucæ. 28

2. Corin. 4
Lucæ. 22
Psal. 70

fiat illibus vasis, etsi spiritus promptus est, caro tamen est in
firma. Vnde in conspectu dei, nõ iudicium peto, sed miseris
cordiam cum Dauide. Tamen ne sim ingratus omnium bo
norum largitori deo, qui docuit me à iuuentute mea, & usq[ue]
in senectam & senium non derelinquet me, ita humiliter
oro, qui à multis vicijis & periculis me p[re]seruauit multo ma
ioribus, iuxta S. Augustini confessionem. Et ne quis à ver
bis Buceri scandalizetur, rationem pueritiæ meæ reddere
non grauabor.

1486
Natalis
Eckii.

1495
In Mars
tio.
Martinus
Patruus.

Pueritia
ECKII.

Primo enim laboriosam fuisse vitam mihi per omnem
ætatem, ex Satyrico facile cognoscitur. Haud facile emer
gunt, quorum virtutibus obstat Res angusta domi. Natus
enim in pago Eck ex parētibus cultura terræ victum quæ
rētibus, die xiiij. Nouemb. (qui dies etiam S. Augustino na
talis fuit, vt libro de ordine meminit) sacro baptisate los
tus, militiæ Christi nomen dedi. Decursis infantia annis,
patruus meus Martinus Rotenburgi ad Nicerum pastor,
me educandum suscepit. Huius viri libenter memini, cui
omnia post deum me debere fateor. Nam etsi mitteret me
ad scholas minores, tamen parum profecissem, nisi ipse me
domi instituisset, quod senex & grauitur infirmus diligen
tissime fecit. Incipiens enim à paruis, interpretatus est mihi
Catonem, idioma latinum Pauli Niuais, Aesopum, come
diam Aretini, Elegiam Idæ, Senecam de virtutibus, episto
las Gasparini, Iosephinum Gersonis, prologum Bibliæ, Bo
ethium de disciplina, Senecam ad Lucilium, Terentium
totum, Vergilij primos sex Aeneidos, Boethium de conso
latione philosophiæ. Exercuit me in quinque tractatibus
dialecticis Hispani. Post cibum sumptum legi eo au
scultante libros legales & historiales veteris testamenti,
quatuor Euangelia & Actus apostolorum. Legi quæ
AVGVSTINI ad heremitas. Augustinum de
Ancona

Ancona de potestate ecclesiastica, modum legēdi iura, qua
 tuor titulos tertij libri Decretalium cum glossis & Panor.
 Regulas iuris secundum ordinem Alphabeti didici memo
 riter. Præter ista curavit, vt in scholis audirē Bucolica Ver
 giliij, Theodulum, sextum tractatum Hispani. Domi coos
 peratores diuinorum interpretabantur euangelia de tem
 pore & sanctis, Tullium de amicitia, Basilium de studijs hu
 manitatis, Homerum de bello Troiano. Legi item priuas
 tim totam historiam Lombardicam, Fortalitium fidei p
 magna parte, cum plurimis scholasticis, & Germanicis li
 bris tunc vsitatis. Nondum enim erat seculum illud, in quo
 elegantiores literæ florebat. Expende iā Christiane lector,
 quomodo longe alia via incessi primis annis pueritiæ, quā
 mēdaciter Bucerus imponat. Etiam atq; etiam te oro, has
 ineptias non ægre feras: cogit enim me Bucer repuerascere.
 Transacto triennio, ratus patruus iacta esse fundamenta,
 me ad Heidelbergense studium (cuius ipse erat alumnus et ¹⁴⁹⁸
 magister) destinauit, in quo inscriptus sum albo studentū ^{In April.}
 sub Licentiato Adam Vuernheri Themareñ, in artibus mis
 litauit in collegio Sueuorum: at patruus vt cominus aspices
 ret studia mea, vocauit me Tubingam, vbi in contubernio
 Neotericorum sub optimis præceptoribus, Hemmin ¹⁴⁹⁹
 ger Luminato, Ioanne Achtfinit, Caspare Hummel, Bene ^{In Febr.}
 dicto Farner, Ioanne Vrachio, & Reinhardo Haifer tantū
 profeci, vt cum laude & multorum admiratione nondum
 completo triennio, lauream magistralem susciperem, cum ¹⁵⁰²
 iam annos essem natus 14. & menses duos. Mox etiam au ^{In Ianua.}
 diui Theologos, Summerhardum, Vuēdelinum, & Limpis
 um. Sicque ante sextum annum postquam scholis destina
 tus sum, curriculum illud absolui pueritiæ cum laude. Per
 ste in Sueuis grassante, misit me patruus ad Coloniam (nā ¹⁵⁰¹
 illic primam lauream in artibus fuerat adeptus) vbi Theo ^{In Octob.}
 dericus de Susteru magna diligētia regebat Theologiam.
 O Arnolds

PROGRESSVS ECKII FRIBVRCI

Arnoldus de Tungris Laurentianus amabat tantillæ æta-
tis studium, sed post septimum mensem etiam pestis me pe-
pulis, & patruus me ad Friburgum destinavit Brisgoie. Hic
¹⁵⁰²
In Iunio. primum egestate maxime premebar. Patruus à cognatis
male persuasus, minus beneuolus erat patri meo, nolebatq;
sumptus studiorum conferre, sed remisit ad parentes. Illi
Labor EC non habebant. Itaq; coactus fui laboribus literarijs me nu-
KII. trire ab eo tempore, cum essem natus annos quindecim &
aliquot menses vsq; in hunc diem. Necessitatem ergo in vo-
luntatem verti, & per octo annos & ultra, non fuit dies le-
gibilis, quin ad minus prælegerem in artibus. Sæpe quater-
nas, & quinas etiam & senas feci lectiones, & nihilominus
continue compleui in Theologia, & in utroq; iure. Suffu-
ratus etiam aliquid temporis, in Chartusia R. P. Gregorij
Gregor. Reischij priorem accessi, auctore margaritæ philosophicæ,
Reisch. & Mathematicam ab eo didici, & multa secretioris Theo-
logiæ. Amabat me vir optimus plurimum, cum videret me
totum studijs deditum, vnde frequens patres illos accessi,
& me orationibus eorum commendavi. Cumq; sic trienni-
nio laborassem, electus sum in regentem collegij Pauonis
¹⁵⁰⁵
In Maio. ci, licet magister alterius Academiæ & in tam parua ætate,
vbi impigro labore collegium quasi desolatum restitui, cõ-
fluente ad me scholasticorum turba, quos & publice & pri-
uatim instituebam, fidei meæ & disciplinæ commissos. Et
quod erat antea inauditum, ex alio collegio aquilæ venie-
bant, vt Eckium haberent præceptorem. Post disputatiões
autem & plurimos labores Theologicos, præceptorum me-
orum clementia in albo Baccalaureorum Theologiæ ad-
¹⁵⁰⁵
27. Octob. scriptus sum. Lectis autem vtriusq; testamenti libris ad-
¹⁵⁰⁶
25. Octo. gnatis, ad legendum sententias Petri Longobarbi admis-
sus, mox in Decanum collegij artium ante completum vicesi-
mum ætatis annum electus sum vnanimiter. Continuauit
do lectionem in sententijs, finiui cursum sequenti anno.

Anno

Anno vero 1508, Argentinae ordinatus sum sacerdos Licentia, dispensatione super minori aetate a sedis apostolice legato obtenta. Aucta tunc fuit mihi familiaritas, quam cum optimis quibusque Rhenanis illo tempore contraxeram, Tilmāno Basiliensi. Iacobo Vuinphelingio (qui mihi antea Alberti Magni librum de adhaerendo deo dedicauerat, sicut & postea Aureoli epitome Byblicum) Beato Rhenano, & Gebuiero Seletstathensi. Ioan. Kaiserspergio Theologo incomparabili, Thoma Vuolphio, Sebastiano Brant, Thoma Aucupario, Ioanne Gallinario, Rimmanno Philestio, Beato Arnolodo, Paulo Burgero, priore item Chartusiae, & S. Ioannis. Admiratione dignum est, iuuenem, alienigenam, pauperem, familiaritatem, & amicitiam tot spectabilium virorum obtinuisse. D. Iacobus Sturmius nobilis Argentoratensis, & D. Sebastianus Vurmser & alij, de his testimonium, si veritati seruire voluerint, locuples perhibere poterant. Ordinatus confestim declamaui ad populum Anno primo 48. sermones. Et quia seniores aetarium Academiae exhauriebant (Ipsam enim consilium Vniuersitatis dictat stipendia & augmenta lectoribus) vanis pollicitationibus illudebant me, semper meliorem fortunam pollicentes. Tandem exili stipendiolo lectionem pomeridianam in Theologia dabant mihi, ut sic labor esset auctior, stipendium autem non responderet.

Nona die Iunii examinatus fui a collegio Theologorum, & 19. eiusdem Licentia in Theologia, quaestione vespertiali prius pro more determinata, accepi, perstiti tamen semper in laboribus literarijs. Dum autem Vniuersitatis consilium vacantem lectionem collegiati artium mihi toties promissam assignate differret, forte fortuna Ingolstadtum veni, celebre gymnasium visurus, & ne asymbolus haberer & amusus, a praesidibus studij impetraui, ut ad disputandum admitterer. Auditus sum a patribus & magistris diligenter in disputatione tota die.

O ij Audis

Sacerdos
ECKIVS.
1508
Amici Ale
fates.

ECKIVS
lector
Theologiae.
1509
22. Iam.
1509
Licentia
tus.

1510
7. Septemb.
Disputatio Ingol
stadt.

1710.
22. Octob.
ultima O.
8ob.

Auditus sum à plebe sequenti die in declamatione. Et tantam mihi conciliaui apud totam Academiam & ciues beneuolentiam, vt motu proprio (nam confestim ego abij) apud illustrissimum Bauariæ principem sollicitarēt & Tutores eius, vt ex Friburgo vocarer ad lectionem Theologicam, quam acceptaui, & receptis insignibus doctoralibus Friburgi, in Bauariam me contuli, vbi in hunc diem perseuero.

Expēdamus modo, quàm acre crimen mendaciter obiecerit mihi Bucer. Nam q̄ me infamat à pueritia, luxuriæ, et ebrietati deditū, iudicet vir bonus & honestus, an pauper decimo quarto anno ætatis in magistrum promotus artiū & philosophiæ, potuerit his vitij indulgere? aut vitiosum & deploratum his peccatis Vniuersitas studiij præfecerit regentem contubernij 16. annos & 6. menses natum, vt tanta iuuentus moribus & eruditione sub eo proficeret? Quis credat tam iuuenem & pauperē ad officium Decanatus, & Cōcilium Vniuersitatis assumptum, ad gradus in Theologia tam p̄propere admissum, si ea vixisset leuitate, qua Bucer me ornat? Crede, crede lector, non deerāt, qui felicibus meis cœptis, dum crescerē, inuidebāt. Hæc inuidia me coegit meditari migrationem. Expēde amicos Eckij magnos, integerrimos & doctissimos supra memoratos, fama studiorum meorum & illibata vitæ illectos, vt Eckium amarent. Sic philocapti erāt prælati, nobiles & ciues, qui fidei meæ nepotes & filios committebāt instituendos. Et tantus fuit in me discipulorum amor, vt inuidi ferre non possent, vt non dubitem probatorum virorum testimonio, me honestius vixisse in seculo, quàm viginti Buceros in cuculla. Neq̄ vnq̄ de crimine aliquo accusatus sum, multo minus conuictus. Homo tamen cum sim, vt humanum (q̄d ille ait) alienum à me putem nihil, nō superbio cū Pharisæo, sed pectus tūdo cū Publicano. Deus propitius esto mihi peccatori. Quantū autem

autem me obseruauerit vniuersitas magistrorum vtriusq; contubernij, & nobiles Iureconsulti, ac studiosa iuuentus, ex eo manifeste apparuit, quod abituro Eckio tot carmina vndiq; spargebantur & affigebantur in laudē Eckij, in quibus aliqui seniores studij clamabāt se læsos, vt magnas si ipsi pararent turbas, fulmina etiam excommunicatio- nis iaculantes. Autores carminum fuerunt, Vuolfgangus Capito, Vrbanus Regius, Ioan. Guida, Albenbergius, Gersuafius, & alij anomij. Aliud signum, q̄ tanta caterua Eckii abeuntem comitata est vsq; in Vualdkirchen. Comes, doctor, canonici, magistri, nobiles, & scholastici, vt antea in Friburgensi gymnasio nunq̄ fuerit visum, & plures erant, q̄ lachrymas continere non potuerunt Eckio valedicentes.

Eckius de
bijt Frie-
burgo.

Hactenus de pueritia & adolescentia Eckij, vsq; quo mi grauit Ingolstadium. Nā ipso die natali meo, dū iā vice-
simum quartum annū perficerem, & ingrederer 25. primam
meā lectionem Theologicam incepti, in qua iam vsq; in tri-
cesimum tertium annū perseuero. Et habeo quidē deo gras-
tias, q̄d pro immensa pietate sua hunc animum studiosq; ha-
ctenus ex mera gratia sua in me conseruauit, vt non minos
ri alacritate lectione librorū delecter, q̄ ante quadraginta
annos. Agnosco illud esse donum dei, sicut & Caleb robur
corporis sui. Et quis iam emeritus habendus essem, qui Fri-
burgi & hic 34. annos publice legēdo Theologiam fuerim
professus, & diuus Imp. Iuris peritos, qui 20. annos professi
sunt digne in vrbe Constantinopolitana, ea dignitate ho-
norandos decreuit, sicut vicarios, ego aliud non cupio, nec
aliud per dies vitæ meæ q̄sui, nisi viuere in gymnasio litera-
rio & mori. Dum erā in biuio Pythagorico, potuissem iuris
ciuilis prudētiam sectari, in qua adeo sub Zasio profecerā,
vt collegiū Iureconsultorū, non minus beneuole mihi infi-
gnia doctorea dedisset, quā fecerunt Theologi. Nouit hoc
vir integer & doctus Hieronymus Vchus, tūc Symathites,

2570
Lector In-
golstadtj.

Iosu. 74

C. de pro-
fess. qui in
urbe, li. 28

○ in tamen

ECKIUS QUANDO PECCAT, POENITET.

tamen ante me doctor promotus. Potuissem in Canonicatu residere ecclesie cathedralis, Coloniae, Leodij, Augustae, Constantiae & Ratisponae, vltro recusavi: potui apud plures episcopos esse suffraganeus, nolui, sed malui perpetuo humilem vitam laboriose agere in Academicis, quam vacare ocio in magnis ecclesijs. Hanc partem mihi elegi, etiam si minus lucrosam, quam invidit mihi Bucer, ut apertissime mentiat, me ambitionis accusans & auaritia. Quod si huiusmodi occasio foret oblata Bucero, quam prompte acceptasset, quam ego renui.

Quarta ratio excommunicationis eliditur.

Novus Lucifer ascendit in caelum, & dei auctoritatem sibi usurpat Bucer, ostendens se tanquam sit deus. De quibus omnibus, inquit, Eckius non poenituit. Ita scrutator cordium 1. Thes. 2 & renum alienum servum iudicat Bucer. Deus novit quomodo agamus poenitentiam. Quod ad externa attinet, rationem facio peccatorum, iuxta sanctae matris ecclesiae iussum, & quoties sacra facio, sacerdotis absolutione obtenta, vim clavium ecclesiae a Christo datarum venerabundus suspicio. Bucerus autem & suus patriarcha Ludder a XX. annis nunquam confessionem fecerunt, nunquam a sacerdote absolutionem in forma ecclesiae consueta acceperunt. Unde mera est sycophantia Buceri, quod me onerat, quia non poenituerim, ut omnes viri boni & integri ac sinceri vident & cognoscunt.

Sexti & septimi criminis dilutio.

Sexto calumniatur Bucer, quia tractum divinae vane & fastiditer hic quoque mentitur: Puer in artibus dixissem ei, supponit pro proferente, quod se remittit ad Theologos Vuormaciae & praesidentes Ratisponae. Respondeo per verbum, non credo. Si intelligit illos praesentes sectarios, nego eos fuisse praesidentes. Mentitur me solum quaerere vanam gloriam. Superius diximus quid ipsi quaerant, lupas suas, census & opus ecclesiae, reliqua dabit evangelium. Imponit mihi, quod velim videri magnus disputator. Tantum disputator esse

esse scitis contra vos hæreticos, vt dū recolitis Eckij disputationē, frigidus & currat circū p̄cordia sanguis. Scis Lutherū exprobrasse Carlstadio Orlamūdi, q̄ ausus fuit mecū disputare. Grauari niteris famam meā, q̄a in vtranq; partē disputē. Hoc feci iuuenis in opiniosis materijs exercitiū gratia, vt nouit tuus Zellius, cuius frater me plus quinquaginta aureis decepit, hui q̄ euangelice: Mane defendi affirmati uā oīm p̄blemātū, pomeridie negatiuā antiquorū & Neotericoꝝ defendēs sentētias, q̄ palā vos argui ignorantie in colloquio, q̄a sophismata lib. art. 5. nesciebatis diluere. Recte feci, neq; p̄dest causæ vr̄æ, si aliq; infirma argumēta attulerūt. Robertus Holcot, Arimin, & Camerac solūnt argumēta Anselmi cōtra insipientē, q̄ dixit in corde suo nō est deus. Hoc tñ nō p̄dest insipienti. Sic rationes Richardi de S. Victore p̄ trinitate p̄sonarū cōtra phōs & Iudæos soluunt per Marfil, & alios. Scotus adfert rationes p̄ duab; p̄ductionib; ad intra, quas reijciūt recētiores, nihil tñ p̄derit hoc Iudæis & phīs. Sic causæ vestræ nihil patrocinatur, si ego potui infringere rationē cōtra vos inductam, & vos nō poteratis. Hæc est vera causa, cur exemistis articulum quintum e libro, & alium macriorem substituisistis. Non em̄ fecistis contemplatione mei, sed quia non poteratis respondere.

In hoc q̄q; criminari Eckiū, q̄a manifestos abusus sedis apost. defendat, sed est mera calūnia. Nullos abusus vr̄q; defendi, sed honorē & dignitatē sed. apost. ac Romanæ ecclesie suspicio & veneror. Scio, quod q̄ non obedit ei, est filius Beelial, & q̄ nō habet partē cū sede apost. cū cathedra Petri, nō habet partē cum Ch̄ro, cuius pontifex est vicarius in terris.

His satis factum arbitror omnibus p̄ijs ac honestis, quos precor, beneuolenter hanc meam expurgationem suscipiant, & me liberum existiment à criminibus, quæ Bucer apostata mendaciter ex inuidia & rancore imposuit.

SOLI DEO GLORIA.

Ingoldstadij excudebat Alexander V veissenhorn.

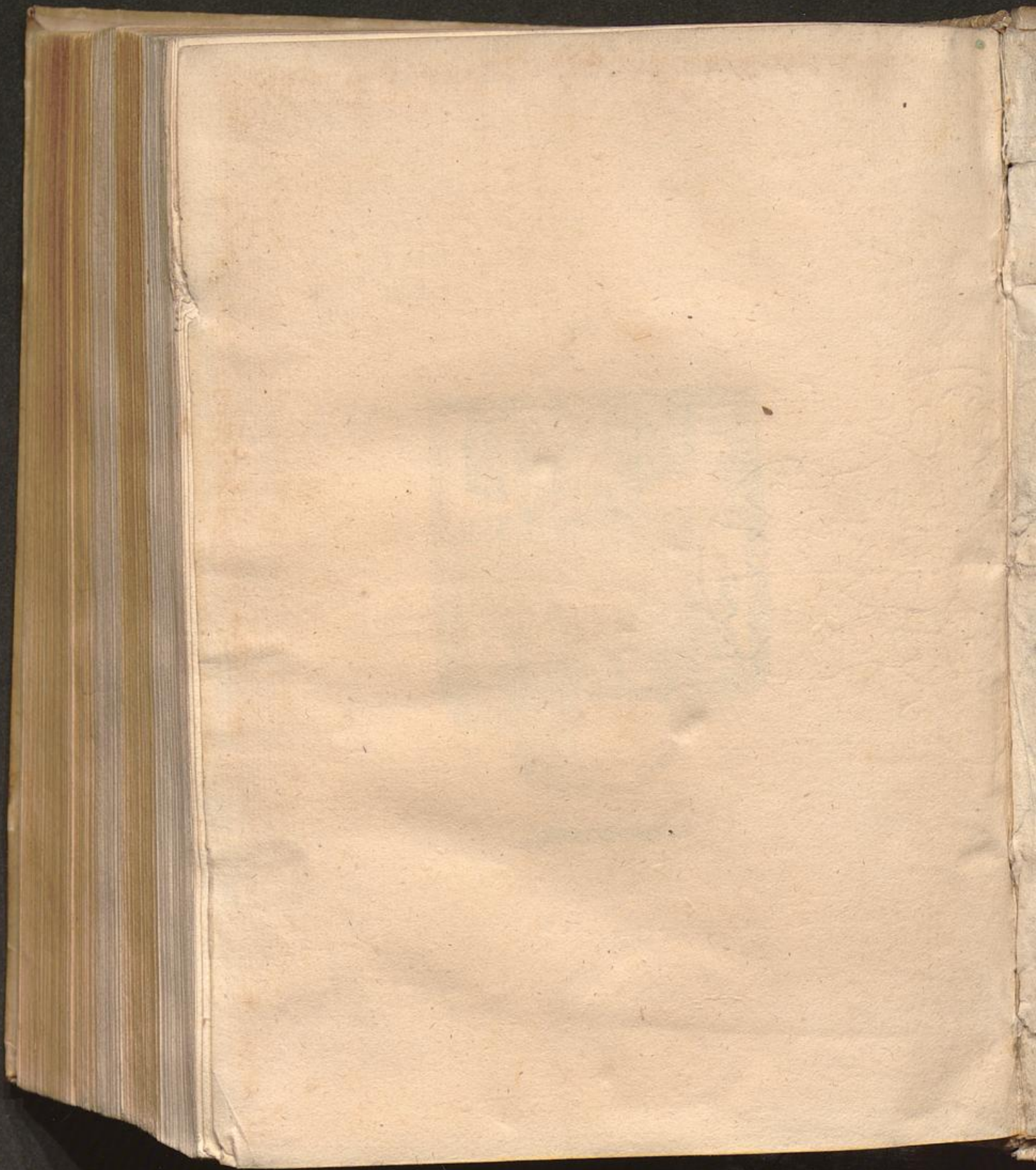
Ansel.

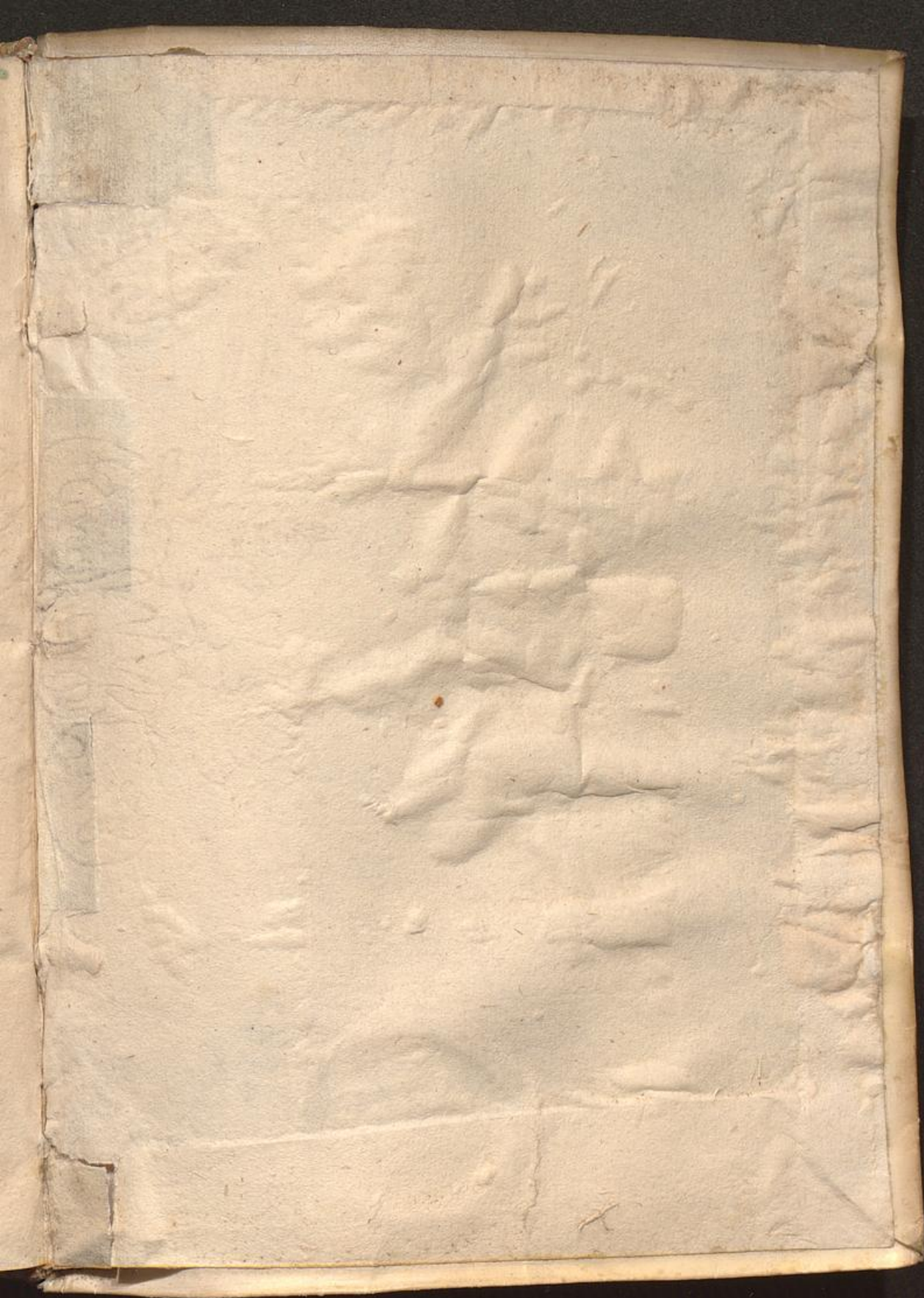
Rich. de
S. Victore

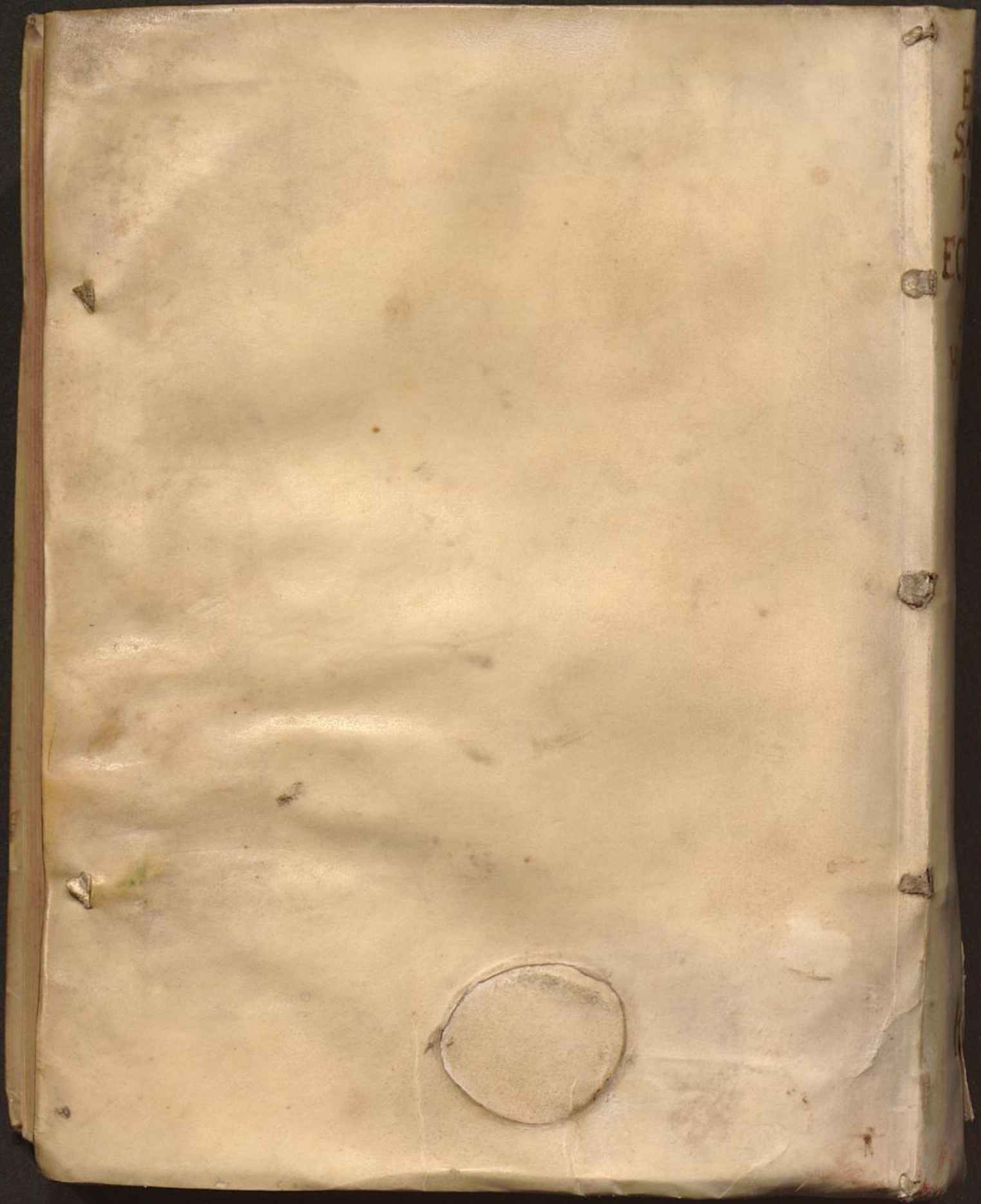
Scotus.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is difficult to decipher due to its lightness and the texture of the paper.

DE
ERRORIBVS
SACRAMENTORVM
VITI MILETI
ECKIVS ADVERSVS
BVCERVVM
HIERONIMVS ROTT

DE
SACRAMENTORVM
VITI MILETI

Th

1318